

Závěrečná zpráva projektu

**VSTUPNÍ ANALÝZA SOUČASNÝCH VAZEB TRHU PRÁCE
SE SEKTOREM KULTURA
A
DEFINOVÁNÍ VÝCHOZÍCH PŘEDPOKLADŮ
PRO STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ ZAMĚSTNANOSTI
V TOMTO SEKTORU**

Zadavatel projektu:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Zpracovatel projektu:

Institut umění – Divadelní ústav

ve spolupráci s EUPC s.r.o. a Otevřenou společností o.p.s./ProCulture

prosinec 2007

Obsah

	Str.
Řešitelský tým	3
Úvod	4
 A. 1. Obecná charakteristika sektoru a zvolená metodologie	 7
1. Vymezení sektoru kultura	
2. Kvantifikace pracovního potenciálu	10
3. Vymezení pojmu odměna za práci	12
4. Vymezení pojmu výkon sektoru kultura	12
5. Regionalizace dat za sektor kultura	16
6. Informační zdroje o kultuře – současný stav a doporučení	18
A. 2. Socioekonomická charakteristika sektoru	
1. Pozice sektoru kultura v rámci ekonomiky ČR	20
2. Pozice sektoru na trhu práce	21
3. Podíl sektoru kultura na ekonomickém výkonu	25
4. Struktura sektoru podle jednotlivých oborů	29
5. Regionální struktura sektoru kultury	34
 B. 1. Analýza	
1. Stát a sektor kultury	
2. Analýza legislativních dokumentů	45
3. Analýza strategických dokumentů	48
Národní strategické dokumenty	50
Dokumenty Evropské unie	59
B. 2 Analýza ekonomických a sociálních ukazatelů sektoru	
1. Rozvojový potenciál sektoru kultura a jeho perspektivy	64
2. Předpoklady rozvoje jednotlivých oborů sektoru kultury	67
3. SWOT analýza sektoru kultura	75
4. Návrhy na využití prostředků ESF pro trh práce v sektoru kultura	76
Závěrečné resumé	87
 C. Seznam použité literatury	 104

Přílohy:

1. Tabulková příloha:

- Socio-ekonomické charakteristiky podle charakteristiky sektoru kultury 2003-2005*
- Vývoj socio-ekonomických charakteristik sektoru v letech 2003-2005*
- Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultury za rok 2005 podle OKEČ platné po 1. 1. 2008*
- 2. *Podíly celkových veřejných výdajů na kulturu dělené podle typu administrativy*
- 3. *Přehled zákonů vztahujících se k sektoru kultura*
- 4. *Seznam dalších dokumentů relevantních pro oblast kultury*
- 5. *Přehled podpory kultury v regionálních operačních programech*

Řešitelský tým:

Zpracovatel projektu Institut umění – Divadelní ústav:

PhDr. Eva Žáková – vedoucí projektu
 PhDr. Lenka Dohnalová, Ph.D. – performing arts – oblast hudba
 Bohumil Nekolný, Zuzana Jindrová – performing arts – oblast divadlo
 Mgr. Roman Vašek, performing arts – oblast tanec
 Mgr. Ing. Tereza Raabová (Tichá) – ekonomika kultury, přesah cestovní ruch
 PhDr. Vít Richter – oblast knižní kultury a knihoven
 Doc. PhDr. Jiří T. Kotalík, Csc. – státní památková péče
 PhDr. Ladislav Kesner Ph.D., – ochrana movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií
 PhDr. Radomír Dočekal – hromadné sdělovací prostředky a kinematografie
 Zuzana Dvořáková, Mgr. Eva Šormová, Mgr. Ondřej Chrást – církve a náboženské společnosti
 Mgr. Lukáš Matásek – oblast autorského práva

EUPC s.r.o.: Ing. Ivan Kotecký, Doc. Ing. Eduard Souček, CSc., Ing. Václav Ježdík, Ing. Miloslav Chlad - statistiky, trh práce

Otevřená společnost o.p.s./ProCulture:

Lenka Zemanová – management projektu
 Marta Smolíková – zpracovatelka závěrečné zprávy projektu

V rámci kulatých stolů byli přizváni:

KNIHOVNY:

Zlata Houšková, Svaz knihovníků a informačních pracovníků
 Vladimír Pistorius, Předseda českého svazu knihkupců a nakladatelů

PAMÁTKY:

Ing. arch. Dagmar Sedláková, Národní památkový ústav
 PhDr. Jarmila Netková, VŠE, katedra cestovního ruchu

GALERIE A MUZEA:

PhDr. Alexandra Brabcová, nezávislá konsultantka
 Mgr. Dagmar Fialová, ředitelka Muzea hudby Praha a členka Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku Asociace muzeí a galerií
 PhDr. Zdeněk Kuchyňka, Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně
 PhDr. Ivan Neumann, České muzeum výtvarných umění

KINEMATOGRAFIE A AUDIOVIZE:

PhDr. Michal Bregant, děkan FAMU
 Aleš Danielis, Bonton film a.s. a člen Rady Unie filmových distributorů (UFD)
 Pavel Strnad, producent a Předseda asociace producentů v audiovizi

CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI:

Ing. Karel Fojtík, tajemník Rady České církve bratrské
 Mgr. Eva Šormová, evangelická farářka Evangelická theologická fakulta UK
 Ing. Karel Šticha, Arcibiskupství pražské – Česká biskupská konference

AUTORSKÉ PRÁVO:

Mgr. Jan Barták, ředitel kolektivní správy Agentury Dilia
 Doc., ak. mal. Karel Míšek, předseda ochranného svazu autorského GESTOR
 Šimon Pellar, B.A., překladatel, předseda Rady uměleckých obcí
 Doc. JUDr. Jiří Srstka, ředitel Agentury DILIA

KULTURA A CESTOVNÍ RUCH:

Doc. Ing. Jarmila Indrová, CSc., vedoucí katedry cestovního ruchu VŠE
 PhDr. Jarmila Netková, VŠE, katedra cestovního ruchu
 Mgr. Jiří Skalický, vedoucí odboru kultury a památkové péče Středočeského kraje
 Mgr. Pavel Macura, vedoucí odboru kultury a památkové péče Zlínského kraje
 Ing. Šárka Tittelbachová, Vysoká škola obchodní

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

PhDr. Ing. Pavel Liška, rektor Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze
 Ivana Matějková, členka Správní rady Asociace fotografů ČR

Úvod

Analýza pracovního potenciálu sektoru kultury a jeho vazeb na český trh práce je zaměřena na hodnocení socioekonomického postavení sektoru kultury v české ekonomice. Cílem analýzy je identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení, které ovlivňují rozhodování zaměstnavatelů a zaměstnanců a celkové možnosti rozvoje sektoru kultura. Projekt definuje vzájemné vazby mezi obory v rámci sektoru, interakce s ostatními sektory české ekonomiky a navrhuje opatření k racionálnímu využívání prostředků ESF pro posílení rozvojového potenciálu sektoru kultura.

Metodologie řešení těchto úloh vychází z existujících informačních zdrojů. Jednotlivé závěry se opírají o podrobnou analýzu s cílem získat ucelený pohled na pracovní i ekonomický potenciál sektoru kultura v rámci české ekonomiky ve střednědobém horizontu, tak aby získané poznatky byly využitelné i pro kvalifikované rozhodování o využití ESF v letech 2007 až 2013 v návaznosti na potřeby sektoru kultura ve vazbě na změny podmínek rozvoje a postavení tohoto sektoru v rámci české ekonomiky.

Základním pracovním východiskem pro analýzu pracovního potenciálu vázaného aktivitami sektoru kultury je využití dostupných databází statistických údajů, zpráv Českého statistického úřadu a údajů publikovaných Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu. Současně byly zpracovány podkladové studie zaměřené na charakteristiku a problematiku jednotlivých oborů a shromážděna další podkladová literatura. Analýza byla provedena standardními metodickými postupy a vychází ze zhodnocení relevantnosti dostupných informačních zdrojů pro dané cíle.

Vzhledem k tomu, že cílem analýzy je identifikovat absorpční možnosti sektoru kultura z hlediska trhu práce, pozornost byla věnována i konfrontaci dynamiky sektoru v porovnání s ostatními odvětvími ekonomiky a porovnání sektoru kultura v kontextu Evropské unie, včetně posouzení a kvantifikace ekonomického postavení tohoto sektoru a jeho schopnosti zajistit si zdroje pro rozvoj.

Při předběžném posouzení informační a metodologické základny sektoru kultura se ukázalo, že nezbytnou součástí analýzy musí být i poměrně podrobná metodická část, ve které bylo zapotřebí objasnit přístupy k řešení jednotlivých úloh určených projektem, zejména:

- a) zhodnocení relevantnosti disponibilních oficiálních dat pro kvantifikaci pracovního potenciálu vázaného aktivitami v sektoru kultury a navržení postupů, které by umožnily řešit zjištěné informační deficity
- b) navržení systému ukazatelů pomocí kterých je možno provádět potřebné komparace sektoru v čase a v rámci mezinárodních srovnání
- c) provedení odhadu celkového ekonomického výkonu sektoru a dynamiky sektoru a jeho hlavních oborů
- d) zhodnocení a kvantifikace interakcí sektoru na další odvětví ekonomiky z hlediska dopadu na trh práce
- e) provedení regionalizace základních ukazatelů sektoru kultura do regionů (NUTS 2 a NUTS 3 – krajů).

Existující analytické práce, zabývající se sektorem kultury, jsou převážně k dispozici ve formě vzájemně nepropojených dílčích analýz, které hodnotí jednotlivé oblasti tohoto sektoru, bez snahy vidět tento sektor v kontextu s celkovým vývojem ekonomiky a společnosti. Tento projekt si klade za cíl - na základě dostupných statistických údajů za Českou republiku - verifikovat platnost teze, uvedené ve studii „Ekonomika kultury v EU“ zpracované pro Evropskou komisi (2006), která se stala podkladem k vytvoření první evropské strategie pro kulturu. Tato studie tvrdí, že *kultura pohání hospodářský a společenský rozvoj a rovněž inovace a soudržnost*. Uvedená studie dokládá, že *„Kulturní a tvůrčí odvětví je rostoucím sektorem, který se rozvíjí rychlejším tempem než zbytek ekonomiky. To samé platí pro zaměstnanost, protože realizované aktivity v tomto odvětví nabízejí velkou škálu možností uplatnění i pro vysoce kvalifikované pracovníky, takže růst odvětví, pokud jde o nabídku pracovních míst, překonává zbytek ekonomiky. V širším kontextu – podle uvedené studie - platí, že sektor kultury stimuluje řadu dalších odvětví, hlavně sektory inovací a ICT.“* Předkládaná analýza se snaží zohlednit platnost těchto tezí pro Českou republiku.

Analýza přináší celkový pohled na sektor kultura v České republice a zohledňuje, že sektor kultura nabude velmi pravděpodobně v nejbližší době na významu, neboť na úrovni Evropské unie dochází k dynamickým změnám a to právě v postavení tohoto sektoru. Kultura začíná být začleňována do obecné politické agendy, neboť je jasněji rozpoznávána a definována její role a význam nejen pro trvale udržitelný rozvoj ale i její sociální, regionální a konečně i v hospodářské přínosy. V roce 2006 se kultura stala jednou z 11 priorit Evropského fondu pro regionální rozvoj¹, v květnu tohoto roku byla přijata vůbec první evropská strategie: Evropský program pro kulturu v globalizujícím se světě², který formuluje roli kultury v EU a přístup ke kultuře včetně role kultury ve vnitřních evropských politikách a programech, jakož i vnějších vztahů EU. Mezi tři hlavní cíle této strategie patří *podpora kultury jako katalyzátoru kreativity v rámci Lisabonské strategie*. Strategie má být implementována otevřenou metodou koordinace (Open Method of Coordination) a jednotlivé členské státy budou každé dva roky podávat zprávu o pokroku. Na jaře vstoupila v platnost Úmluva o ochraně a rozmanitosti kulturních projevů, kterou Evropská unie přijala jako celek v prosinci 2006. V případě této úmluvy se jedná vůbec o první dokument na úrovni mezinárodního práva, který zahrnuje principy a koncepty ohledně podpory a rozvoje kulturní rozmanitosti. Tato úmluva je současně chápána jako základ nového pilíře světového řízení oblasti kultury a Evropská unie se hodlá aktivně na implementaci této úmluvy podílet. S těmito aktivitami souvisí také vyhlášení Evropského roku kulturní rozmanitosti pro rok 2008 a Evropského roku pro kreativitu a inovace, který bude probíhat právě v době předsednictví ČR. I tyto mainstreamingové celoevropské akce dokládají jaká důležitost tomuto sektoru začíná být připisována.

¹ Přehled nařízení na období 2007-2013 v oblasti politiky soudržnosti a regionální politiky

² Sdělení Evropské komise z 10. května 2006

A 1. Obecná charakteristika sektoru a zvolená metodologie

(Metodické problémy a přijatá řešení)

Z hlediska metodologického patří sektor kultury k oblastem, ve kterých se relativně nejméně uplatnily (ze strany evropských či světových metodických center) unifikační a harmonizační kroky ve statistickém zjišťování, v obsahové náplni ukazatelů a rozvoji informačních zdrojů. Tím je ztížena porovnatelnost dat mezi státy a srozumitelnost a vypovídací hodnota hodnotících úsudků o postavení a rozvoji sektoru.

Jedním z důležitých předpokladů pro řešení úloh, zadaných projektem, je určit, jaký je možný dopad metodických problémů na použitelnost výsledků získaných ze zpracování statistických dat o kultuře. Současně s tím je nezbytné ukázat, jak je možno interpretovat informace o kultuře, které jsou k dispozici v různých publikovaných analýzách sektoru kultury. Jedním z výsledků jsou i metodická doporučení k oblastem informačních zdrojů, kde současná statistická praxe nenabízí dostatečně úplné a vhodně strukturované údaje.

V této metodické části jsou postupně rozebrány následující problémy:

- a) vymezení pojmu sektor kultura
- b) vymezení obsahu a náplně „pracovního potenciálu“ sektoru
- c) kvantifikace pracovních nákladů sektoru
- d) stanovení ekonomického výkonu sektoru a makroekonomického postavení sektoru

Taková vymezení jsou nezbytná nejen pro kvantifikaci ekonomického postavení sektoru v rámci české ekonomiky. Jsou určující i pro stanovení rozsahu potřebných informací, pro zabezpečení způsobu jejich zjištění a rovněž pro návrh a vytvoření metodiky aproximativních odhadů v situacích, kdy rozsah dat není dostačující. To se týká např. problémů výpočtu některých souhrnných kvantitativních charakteristik, kvantifikujících produkci a pracovní potenciál sektoru a jeho hlavních subsektorů.

Klíčovou roli zde hraje definování sektoru kultura, protože od toho se odvíjí metoda sběru potřebných údajů, a to jak pomocí zprostředkovaného vstupu do datovýchází (zejména datové báze ČSÚ), tak případné provedení doplňkových šetření a sond, které jsou nutné k dopočtům a aproximativním odhadům zejména pracovního potenciálu. Ten se podílí na tvorbě produktu realizovaného v sektoru kultura, tj. počtu zaměstnanců sektoru a spolupracovníků sektoru kultura. To je prvním předpokladem ke zjištění finančních toků a pracovních odměn (mezd, honorářů a pod.), současně i pro výpočet ekonomického přínosu sektoru kultura (např. z hlediska výše hrubé přidané hodnoty sektoru nebo HDP) a pro stanovení podílu sektoru na ekonomickém výkonu ČR.

1. Vymezení sektoru kultura

Problémy

Projekt vstupní analýzy uvažuje s tím, že analýza, ve shodě s celkovými cíli projektu, chápe sektor kultury zhruba jako souhrn těchto oblastí:

- Oblast umění (kulturní a kreativní činnosti)
- Oblast knižní kultury a knihoven (zřejmě včetně vydavatelské a nakladatelské činnosti)
- Oblast státní památkové péče
- Ochrana movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií
- Hromadné sdělovací prostředky a kinematografie
- Církve a náboženské společnosti
- Oblast autorského práva.

Toto vymezení sektoru kultury je odrazem stávajícího administrativního chápání oblasti kultury jako souhrnu oborů činností spadajících pod správu resortu kultury. Takto uvažované pojetí sektoru kultura se odlišuje od současného (ale i budoucího od 1.1.2008) národního i mezinárodního statistického vymezení odvětví činnosti sektoru kultura. Je proto třeba počítat s tím, že bude třeba překonat řadu obtíží s transformací vstupních statistických dat. Značné komplikace bude činit zejména převedení aktivit jednotlivých složek sektoru na charakteristiku výkonu, společnou pro jednotlivé oblasti sektoru.

Podle současně platné Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ), která je harmonizována s mezinárodní klasifikací (NACE rev.2), je oblast kultury zařazena do sekce „**O – Ostatní veřejné, sociální a osobní služby**“, v rámci které jsou klasifikovány tyto oddíly, (skupiny a třídy) :

91 Činnosti odborových, profesních a podobných organizací

91.3 Činnosti ostatních členských organizací

- 91.31 Činnosti náboženských organizací

92 Rekreační, kulturní a sportovní činnost

92.1 Činnosti v oblasti filmů a videozáznamů

92.2 Rozhlasové a televizní činnosti

92.3 Umělecké a ostatní zábavní činnosti

- 92.31 Umělecká a literární tvorba
- Provoz kulturních zařízení
- Činnosti zábavní parků
- Ostatní zábavní činnosti

92.5 Činnosti knihoven, veřejných archivů a muzeí

- 92.51 Činnosti knihoven a veřejných archivů
- 92.52 Činnosti muzeí a galerií a ochrana historických památek
- 92.53 Činnosti botanických, zoologických zahrad, přírodních rezervací a národních h parků

Do této sekce je zařazen také oddíl „92.4 Činnost zpravodajských tiskových kanceláří a agentur“, se kterým navrhovaná analýza počítá jen částečně.

Vydavatelská činnost je zařazena v sekci „D - Zpracovatelský průmysl“, ve třídě 22.1, která zahrnuje činnosti týkající se vydavatelství knih, novin, časopisů a zvukových nosičů. Na úrovni tříd (kódy 22.11 – 22.14) je tato činnost dále podrobněji specifikována.

Problém je o to složitější, že nakladatelskou a vydavatelskou činnost mají možnost provádět i další kulturní instituce, jako např. zábavní parky, ZOO, divadla, muzea. Mohou totiž prodávat svá představení nebo prezentace na nosičích nebo v knižní podobě institucí bylo oddělení vydavatelské činnosti od hlavní činnosti - zejména v oblasti pracovního potenciálu a odměn za práci problematické. Proto pro účely analýzy byla tato činnost zahrnuta do převažující činnosti dané instituce.

I když uvedené klasifikační schéma sekce O - **O – Ostatní veřejné, sociální a osobní služby** dává určité možnosti kvantifikovat různé verze pojetí sektoru kultury, je třeba počítat s tím, že v některých oblastech je nutné zkoumat, zda pro účely projektu jsou k dispozici v potřebném rozsahu datové báze oficiálních statistických informačních zdrojů, respektive, zda je možné vytržít z primárních vstupních dat všechny potřebné agregace za jednotlivé skupiny a oddíly. To se týká např. souboru informací za náboženské organizace a za vydavatelskou činnost, kde deficit informací je třeba řešit dokonce až do úrovně tříd.

Při řešení tohoto problému bylo vzato do úvahy, že **od 1. 1. 2008 vstupuje v platnost revidovaná odvětvová klasifikace ekonomických činností (OKEČ)**, která je harmonizována s mezinárodní klasifikací NACE rev. 2.

Změny této nové OKEČ jsou do značné míry ovlivněny změnami v aplikaci některých nových technologií (např. ICT) nebo v novém pojetí některých odvětví lidské činnosti.

Například byla nově vytvořena sekce „**Informační a komunikační činnosti**“, do které byly zařazeny činnosti v oblasti vydávání knih, periodických publikací a softwaru. Do této sekce patří také činnosti v oblasti filmů, a videozáznamů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti. Sekce zahrnuje rovněž tvorbu televizních a rozhlasových programů a televizní a rozhlasové vysílání a také telekomunikační činnosti.

V revidované OKEČ je pojetí kultury zúženo a současně precizováno. Kultura je zařazena do sekce „**R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti**“ a je detailně specifikována v oddílech:

90 Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti, což zahrnuje scénická umění, podpůrné činnosti pro scénická umění, uměleckou tvorbu a provozování kulturních zařízení

91 Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení, což dále zahrnuje také provozování kulturních památek, historických staveb a obdobných turistických zajímavostí a činnosti botanických a zoologických zahrad, přírodních rezervací a národních parků.

Řešení použité v analýze

Na základě podrobného zhodnocení dostupnosti a míry flexibilitnosti obsahové struktury stávajících oficiálních datovýchází byl navržen model zpracování a excerptce statistických dat, který využívá možnost přeskupení datovýchází tak, aby informace za sektor kultura byly maximálně přiblíženy pojetí uvedenému v zadání

projektu. Současně výstupy projektu - pro potřeby mezinárodních srovnání – prezentují i data, se kterými je možno takové mezinárodní komparace provádět.

Tomuto přístupu odpovídá nejlépe aplikace klasifikace ekonomických činností - OKEČ, kde různé verze vymezení sektoru jsou dány stupněm podrobnosti klasifikací aplikovaných na vstupní data šetření. Použití OKEČ obecně umožňuje zpracovat statistická data podle cílů jejich prezentace a cílů analýz. Obvykle tato klasifikace umožňuje kategorizaci údajů, které souvisí s organizační jednotkou (ekonomickým subjektem) resp. jejími vnitřními jednotkami.

Klasifikace OKEČ byla zavedena do statistické praxe již v roce 1994. V současné době je aktualizována na základě evropského standardu NACE rev. 1.1. OKEČ je zpracována podle pravidel závazných pro vytvoření odvětvových klasifikací členských států ES, tzn. že třídění je prakticky převzato do úrovně 4 míst z klasifikace NACE rev. 1.1.

I přes fakt, že klasifikace OKEČ obsahuje bohaté třídění a agregace činností do 17 sekcí, 16 subsekcí, 62 oddílů, 224 skupin, 513 tříd a 663 podtříd činností, jednoznačné determinování sektoru kultury není snadnou záležitostí.

Při charakterizování ekonomické činnosti v oblasti kultury je třeba také přihlížet k několika specifickým faktorům, které z titulu kvantifikace této veličiny mají zásadní vliv: patří sem především problém obsahové čistoty některých statistických kategorií OKEČ z hlediska zařazení či nezařazení některých kulturních aktivit a problém dostupností statistických údajů.

Pro účely této práce byl “sektor kultury” s použitím klasifikace OKEČ vymezen následujícím způsobem:

Kód OKEČ	Název
D	Zpracovatelský průmysl
22.1	<u>Vydavatelská činnost</u> v tom:
22.11	– Vydávání knih
22.12	– Vydávání novin
22.13	– Vydávání časopisů a ostatních periodických publikací
22.14	– Vydávání zvukových nahrávek
O	Ostatní veřejné a sociální služby
91	<u>Činnosti odborových, profesních a podobných organizací</u> z toho:
91.3	- Činnosti ostatních členských organizací
91.31	- Činnosti náboženských organizací
92	<u>Rekreační, kulturní a sportovní činnost</u>
92.1	<u>Činnosti v oblasti filmů a videozáznamů</u> v tom:
92.11	- Výroba filmů a videozáznamů
92.12	- Distribuce filmů a videozáznamů
92.13	- Promítání filmů a videozáznamů
92.2	<u>Rozhlasové a televizní činnosti</u> v tom:
92.20	Rozhlasové a televizní činnosti
92.3	<u>Umělecké a ostatní zábavní činnosti</u>

92.31	(Divadla, koncerty, tvůrčí a umělecká činnost)
92.32	v tom:
92.33	- Umělecká a literární tvorba
92.34	- Provoz kulturních zařízení
	- Činnosti zábavní parků
	- Ostatní zábavní činnosti
92.4	<u>Činnosti zpravodajských kanceláří a agentur</u>
92.40	<u>Činnosti zpravodajských kanceláří a agentur</u>
92.5	<u>Činnosti knihoven, veřejných archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení</u>
	(Knihovny, archivy, muzea, zoo-parky a rezervace)
	v tom:
92.51	- Činnosti knihoven a veřejných archivů
92.52	- Činnosti muzeí a galerií a ochrana historických památek
92.53	- Činnosti botanických, zoologických zahrad, přírodních rezervací a národních parků

Klasifikace OKEČ je shodná s Odvětvovou klasifikací ekonomických činností, která byla zavedena opatřením ČSÚ ze dne 1. prosince 1993 viz. Částka 77/1993 Sb. a aktualizována opatřeními ze dne 4. prosince 1995 částka 83/1995 Sb., 17. září 1998 částka 80/1998 Sb. a sdělení ČSÚ ze dne 26. září 2002 částka 160/2002 Sb.

Toto vymezení není plně totožné s původním zadáním projektu, ale v maximálně možné míře se mu přibližuje. Bylo nutné přijmout některé konvence, např. nebylo možné zcela striktně vydělit pouze činnost náboženských organizací ze skupiny 91. Tato určitá nepřesnost je relativně malá a celkové pojetí analýzy – zejména použitelnost dat o celkovém pracovním potenciálu sektoru - prakticky nezkresluje.

Přijetí takové konvence je vyváжено tím, že výše uvedené vymezení sektoru kultury umožňuje pracovat s informacemi z podrobných přehledů soustavy národních účtů ČR a také z oficiálních datovýchází statistiky práce ČSÚ. To umožní kvantifikovat rozdíly mezi oficiálním statistickým vymezením sektoru kultury a vymezením použitým v projektu, umožní komparaci s ekonomikou ČR (na základě soustavy národních účtů) a vytvoří podmínky pro sledování dynamiky sektoru kultura jako celku.

Další praktická výhoda spočívala v tom, že bylo možné snadněji definovat potřeby podrobnějších zpracování z informačních zdrojů ČSÚ. Kromě toho využití datovýchází statistiky práce je základem pro regionalizaci sektoru kultura do regionů NUTS 3 – krajů.

2. Kvantifikace pracovního potenciálu

Problémy

Projekt vstupní analýzy počítá implicitně s tím, že v sektoru kultura je analyzována zaměstnanost z různých aspektů. To předpokládá, že je řešen problém, jak započítat různé formy pracovních aktivit do celkového pracovního potenciálu sektoru. Statistické vymezení těchto pojmů je nezbytné, protože stávající oficiální zdroje nevypovídají adekvátně o realizovaných pracovních aktivitách v tomto sektoru. Je to dáno tím, že část pracovních vztahů je založena na smluvním základě a nevstupuje do souboru informací o zaměstnanosti.

Publikované statistické informace o zaměstnanosti obsahují: počty pracovníků a jejich mzdy za ty pracovníky, kteří jsou v pracovním poměru (dle Zákoníku práce) k dané organizaci.

Na druhé straně do informací o zaměstnanosti přímo nevstupují různé kategorie externistů, tj.: pracovníci (spolupracovníci, zejména tvůrčí pracovníci), kteří pracují pro danou kulturní organizaci na základě autorských smluv, mandátních smluv, nebo smluv podle živnostenského listu.

Z tohoto důvodu bylo nutné zvážit, jak metodicky řešit problém kvantifikace pracovních nákladů sektoru a jak zahrnout do kvantifikací pracovního potenciálu sektoru také ty osoby, které se na činnostech v různých oborech sektoru kultura podílejí a nemají statut zaměstnanců kulturních organizací.

Řešení použité v analýze

S ohledem na věcné zaměření projektu nebyly řešeny striktně problémy kvantifikace pracovního potenciálu sektoru kultura ve shodě s metodikou statistiky práce. Bylo nutné hledat postupy, které by umožnily z nepřímých dat zahrnout do celkové kvantifikace všechny typy pracovních úvazků v sektoru a provést jejich přepočty na plnou pracovní dobu i za cenu různých aproximací. To vyžadovalo kombinovaný způsob získání informací, jednak z datovýchází státní statistiky, jednak formou odhadů a dopočetů, pro jejichž metodiku poskytly podklady průzkumy u vybraných vzorků typových kulturních organizací.

Základem celkového řešení bylo kombinování dat z různých oblastí statistiky práce a relativně podrobných údajů, které jsou součástí soustavy národních účtů. Jak je patrné z příložených tabulek, byl soubor pracovníků sektoru kultura kvantifikován jako součet zaměstnanců sektoru a tzv. podnikatelů, což je pojem, kterým (v tomto případě) jsou charakterizovány počty osob, které spolupracují se sektorem kultura na základě různých typů smluvních vztahů. I když byly získány informace o počtech fyzických osob, byly – s ohledem na vyšší vypovídací schopnost informací – využívány údaje o počtu pracovníků po přepočtu na plný pracovní úvazek.

Údaje převzaté ze statistiky práce byly převážně získány ze statistického zjišťování (Výkaz ČSÚ – viz tabulková příloha) pro potřeby národních účtů. Při sestavování národních účtů byly tyto údaje dopočteny statistickými metodami za všechny organizace sektoru tzn. včetně těch organizací, které neposkytly informace).

V rámci projektu (mimo tuto úlohu) byl řešen i problém nepřímého vlivu sektoru kultura na trh práce prostřednictvím poptávky sektoru. V této souvislosti byl brán do úvahy fakt, že vedle vlastních pracovních nákladů spojených s činnostmi kulturních organizací vzniká i poptávka po výrobcích a službách, která ovlivňuje zaměstnanost v dalších odvětvích ekonomiky. Tento přístup odpovídá názoru, uvedenému ve studii *Ekonomika kultura v EU (z roku 2006)*, že „sektor kultura stimuluje řadu dalších odvětví“. Uvedený aspekt není samozřejmě možno zhodnotit z žádných přímých informací. Nicméně platí, že pro dokreslení úlohy kultura v ekonomice a společnosti jej nelze opomenout. Pro účely analýzy byl proveden pokus o aproximativní odhad takového vlivu a to s využitím dat o mezispotřebě, zjištěné u sektoru kultura a jeho složek ze systému národních účtů. Údaje byly komparovány s údaji za ekonomiku ČR jako celku (rovněž na základě soustavy národních účtů). Tím se vytvořily podmínky pro sledování vlivu sektoru kultura na pracovní trh, a to v širších souvislostech.

3. Vymezení pojmu odměna za práci

Problémy

Nezbytnou součástí analýzy zaměstnanosti sektoru kultura musí být přehled o celkové výši pracovních nákladů, které jsou spojeny s činnostmi realizovanými v sektoru.

Problém je obdobný jako u definování pojmu pracovník a u provedení výpočtu celkového stavu pracovníků. Je to dáno tím, že stejně jako u oficiálních informačních zdrojů o zaměstnanosti jsou také informace o vyplacených mzdách vázány na všechny kategorie pracovního zapojení. Zejména informace o výplatách jiných druhů odměn pro různé kategorie tzv. externistů nejsou vždy plně součástí oficiálních výstupů ze statistického zpracování.

Rozdíly ve způsobu zaměstnávání a odměňování lidí v sektoru kultura jsou zejména mezi rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi na straně jedné, kde se výše mezd řídí mzdovými tarify a kde zhruba dvě třetiny odměn za práci vycházejí z pracovních poměrů a na druhé straně obchodními společnostmi (OPS), kde výše mezd za práci není omezena a kde většina spolupracujících má navázán vztah podle autorské, mandátní nebo živnostenské smlouvy.

K řešení byl zvolen kombinovaný způsob získání informací, a to jednak z datovýchází státní statistiky, jednak z aproximativních odhadů a dopočtů založených na průzkumech u vybraného vzorku kulturních organizací.

Odhad celkových pracovních nákladů pro sektor kultura je důležitý ze dvou důvodů:

- a) hodnocení zaměstnanosti a jejího vývoje bez znalosti o rozsahu nákladů práce a jejich podílu na celkových nákladech sektoru by bylo neúplné
- b) agregát celkové výše odměn za práci je nutnou součástí propočtů „celkové produkce“ sektoru kultury a je základem pro případné aproximativní odhady ukazatelů ekonomického výkonu sektoru.

Řešení použité v analýze

K řešení daného problému bylo použito obdobného přístupu, jako u kvantifikace pracovního potenciálu. Informační základnou pro stanovení mezd zaměstnanců byly výsledky zpracování periodického statistického šetření (Výkaz ČSÚ Práce 2-04 – viz tabulková příloha). Údaje o odměnách za skupinu tzv. podnikatelů, tedy externích spolupracovníků, byly převzaty z informací, které se jednak oznamují jednou ročně statistickému úřadu a zároveň jsou součástí informací poskytovaných finančním úřadům. (Výkaz o Rekapitulaci čerpání mzdových prostředků - viz tabulková příloha)

Obě skupiny podkladů jsou v datové bázi podrobných podkladů pro soustavu národních účtů a sumace obou těchto veličin byla v analýze využita jako souhrn odměn za práci v sektoru kultura.

4. Vymezení pojmu „výkon sektoru kultura“

Problémy

Hodnocení ekonomických výstupů sektoru kultura a jejich relace k celkovému ekonomickému výkonu státu předpokládá, že metodický obsah těchto výkonů bude metodicky správně definován a že jeho kvantifikace bude možná.

Vzhledem ke zvláštní povaze sektoru kultura a značné diverzifikaci typů výstupů se jedná o celý soubor specifických metodických problémů, jejichž vyřešení vyžaduje i řešení v teoreticko-metodické rovině. Takové řešení je zřejmě třeba orientovat na

hledání a následné kvantifikování adekvátních ukazatelů výkonu v naturální i ekonomické podobě tak, aby tyto charakteristiky co nejlépe vyjadřovaly realizované aktivity v sektoru aby z nich bylo možno následně odvozovat přínos sektoru k výkonu hospodářství celkem.

V současné době lze z publikovaných informačních zdrojů sledovat relativně dosti omezený soubor základních ukazatelů, které mají přímou vazbu k charakterizování výstupů a jsou použitelné pro hodnocení výkonu daného subsektoru. Jedná se o:

- u divadel a kin – počet návštěvníků a výše tržeb (resp. návštěvnost a tržebnost)
- u muzeí, galerií a ostatních památkových objektů, botanických a zoologických zahrad – počet návštěvníků, případně výše tržeb
- u knihoven – počet výpůjček
- u novin a časopisů a knih – počet vydaných titulů
- u rozhlasového a televizního vysílání – vysílací čas a struktura pořadů

Jako zobecňující charakteristiku lze považovat

- u divadel, kin a muzeí – počet návštěvníků s tím, že s využitím indikátoru průměrného vstupného lze s určitou přesností odhadnout i výši tržeb.

Je zřejmé, že uvedený okruh ukazatelů má jen omezenou vypovídací cenu pro stanovení nějaké syntetické charakteristiky výkonu sektoru. Tyto indikátory je možno využívat jen jako doplňkové charakteristiky v rámci analýz jednotlivých dílčích oborů činnosti.

Vážným problémem, který omezuje možnost syntetizace údajů, je především skutečnost, že povaha výstupů, např. finanční charakteristika jejich výnosů, je mezi jednotlivými složkami sektoru nesrovnatelná a v podstatě neslučitelná (např. tržby z divadel a muzeí – tržby z reklam u televizního vysílání podobně počet návštěvníků divadel – počet diváků sledujících jednotlivé pořady v televizi apod.)

Při hledání odpovídajícího syntetického indikátoru, který by charakterizoval celkový výkon sektoru, a to způsobem společným pro všechny složky sektoru, bylo nutné respektovat specifické faktory, které jsou dány rozdílným charakterem služeb, poskytovaných sektorem kultura. Z obecně metodického hlediska je třeba brát v úvahu, že pokud mají ekonomické výstupy některé části sektoru kultury charakter tržních služeb, pak nově vytvořenou hodnotu kvantifikuje rozdíl mezi získanými prostředky z tržeb (produkce) na jedné straně a externími náklady souvisejícími s poskytovanými službami (mezispotřeba) na druhé straně. Pokud jde o činnosti, které mají charakter netržních služeb, pak výkon se stanovuje na základě agregace nákladů vzniklých s poskytujícími službami.

Je zřejmé, že indikace výkonu u jednotlivých složek sektoru může být natolik rozdílná, že převedení charakteristik realizovaných aktivit na „společného jmenovatele“ se může stát značně problematické.

Vzhledem k různorodému složení sektoru kultura (předpokládaného analýzou) se proto jedná o složitý – i když nepochybně zajímavý – úkol nejen z pragmatického ale i teoretického hlediska.

Řešení použité v analýze

Přes všechny možné problémy, které přináší převod naturálních výstupů do peněžní podoby, byly pro stanovení celkové syntetické charakteristiky výkonu,

společné pro všechny složky sektoru a zajišťující i hodnocení struktury, použity veličiny, s kterými pracuje metodologie národních účtů. To přináší výhody nejen pro sledování dynamiky sektoru, ale také pro porovnávání s ekonomikou ČR jako celku a případně pro různé mezinárodní komparace.

Jak již bylo uvedeno, je třeba přihlížet k odlišnému postupu při kvantifikaci ekonomického výkonu u tržních a netržních služeb při charakterizování ekonomického výkonu v oblasti kultury. Navíc do hry vstupuje i problém odlišnosti v dostupnosti statistických údajů v obou skupinách služeb.

V prvním případě - ve skupině **tržních služeb** – je možné ekonomický výkon subjektů zařazených do činností kultury, strukturovat v současné době dle OKEČ do následujících odvětví, oddílů, skupin a tříd:

- **D – Zpracovatelský průmysl**

22.1 – Vydavatelství

22.11 – Vydávání knih

22.12 – Vydávání novin

22.13 – Vydávání časopisů a ostatních periodických publikací

22.14 – Vydávání zvukových nahrávek

- **O – Ostatní veřejné, sociální a osobní služby**

91 – Činnosti odborových, profesních a podobných organizací

91.3 – Činnosti ostatních členských organizací

91.31 – Činnosti náboženských organizací

92 – Rekreační, kulturní a sportovní činnost

92.1 – Činnosti v oblasti filmů a videozáznamů

92.2 – Rozhlasové a televizní činnosti

92.3 – Umělecké a ostatní zábavní činnosti

92.31 – Umělecká a literární tvorba

92.32 – Provoz kulturních zařízení

92.33 – Činnosti zábavní parků

92.34 – Ostatní zábavní činnosti

92.5 – Činnosti knihoven, veřejných archivů a muzeí

92.51 – Činnosti knihoven a veřejných archivů

92.52 – Činnosti muzeí a galerií a ochrana historických památek

92.53 – Činnosti botanických, zoologických zahrad, přírodních

rezervací a národních parků

Celkový ekonomický výkon je zde vyjadřován ukazatelem tržeb. Nově vytvořená hodnota je pak kvantifikována, za organizace poskytující tržní služby, jako rozdíl mezi získanými prostředky z tržeb (produkce) na jedné straně a externími náklady související s poskytovanými službami (mezispotřeba) na druhé straně.

U organizací, které realizují **netržní služby**, se výkon stanovuje na základě agregace nákladů vzniklých s poskytujícími službami.

Z dat, které jsou k dispozici o tržbách a nákladech, odvozuje metodologie Národních účtů tyto výsledné veličiny:

- a) objem produkce
- b) hrubý domácí produkt
- c) hrubá přidaná hodnota.

Při přípravě analytických výstupů bylo postupně ověřeno použití všech tří výše uvedených ukazatelů. Z hlediska cílů projektu byl shledán jako nejvhodnější indikátor „hrubá přidaná hodnota“. Jeho výhodou je, že je strukturalizován až do úrovně jednotlivých oborů (složek) v sektoru kultury, zatímco při použití ukazatele HDP by hodnoty za jednotlivé obory musely být odhadovány.

Celková výše makroekonomického agregátu HPH byla odhadnuta s použitím výrobní metody jako rozdíl produkce a mezispotřeby. Takto odhadnutá HPH se ve statistické praxi obecně člení do odvětví, která jsou vymezena pomocí odvětvové klasifikace ekonomických činností (dále jen OKEČ), jež se všeobecně považuje za jednu z nejzákladnějších ekonomických klasifikací.

Všeobecně platná aplikace standardních postupů kvantifikace ekonomického výkonu u tržních a netržních služeb je provázena v sektoru kultury některými problémy. Především se ukazuje, že ekonomické přínosy některých aktivit nelze beze zbytku charakterizovat pomocí ekonomických veličin. To je typické např. v oblastech, kde cena některých přínosů se může v průběhu času měnit v závislosti na celé řadě faktorů, které **nemají jen ekonomický kontext (například umělecká díla) a také proto, že přínos některých aktivit nelze kvantifikovat**. Například přínos takové aktivity, jakou je vyhledávání, konzervace a ochrana kulturního dědictví, nelze plně vyjádřit ani vynaloženými prostředky, ani počtem návštěvníků nebo výší vybraného vstupného. Ekonomický přínos takové aktivity je pak třeba posuzovat jinak z hlediska současnosti a jinak z hlediska budoucnosti. Aktivity, jejichž přínos nelze kvantifikovat, jsou podrobněji charakterizovány v další kapitole.

Je samozřejmé, že **využívání peněžních ekonomických charakteristik v sektoru kultury má omezený význam**, týká se to i ukazatele „hrubá přidaná hodnota“. Její použití v analýze však umožňuje zejména:

- agregaci různých typů činností,
- poskytuje podmínky pro komparaci sektoru s ekonomikou ČR a
- umožňuje měření dynamiky sektoru.

Nelze však v žádném případě hovořit o tom, že se jedná o charakteristiku, která by přesně odrážela celkový komplex efektů sektoru kultura. K tomuto účelu jeden ukazatel nestačí a je třeba pracovat se škálou oborových ukazatelů, které mohou lépe zobrazit konečné efekty kulturních činností.

Ukazatelé typu:

- počet návštěvníků
- návštěvnost
- počet výpůjček,

Nerozlišují společenský dosah dané kulturní aktivity.

Ukazatelé typu:

- výše tržeb
- tržnost

- celková výše nákladů
- náklady na jednici výkonu,

mají nezastupitelnou funkci při posuzování finančních toků v rámci sektoru a při kontrole hospodaření uvedené kulturní instituce (hospodařící jako příspěvková organizace) z hlediska rámce stanoveného rozpočtu. Pokud kulturní instituce hospodaří na zcela komerční bázi, slouží tyto ukazatele k hodnocení efektivnosti jejího hospodaření.

5. Regionalizace dat za sektor kultura

Význam regionálních dat je úzce spojen s problematikou decentralizace řídicích struktur a s tím, jak se ve výkonových charakteristikách promítají zvláštnosti lokálních podmínek pro realizaci kulturních aktivit. Obecně pro zabezpečení potřebných údajů platí, že čím nižší je řád dané územní jednotky, tím horší je její informační vybavení, tím vyšší je informační deficit.

Problémy

Sektor kultury je na území našeho státu rozmístěn velmi diversifikovaně. Výroba filmů se soustřeďuje do několika center (Praha, Zlín), výroba televizních pořadů je rovněž koncentrována, a to zejména do Prahy, Brna a Ostravy. Divadla (stálé scény) jsou rozmístěna po celém území státu, převážně do krajských měst. Muzea a galerie se nacházejí ve většině větších měst, zejména měst nad 10 000 obyvatel. Pouze pro knihovny platí (bez ohledu na velikost a význam), že jsou ve většině obcí.

Pro regionalizaci platí, že je možno ji zaměřit buď na hodnocení regionální struktury sektoru kultury podle jednotlivých složek nebo hledat indikátor, který svou vypovídací schopností vyjadřuje regionální strukturu celého sektoru formou agregace souhrnu všech jeho podstatných složek.

V souvislosti s těmito problémy je nutno vyřešit několik zásadních problémů při posuzování regionální struktury sektoru kultury. Patří mezi ně zejména:

- vymezení regionů, ve kterých bude sektor kultury sledován
- vymezení indikátoru, který převede na „společného jmenovatele“ různá hlediska při posuzování sektoru
- stanovení detailu regionalizace (za sektor jako celek, nebo dle jednotlivých složek) v závislosti na vypovídací schopnosti datovýchází
- stanovení metody pro regionalizaci sektoru

Řešení použité v analýze

Vymezení regionů

Přirozeným požadavkem na regionální data je respektování stávající regionální struktury České republiky. Ta je dána statistickým členěním území České republiky podle kategorií NUTS. Tím jsou vytvořeny podmínky pro komparace s regionálními strukturami sektoru kultury s jinými sektory, pro různé typy mezinárodních komparací a samozřejmě i pro všechny typy komparací mezi územními jednotkami uvnitř ČR.

Základní osu regionalizace dat v ČR tvoří regiony typu NUTS 2 a NUTS 3. Regiony NUTS 2 jsou tzv. regiony soudržnosti. Tyto regiony jsou základem pro realizaci regionální politiky EU a jsou vytvořeny agregováním 14 krajů do 8 celků.

Kraje odpovídají regionální úrovni NUTS 3. Jednotlivé kraje jsou složeny z území okresů, které podle aktuální verze doporučení EUROSTATU odpovídají tzv. LAU 1 – *Local Administrative Units* (dříve NUTS 4) a ty pak jsou dále členěny na obce, tj. LAU 2 (dříve NUTS 5).

Při vymezení jednotlivých úrovní se upřednostňuje administrativní členění státu s uplatněním *principu komplementarity*, to znamená, že vyšší úroveň je tvořena určitým počtem jednotek nižšího řádu a souhrn všech regionů na stejné úrovni pokrývá beze zbytku celé území. Základní strukturou NUTS má být přitom území státu rozděleno beze zbytku.

Pro účely této analýzy **byla zvolena regionální úroveň NUTS 3, tj. kraje.** Odpovídá to ústavnímu zákonu 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územně samosprávných celků. Zákon nabyl účinnosti od 1. ledna 2000. Na základě tohoto ústavního zákona tak vzniklo 14 vyšších územně správních celků (VÚSC), které tvoří 13 krajů a hlavní město Praha.

Vymezení indikátoru

vychází z celkového řešení, použitého v této analýze. To znamená, že v relaci na celostátní údaje sektoru kultura, kde jako hlavní ukazatel byl zvolen indikátor „Hrubá přidaná hodnota“, byl tento indikátor použit i pro základní strukturalizaci sektoru do jednotlivých krajů. Přitom jako základ aproximativních odhadů Hrubé přidané hodnoty za sektor jako celek bylo využito odhadů položky HPH za výše determinovaná odvětví vytvářející rámec sektoru kultury.

Při posuzování vypovídací schopnosti získaných údajů je nutno objektivně konstatovat, že vyšší vypovídací schopnost mají regionalizované údaje za sektor kultura jako celek, údaje za jednotlivé složky sektoru mohou být částečně ovlivněny tím, že některé z těchto složek nejsou rozmístěny rovnoměrně po celém území státu.

Metoda regionalizace ukazatele Hrubé přidané hodnoty

v podstatě odpovídá metodě regionalizace hrubého domácího produktu. Tato metoda – označovaná jako metoda top-down - byla vyvinuta v Českém statistickém úřadě členy řešitelského týmu ve druhé polovině devadesátých let minulého století a byla schválena Statistickým úřadem Evropských společenství (EUROSTATEM – viz dopis Direktorátu pro sociální a regionální statistiku Eurostatu z února 1998). Principem této metody je rozvržení regionalizovaných dat podle výše mezd a počtu pracovníků, zjištěných podle sídla subjektu (organizace). Přitom se vychází z předpokladu, že u tohoto typu organizací se překrývá místo činnosti se sídlem organizace. Podrobné analýzy prokázaly, že vazba mezi objemem mezd a objem HPH je poměrně těsná, protože objem mezd tvoří (v celostátním průměru) cca 36% HPH, v sektoru kultura dokonce 44% HPH.

Uplatnění této metody regionalizace se tedy ukazuje jako dostatečně teoreticky i empiricky podložené pro regionalizaci nově vytvořené hodnoty.

Metoda regionalizace ukazatele pracovního potenciálu

Regionalizace pracovního potenciálu se opírá o regionální strukturu údajů získaných zpracováním Výkazu ČSÚ Práce 2-04 v krajské struktuře. Tento přístup

umožňuje odhadnout s vysokou přesností rozvržení údajů celostátního charakteru do jednotlivých krajů.

6. Informační zdroje o kultuře – současný stav a doporučení

Informační zdroje o kultuře jsou v ČR získávány prostřednictvím resortního statistického výkaznictví, které shromažďuje a zpracovává údaje od zpravodajských jednotek. Záběr této databáze je obsahově vymezen okruhem oborů, které spravuje Ministerstvo kultury a zahrnuje činnost divadel, kin, hudebních souborů, knihoven, muzeí, galerií, hvězdáren, planetárií a astronomických pozorovatelů a tisku.

Pro potřeby státní statistiky jsou využívány výstupy z resortních informačních systémů, které zpracovává a připravuje Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) při Ministerstvu kultury. Ve Statistické ročence jsou publikovány jen vybrané základní údaje, a to v kapitole Kultura a sport. Vzhledem k tomu, že jde zpravidla o údaje charakterizující rozsah činnosti a kapacity, které jsou k dispozici pro kulturní aktivity – převážně v naturálním vyjádření a s jednoznačným metodickým obsahem - lze z těchto dat rekonstruovat dlouhodobé časové řady, sahající i před rok 1990.

Určitá část dat o kultuře je - ve velmi rozdílném rozsahu a kvalitě - k dispozici také u regionálních (zejména krajských) orgánů veřejné správy v souvislosti s potřebami řízení a financování některých regionálně spravovaných oborů činnosti v kultuře.

Problémy

Největším problémem spojeným s využíváním existujících dat o kultuře v České republice, jejich rozsahem a kvalitou, je určitá nekoordinovanost současné metodiky statistiky kultury s potřebami praxe. To se pak výrazně promítá do možností komplexních analýz v sektor kultury jde zejména o možnosti:

- postihnout sektor kultury vhodnými globálními charakteristikami;
- stanovit v potřebných časových a prostorových dimenzích pozici sektoru kultury v rámci české ekonomiky a v mezinárodním kontextu;
- popsat a synteticky kvantifikovat rozvojový potenciál jednotlivých oborů a možné dopady vývoje tohoto potenciálu na tvorbu pracovních míst a zaměstnanost;
- zhodnotit vhodnými ukazateli efektivnost vložených prostředků do kultury a vyjádřit tak slabá místa v činnosti jednotlivých oborů.

Ukazuje se dále, že při řešení těchto problémů sehrává jen velmi malou roli současný stav systému národních účtů, protože sektor kultury nemá v tomto systému svůj satelitní účet a údaje o kultuře je třeba sestavovat z dílčích dat z jiných oblastí národních účtů samozřejmě v nedostatečném detailu a struktuře.

Doporučení

Do budoucna se ukazuje jako nezbytné řešit některé obsahové a metodické deficity stávajícího informačního systému o kultuře a realizovat v tomto směru zejména tyto kroky:

1. projednat s Českým statistickým úřadem formu prezentačních výstupů a formu a detail třídění dat o kultuře v podmínkách, které nastanou po realizaci nové Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ), která vstoupí v platnost k 1. 1. 2008
2. vymezit nově resp. posoudit - po konzultacích s rozhodujícími uživateli dat o kultuře - obsah resortního výkaznictví a zajistit současně větší tlak na úplnost a kvalitu údajů zjišťovaných výkaznictvím od zpravodajských jednotek. Tento krok je rovněž vynucen novou situací, která vznikne při nové OKEČ po 1. 1. 2008
3. projednat s ČSÚ - v návaznosti na potřeby uživatelů - metodickou přípravu a následnou realizaci satelitního účtu za sektor kultury v rámci systému národních účtů.

A 2. Socioekonomická charakteristika sektoru

1. Pozice sektoru kultury v rámci ekonomiky ČR

Při analýzách sektoru kultury je třeba počítat se dvěma informačními omezeními. V první řadě je to relativně úzký rozsah ukazatelů, kterými disponuje statistický informační systém za sektor kultury. V druhé řadě jsou to omezené možnosti systému národních účtů zobrazit finanční toky tohoto sektoru stejnými sociálně ekonomickými charakteristikami, jaké jsou k dispozici za ostatní odvětví ekonomiky.

Jedním z hlavních problémů sektoru jsou zvláštnosti některých statků a služeb, které sektor kultury produkuje. Jedná se zejména o ty výsledky tvůrčí práce, jejichž hodnota, resp. cena, se může v průběhu času měnit (na příklad hodnota uměleckých děl), a to jak v kladném, tak záporném směru.

Přínos některých dalších aktivit nelze vůbec kvantifikovat. Jedná se na příklad o:

- vyhledávání, ochrana a péče o kulturní dědictví – měření významu pomocí počtu návštěvníků a objemem tržeb zdaleka nevystihuje přínos této aktivity z hlediska současnosti a budoucnosti
- pěstování vybraných ohrožených druhů fauny a flory má rovněž význam výrazně přesahující jen charakteristiky návštěvnosti a tržebnosti
- informační, výchovnou a vzdělávací činnost kulturních institucí (například knihoven, muzeí, galerií),
- vytváření podmínek pro badatelskou činnost (například v oblasti muzeí, archivů, knihoven, kulturních památek).
- kultivační působení kultury na společnost
- historické, symbolické, estetické a duchovní hodnoty kultury

Zcela zvláštní problematiku tvoří vnější efekty činností v sektoru kultury, projevující se v tom, že kultura je nejen producentem, ale i odběratelem celé řady statků a služeb. **V tomto smyslu je kultura svými aktivitami a poptávkou významným stimulujícím prvkem některých dalších odvětví ekonomiky, neboť vstupuje do mnoha interakcí s ostatními odvětvími ekonomiky, a to poptávkou po řadě výrobků a služeb.** Přitom je nutno rozlišovat výrobky a služby, které nakupuje sektor kultura a současně je využívají i ostatní odvětví ekonomiky (například energie, běžné průmyslové výrobky, stavební práce, doprava) a výrobky a služby, které mají specifický charakter a jsou poptávány převážně nebo výhradně sektorem kultury. Jedná se zpravidla o výrobky a služby, které jsou atypické a případně vyžadují samostatný vývoj. Jedná se například o vývoj a zavádění nové audiovizuální techniky, nové metody pro vytváření světelných parků, vývoj softwaru pro řízení některých inscenačních postupů pomocí IT, případně o zavádění elektronické ochrany a zabezpečení kulturních památek

Mezi výrobky a služby, poptávané sektorem kultura, patří rovněž výrobky a služby, jejichž dodání vyžaduje návrat k původní řemeslné výrobě, případně se týká výroby uměleckých řemesel. Na příklad opravy a restaurátorské práce vyžadují aplikaci tradičních řemeslných postupů při opravách a výrobě nábytku, oděvů, uměleckých děl, ale i stavebních prvků nemovitých památek.

Z metodického hlediska je problém kvantifikace dopadu rozvoje kultury na ostatní odvětví (např. na potřebu pracovních sil) zcela nový a dosud se při analýzách pozice sektoru kultury v ekonomice nevyskytoval. Deficit přímých údajů, charakterizujících interakce sektoru kultury s ostatními odvětvími, bylo proto třeba řešit využitím dat ze systému národních účtů, kde jsou zachyceny finanční toky mezi odvětvími a kde lze očekávat, že s finančními toky jsou korelované i pracovní náklady.

Tato metodická úvaha vedla řešitelský tým k stanovení určité metodiky odhadu vlivu poptávky sektoru kultury na zaměstnanost v dalších odvětvích.

Pro kvantifikaci pozitivního vlivu sektoru kultury na ostatní odvětví provedl řešitelský tým aproximativní odhad vlivu poptávky sektoru kultury, při kterém zkoumal, v jaké míře se poptávka po službách a výrobcích od sektoru kultury promítá v potřebě zaměstnanosti v dalších odvětvích. Tento odhad se metodicky opíral o indikátor tzv. mezispotřeby sektoru, při čemž pro přepočtení do zaměstnanosti byl použit ukazatel průměrné produktivity práce za ekonomiku jako celek.

Podle tohoto odhadu je možno předpokládat, že **uspokojení poptávky sektoru kultura po výrobcích a službách vyvolává potřebu zhruba 73 tisíc pracovních míst v bezprostředně dodávajících odvětvích ekonomiky**. Pokud bychom přihlédli k řetězení poptávky přímo dodávajícího odvětví u dalších odvětví - u subdodavatelů, je nepochybné, že uvedený výpočet je možno považovat spíše za dolní hranici skutečného dopadu.

Na celkovém objemu produkce sektoru se hrubá přidaná hodnota sektoru podílela 38%, mezispotřeba 62%. Objem mezispotřeby i počet pracovníků vyvolaných poptávkou sektoru svědčí o rozsáhlých vazbách sektoru kultury na další odvětví ekonomiky ČR.

Hodnocení pozice sektoru kultury v rámci ekonomiky ČR není tedy jednoduchý problém. Při kvantifikaci pozice sektoru bylo třeba brát v úvahu, že pro některé aspekty hodnocení nejsou přímé údaje. Proto se závěry a hodnocení převážně opírají o oficiální údaje, které jsou obsaženy jednak v soustavě výstupů z národních účtů a dále ze statistiky práce s tím vědomím, že u některých oborů sektoru kultury informace z národních účtů nevystihují plně přínosy daného oboru kultury.

Při analyzování pozice sektoru kultura v ekonomice ČR (na základě informací z národních účtů a statistiky práce) bylo hodnocení orientováno do těchto základních oblastí:

- pozice sektoru kultura na trhu práce
- podíl sektoru kultura na ekonomickém výkonu ekonomiky ČR

2. Pozice sektoru kultury na trhu práce

Vyjdeme-li z oficiálních statistických dat o zaměstnanosti v sektoru kultury a z již uvedeného dopadu aktivit sektoru na zaměstnanost v ostatních odvětvích české

ekonomiky, dostaneme se k číslu 3,2 %, které vyjadřuje pozici sektoru kultury na českém trhu práce. Ukazuje se tedy, že česká kultura svými aktivitami přispívá poměrně významně k celkové zaměstnanosti v ČR, a to jak počty vlastních zaměstnanců a externích spolupracovníků, tak svou poptávkou po výrobcích a službách, kdy uspokojení této poptávky vyžaduje využití dalších pracovních míst v ostatních odvětvích ekonomiky.

Celkový počet zaměstnanců sektoru (76 268 osob v přepočtených stavech v roce 2005) se podílel na počtu zaměstnanců v ČR téměř dvěma procenty (1,88%). Současně sektor využívá i externí spolupracovníky (9 200 osob v přepočtených stavech v roce 2005). Ti se podílejí na počtu tzv. sebezaměstnaných v republice zhruba jedním procentem (1,01 %). Celý tento pracovní potenciál sektoru kultura (cca 85.500 osob v přepočtených stavech) se v roce 2005 podílel na pracovním potenciálu republiky, představujícím celkovou zaměstnanost, 1,72%.

Jak již bylo uvedeno, vyžaduje uspokojení poptávky sektoru po výrobcích a službách v ostatních odvětvích dalších cca 73.000 pracovních míst, v řadě případů úzce specializovaných profesí. Z celkového pracovního potenciálu republiky je proto nutno vyčlenit dalších cca 1,5% pro uspokojení poptávky sektoru kultury.

Celkem je možno konstatovat, že vlastní pracovní potenciál sektoru se podílí na zaměstnanosti v ekonomice ČR cca 1.7%.

Celková bilance pozice sektoru kultury na českém trhu práce, je tvořena jednak vlastním pracovním potenciálem sektoru, který se podílí na zaměstnanosti v ČR cca 1.7% a jednak zaměstnaností, která byla v jiných odvětvích vyvolána poptávkou sektoru po výrobcích a službách v rozsahu dalších 1,5 %.

V souhrnu se tedy pracovní potenciál - spjatý s aktivitami I sektoru kultury – podílí na celkové zaměstnanosti české ekonomiky 3,3%.

Obdobný vztah sektoru kultura lze zjistit i na základě údajů v nepřepočtených fyzických osobách.

Vývoj počtu pracovníků- přepočtené osoby v letech 2003- 2005

(Rok 2003 = 100)

ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společn. organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
101	103	108	108	80	97	104	114	99

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Z dat za léta 2003-2005 je zřejmé, že ve vývoji počtu zaměstnanců i externistů nedošlo k významnějším změnám. Zaměstnanost v sektoru je poměrně stabilní. V roce 2004 vzrostla proti roku 2003 o 3% a v roce 2005 zůstala na této úrovni. Přesto lze konstatovat, že dynamika počtu pracovníků sektoru kultury je vyšší než v celé ekonomice ČR. V roce 2005 byl počet pracovníků v celé ekonomice vyšší proti roku 2003 pouze o 1%.

Vývoj pracovního potenciálu v jednotlivých složkách sektoru byl však poměrně dost rozdílný. Rychleji, než byl průměr sektoru, se zvyšovaly počty pracovníků u

zpravodajských kanceláří a agentur a rovněž u vydavatelské činnosti a činnosti společenských organizací. Naproti tomu poklesly počty pracovníků zejména, u výroby a distribuce filmů, kde k prvnímu poklesu došlo již v roce 2004 (o 14%) a pokles pokračoval i v roce 2005. Růst počtu pracovníků se obnovil v roce 2006.

Také u výroby a vysílání televizních a rozhlasových programů počet pracovníků proti roku 2003 poklesl, ale vývoj byl jiný než u výroby filmů. Pokles nastal v roce 2004 (o 9%), v roce 2005 se tento pokles zastavil. Počet pracovníků se v tomto roce mírně zvýšil, i když proti roku 2003 byl stále nižší (ale už jen o 3%).

Při hodnocení zaměstnanosti v sektoru kultury je ovšem třeba brát v úvahu, že **značná část pracovního potenciálu podléhá režimu státního rozpočtu a zjištěné pohyby v počtech pracovníků jsou jen v omezené míře spjaté s faktory nabídky a poptávky.**

Při posuzování toho, jak je pracovní potenciál sektoru rozložen na jednotlivé složky (obory) sektoru kultury, je možno sektor rozdělit na několik skupin oborů:

1. skupina : (obory s počty zaměstnanců více jak 16.000 osob)

- **knihovny, muzea, galerie, zoo-parky a botanické zahrady**, kdy bylo v roce 2005 zaměstnáno **16.300** pracovníků,
- **vydavatelská činnost** včetně vydávání novin a časopisů - **16.945** pracovníků
- **divadla, koncerty, tvůrčí umělecká činnost** s počtem pracovníků přes **18.676**
- **společenské organizace včetně církví**, kde v roce 2005 bylo zaměstnáno **23.400** pracovníků

2. skupina : (obory s počty zaměstnanců 4.000 – 5000 osob)

- **výroba a distribuce filmů** se **4.500** pracovníky
- **tvorba a vysílání televizních a rozhlasových programů**, kde pracovalo v roce 2005 cca **5.000** pracovníků

3. skupina : (obory s počty zaměstnanců méně než 1000 osob)

- **činnosti zpravodajských a jiných agentur**, tato skupina je co do počtu pracovníků nejmenší, pracovalo v ní cca **600** pracovníků

V rámci sektoru kultura představuje pracovní potenciál tří oborů sektoru, a to obory Vydavatelská činnost (OKEČ 22.1), Divadla, koncerty, tvůrčí umělecká činnost (OKEČ 92.3) a Činnost knihoven, muzeí, galerií, zoo-parků a botanických zahrad (OKEČ 92.5), více jak 60% pracovníků sektoru a zaujímá tak v sektoru kultury dominantní místo.

Objem odměn za práci sektoru kultury se podílel za rok 2005 na celkovém objemu odměn za práci v ekonomice ČR necelými dvěma procenty (1,93%). Růst objemu odměn byl přitom o něco rychlejší než v hospodářství ČR jako celku.

V ČR se objem odměn za práci zvýšil v roce 2004 o 6% a v roce 2005 (proti roku 2003) o 14%. V sektoru kultura vzrostly v roce 2003 odměny za práci o 10% a v roce 2005 o 15%.

Nejrychleji rostly odměny za práci v oborech Vydavatelství a Zpravodajské kanceláře a agentury. Přitom u Zpravodajských kanceláří a agentur došlo k nejvyššímu nárůstu především mezi roky 2003 a 2004 (růst o 32%).

Vývoj odměn za práci v letech 2003 - 2005

(Rok 2003 = 100)

ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společn. organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
114	115	125	117	98	106	118	134	110

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Pokles objemu odměn u Výroby a distribuce filmů byl provázen poklesem počtu pracovníků (proti roku 2003 pokles o 14%).

Struktura objemů vyplacených odměn je samozřejmě dána především rozdíly v počtech pracovníků v jednotlivých oborech. Proto také více jak polovina (51,0%) z celkového objemu odměn za práci v sektoru kultura byla v roce 2005 vyplacena v oborech: Vydavatelská činnost a Činnost společenských organizací včetně církví. Podíl těchto dvou oborů na počtu pracovníků je přitom o něco nižší (47,1%).

Zhruba 17% bylo vyplaceno v oboru Divadla, koncerty, tvůrčí umělecká činnost, což je méně, než činí podíl tohoto oboru na pracovním potenciálu (21,8%)

Jemnější obraz o pracovní atraktivitě jednotlivých oborů sektoru poskytují údaje o úrovni a vývoji průměrných mezd, který byl v rámci sektoru kultura velmi diferencovaný.

Průměrná měsíční mzda v roce 2005 v Kč a její odchylky od průměru ČR v %

	ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společn. organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
A	19.945	24.606	25.567	17.896	24.926	30.337	19.468	38.318	15.733
B	100	123,4	128,2	89,7	124,9	152,1	97,6	155,7	78,9

Poznámky: **A** = průměrná měsíční mzda v Kč

B = odchylky od průměru ČR (průměr ČR=100)

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Výše průměrné měsíční mzdy v roce 2005 byla v sektoru o 4.660 Kč vyšší, než je průměr za celou ČR. Ovlivňovala to zejména průměrná mzda v oborech Zpravodajské kanceláře a agentury (zhruba o 56% nad průměrem ČR) a Výroba a vysílání programů rozhlasových a televizních programů (24% na průměrem sektoru). V oboru „Činnost knihoven, archivů, muzeí, zooparků a botanických zahrad“ byla průměrná mzda nižší než byl průměr sektoru a byla dokonce výrazně (o více jak

pětinu) nižší než je celorepublikový průměr V ostatních složkách sektoru oscilovala výše průměrné mzdy okolo sektorového průměru.

Obdobně jako absolutní výše průměrné mzdy se vyvíjela diferencovaně i její dynamika.

Vývoj průměrné měsíční mzdy v letech 2003 - 2005

(Rok 2003 = 100)

ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společen. organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
110	113	114	109	122	109	110	118	107

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Vývoj průměrné měsíční mzdy v sektoru kultury byl rychlejší než v ekonomice ČR. **Proti roku 2003 stoupla v roce 2005 průměrná mzda v sektoru o 13%, v ekonomice ČR o 10%**, avšak při pokračující výrazné diferenciaci temp růstu a s dopadem na zvětšování rozdílů v úrovni průměrné mzdy v rámci sektoru.

Poměrně vysoká dynamika průměrné mzdy u oboru Výroba a distribuce filmů byla ovlivněna poklesem počtu pracovníků.

3. Podíl sektoru kultura na ekonomickém výkonu

Hodnocení podílu sektoru na ekonomickém výkonu ekonomiky ČR se v této analýze soustřeďuje do dvou oblastí:

- hodnocení podílu sektoru na produkci
- hodnocení podílu sektoru na hrubé přidané hodnotě.

Z metodického hlediska je třeba brát v úvahu, že hodnocení objemu produkce, který se liší od objemu hrubé přidané hodnoty o objem mezispotřeby (cca 62% z objemu produkce), charakterizuje nejen vlastní produkční činnost sektoru, ale také vliv poptávky sektoru po výrobcích a službách jiných odvětví. Na základě tohoto indikátoru lze do jisté míry usuzovat na vliv sektoru kultury na produkční činnost jiných odvětví.

Objem produkce sektoru kultura v roce 2005 (v běžných cenách 119. 565 mil.Kč) představoval 1,6% celkové produkce České republiky. Na objemu produkce sektoru se nejvíce podílela Vydavatelská činnost (29 %), Činnost společenských organizací vč. církví (19,5%) a Tvorba a vysílání televizních a rozhlasových programů (16,8%).

Vývoj produkce v letech 2003 - 2005

(Rok 2003 = 100)

ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společenské organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
-----------	----------------	--------------------	-----------------------------------	---------------------------	------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	------------------------------------

118	120	124	140	93	133	115	173	109
-----	-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Data za rok 2005 ukazují, že dynamika sektoru byla o něco rychlejší než bylo tempo růstu produkce v ekonomice ČR. Mezi jednotlivými obory sektoru však byly v dynamice výrazné rozdíly. Nadprůměrně rostla produkce u oborů: Zpravodajské kanceláře a agentury, Vydavatelská činnost, Výroba a vysílání rozhlasových a televizních programů a také u oboru Společenských organizací vč. církví.

Vývoj produkce ostatních složek byl pod úrovní sektorového průměru.

Objem hrubé přidané hodnoty sektoru kultura za rok 2005 (45.300 mil Kč) představoval 1,7% z celkového objemu hrubé přidané hodnoty ekonomiky ČR.

Ukazuje se současně – při srovnání s celkovým objemem produkce – že vazby ostatních odvětví ekonomiky, tj. dodávky služeb a hmotných statků do sektoru kultury, kvantitativně značně převyšují vlastní output sektoru. Hrubá přidaná hodnota se na celkovém objemu produkce podílí 38%, mezispotřeba 62%. **Potvrzuje se tak pracovní hypotéza o tom, že sektor kultury sehrává významnou roli i v rozvoji ostatních částí české ekonomiky.**

Na objemu hrubé přidané hodnoty sektoru se nejvíce podílely opět obory Tvorba a vysílání rozhlasových a televizních programů (podíl 22,2 %), Vydavatelská činnost (podíl 21,9%), a Divadla, koncerty a umělecká tvůrčí činnost (17,9%). Tyto tři obory vytvořily více jak 62% hrubé přidané hodnoty sektoru.

Dynamika hrubé přidané hodnoty v sektoru kultura byla výrazně rychlejší, než tempo růstu HPH za ekonomiku ČR. Přitom je nutno konstatovat, že zatím co v letech 2004 a 2005 byl růst hrubé přidané hodnoty v ČR z roku na rok rovnoměrný (v roce 2004 růst o 8%, v roce 2005 proti roku 2003 růst o 15%), dynamika hrubé přidané hodnoty za sektor kultury se z roku na rok zrychlovala (v roce 2004 růst o 10%, v roce 2005 proti roku 2003 růst o 24%).

Vývoj hrubé přidané hodnoty v letech 2003 - 2005

(Rok 2003 = 100)

ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společenské organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
115	124	165	89	67	247	116	129	114

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Z podrobnějších dat za delší časový úsek vyplývá, že vývoj hrubé přidané hodnoty sektoru byl výrazně ovlivněn („tažen“) dvěma obory: Výrobou a vysíláním rozhlasových a televizních programů a Vydavatelskou činností. V ostatních oborech odpovídal vývoj hrubé přidané hodnoty sektorovému průměru, nebo byl podprůměrný. V oboru Výroba a distribuce filmů měl vývoj produkce od roku 2004 výrazně zpomalující charakter a při růstu výroby českých filmů byl zřejmě ovlivněn výrazným poklesem poskytování služeb při produkci zahraničních filmů a zpomalením růstu produkce reklam.

Zvláštností období 2003-2005 je zcela extrémní růst objemu hrubé přidané hodnoty v oboru Výroba a distribuce rozhlasových a televizních programů.

Vývoj hrubé přidané hodnoty v oboru Výroba a vysílání R +T programů

Objem hrubé přidané hodnoty v mil Kč			Růst objemu hrubé přidané hodnoty v %		
Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005
4.085	5.152	10.078	100	126	247

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Naproti tomu v oboru Výroby a distribuce filmů byl vývoj hrubé přidané hodnoty (ale i vývoj objemu produkce a vývoj počtu pracovníků) z roku na rok velmi nerovnoměrný. V roce 2004 objem hrubé přidané hodnoty ještě mírně vzrostl, v roce 2005 výrazně poklesl a to nejen pod úroveň roku 2004, ale také pod úroveň výchozího roku, tj. 2003.

Vývoj hrubé přidané hodnoty v oboru Výroba a distribuce filmů

Objem hrubé přidané hodnoty v mil Kč			Růst objemu hrubé přidané hodnoty v %		
Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005
7.168	7.507	4.814	100	105	67

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

V kontextu vývoje obou výše uvedených oborů lze vyslovit hypotézu, že mohlo dojít k dílčímu přesunu tvorby filmů mezi oběma uvedenými obory. Hlavní příčinou však byly zřejmě problémy s financováním.

Přitom je však možno usuzovat na úzké propojení mezi oběma uvedenými obory. Lze proto z metodického hlediska uvítat, že nově připravená klasifikace ekonomických činností, která má být zaváděna v zemích EU od 1. ledna 2008, předpokládá spojení obou výše uvedených dva oborů do jednoho celku.

Hodnocení úrovně **produktivity práce sektoru** (měřené ukazatelem hrubé přidané hodnoty na pracovníka) má s ohledem na specifiky aktivit realizovaných v sektoru jen doplňkový význam. Dosažená absolutní výše tohoto ukazatele je o 40% vyšší než byl v roce 2005 průměr ČR. Větší vypovídací význam má okolnost, že růst produktivity práce sektoru výrazně překračoval růst průměrné produktivity práce dosažený v ekonomice ČR. Z pohledu efektivnosti sektoru se jeví situace pro sektor kultura velice příznivě.

Při hodnocení situace v jednotlivých oborech sektoru je patrná značná diferenciací mezi obory. Rozdíly mezi obory ve výši produktivity práce jsou až extrémní.

**Produktivita práce v tis. Kč a její odchylky od průměru ČR v %
v roce 2005**

	ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společenské organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
A	541	761	585	256	1.070	2.020	434	592	371
B	100	140,7	108,1	33,6	197,8	373,4	80,2	109,4	68,6

Poznámka: **A** = produktivita práce v tis.Kč

B = odchylky od průměru ČR (průměr ČR=100)

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Úrovní produktivity výrazně dominuje obor Výroba a vysílání rozhlasových a televizních programů, kde zřejmě při komercializaci programů a vysílání reklam dochází k vysokému zhodnocování vložené práce. Podobná, i když méně výrazná, je situace v oboru Výroba a distribuce filmů.

Výrazně nižší (pod průměrnou) úroveň produktivity má obor Koncerty, divadla, tvůrčí umělecká činnost a také obor Činnost knihoven, muzeí, galerií, zooparků a botanických zahrad. Tuto skutečnost není třeba přeceňovat, protože hodnotový ukazatel produktivity práce v těchto oborech je ovlivněn tím, že souhrnný efekt aktivit, který přinášejí tyto obory, je problematické ocenit a kvantitativně vyjádřit. Potvrzuje se teze vyslovená na počátku této kapitoly, že pro celou řadu aktivit v sektoru je obtížné nalézt adekvátní hodnotovou kvantitativní charakteristiku, a nepřímé charakteristiky, jakými jsou počty návštěvníků nebo výše vybraného vstupného, poskytují jen dílčí informace pro hodnocení celkového efektu.

Z komparace vývoje produktivity práce a průměrných mezd vyplývá pozitivní zjištění, že relace těchto dvou veličin v sektoru kultura je příznivá (růst produktivity práce je rychlejší), rozdíl temp obou veličin je vyšší než v ekonomice ČR jako celku.

Vývoj produktivity práce a průměrné mzdy v letech 2003 - 2005

(Rok 2003 = 100)

	ČR celkem	Kultura celkem	Vydavatel, činnost	Společenské organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
A	113	133	153	83	84	255	112	113	115
B	110	113	114	109	122	109	110	118	107

Poznámka: **A** = růst produktivity práce

B = růst průměrné měsíční mzdy

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Problematický se může jevit vývoj produktivity práce a vývoj mezd ve Výrobě a distribuci filmů, kde mzdy vzrostly, ale produktivita práce klesla. Je to dáno celkovou situací v tomto oboru, kdy se v roce 2005 snížil objem produkce i HPH a počet pracovníků klesal pomaleji.

V ostatních odvětvích byl růst mezd úměrný. Je nutno upozornit na to, že výše uvedené tempo růstu vyjadřuje růst za dva roky (za léta 2004-2005) a meziroční růst je tedy zhruba poloviční.

Při hodnocení růstu produktivity práce a průměrných mezd je zapotřebí ještě vzít do úvahy absolutní výši produktivity práce v tis. Kč a výši průměrné mzdy v Kč. Z takového hodnocení vyplývá, že v oboru Knihovny, muzea, galerie, zooparky a botanické zahrady byla v roce 2005 průměrná měsíční mzda – i při růstu za dva roky o 7% - hluboko (79%) pod průměrem průměrné mzdy v České republice.

4. Struktura sektoru kultury dle jednotlivých oborů

Pohled na vnitřní strukturu sektoru kultury ukazuje na vysokou míru vnitřní diferenciaci sektoru.

Na objemu ekonomického výkonu se nejvíce podílel obor Vydavatelství (téměř 30% na objemu produkce) a obor Tvorba a vysílání rozhlasových a televizních programů (téměř 23% na objemu hrubé přidané hodnoty).

Naproti tomu na celkovém počtu pracovníků sektoru se nejvíce podílí obor Společenské organizace včetně církví. Vzhledem k tomu, že v rámci projektu má být do sektoru pojata pouze činnost církví, není údaj o tomto podílu za celý obor pro závěry plně relevantní.

Z hlediska adekvace k analyzovanému tématu je možno za převažující obor co do počtu pracovníků považovat obor Koncerty, divadla, tvůrčí umělecká činnost (cca 22% pracovníků sektoru). Na druhém místě co do počtu pracovníků je Vydavatelství – cca pětina počtu pracovníků sektoru.

Na celkovém objemu odměn za práci se nejvíce podílejí obory: Vydavatelství (24%) a Společenské organizace vč. církví (27%). Podíl těchto dvou oborů na objemu odměn za práci v sektoru tvoří více jak polovinu.

Podíly jednotlivých oborů na sektoru kultura v roce 2005 v %
(sektor celkem = 100)

Ukazatel	Vydavatel, činnost	Společ. organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
Objem produkce	29,0	19,5	10,8	16,8	13,6	0,7	9,6
Objem HPH	21,9	13,2	10,6	22,2	17,9	0,8	13,4
Počet pracovníků	19,8	27,4	5,3	5,8	21,9	0,7	19,1
Objem odměn za práci	24,1	26,9	4,9	9,6	17,0	1,1	16,4

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

S ohledem na rozdílnou dynamiku rozvoje jednotlivých oborů je třeba počítat s tím, že vnitřní diferenciaci sektoru se bude prohlubovat. Jednoznačná je zejména vysoká dynamika všech podstatných ekonomických ukazatelů u oboru Tvorba a vysílání televizních programů. Vysoká tempa ekonomického výkonu dosahují rovněž obory Vydavatelství a Činnost zpravodajských kanceláří a agentur.

Dynamika jednotlivých oborů sektoru kultura v roce 2005 v %
(Rok 2003 = 100)

Ukazatel	Vydavatel, činnost	Společenské organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
Objem produkce	124	140	93	133	115	173	106
Objem HPH	165	89	67	247	116	129	114
Počet pracovníků	108	108	80	97	104	114	99
Objem odměn za práci	125	117	98	106	118	134	107

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Porovnávání produktivity práce a průměrné měsíční mzdy pouze potvrzuje předchozí zjištění značných diferencí mezi jednotlivými obory sektoru kultura.

Při tom zcela výjimečně se od ostatních oborů vyděluje obor Tvorba a vysílání televizních a rozhlasových programů. Absolutní výše produktivity práce více jak dva a půlkrát překračuje průměr sektoru. Vysoká je také produktivita práce u Výroby a distribuce filmů. I když v tomto oboru je ovlivněna také poklesem počtu pracovníků.

Rozdíly mezi obory dokreslují již zmíněné rozdíly v ukazateli průměrné měsíční mzdy, která je v oboru Tvorba a vysílání televizních a rozhlasových programů o téměř čtvrtinu vyšší než je sektorový průměr. Vyšší průměrnou mzdu než tento obor má obor Zpravodajské kanceláře a agentury, který však svým menším počtem pracovníků příliš neovlivňuje celkový průměr sektoru.

Nejnižší průměrnou mzdu (64% sektorového průměru) mají pracovníci knihoven, muzeí, archivů, zooparků a botanických zahrad.

Produktivita práce a průměrná měsíční mzda jednotlivých oborů sektoru kultura v roce 2005

Ukazatel	Vydavatel, činnost	Společenské organizace vč. církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání progr. R+T	Divadla koncerty umělec. činn.	Zpravodaj. kanceláře a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky
Produktivita práce - v tis. Kč	585	256	1.070	2.020	434	592	371
- v % od průměru sektoru*	46,9	33,6	140,6	265,4	57,0	77,9	48,7
Průměrná mzda - v Kč	25.567	17.896	24.926	30.337	19.468	38.318	15.733
- v % od průměru sektoru*	103,9	72,7	101,3	123,3	79,1	165,7	63,9

Poznámka: * Průměr sektoru = 100

Poznatky získané z jednotlivých aspektů **hodnocení pozice sektoru kultura v ekonomice ČR** ukazují, že značná diferenciací všech ukazatelů vyjadřujících ekonomickou strukturu sektoru podstatně komplikuje odhady budoucího vývoje sektoru a současně prakticky vylučuje komparace s obdobnými ukazateli za jiné země.

Pokud abstrahujeme od oboru Společenské organizace včetně církví, jehož zařazení do sektoru není příliš adekvátní, lze sektor kultura rozdělit na dvě základní skupiny oborů, u nichž je zřejmé, že se od sebe liší jak absolutní výši hodnocených charakteristik a dynamikou těchto charakteristik, tak rovněž výší odchylek od průměru ČR i od průměru sektoru.

Jednoznačně specifickou je skupina oborů, které docilovaly výrazně vyšších hodnot většiny hodnocených charakteristik i vyšších rozvojových parametrů. Tuto skupinu tvoří obory: Vydavatelství, Tvorba a vysílání rozhlasových a televizních programů a Činnost zpravodajských kanceláří a agentur.

Ve své podstatě se jedná o skupinu činností, které v budoucí klasifikaci ekonomických činností (OKEČ), platné od 1. 1. 2008, budou od kultury odděleny a zařazeny do sekce „**Informační a komunikační činnosti**“.

Do této sekce budou zařazovány činnosti v oblasti vydávání knih, periodických publikací a softwaru. Patří sem také činnosti v oblasti filmů, a videozáznamů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti. Sekce zahrnuje rovněž tvorbu televizních a rozhlasových programů a televizní a rozhlasové vysílání a také telekomunikační činnosti.

Rovněž se předpokládá, že do této sekce bude zahrnuta tvorba a distribuce filmů, jejíž vývoj v hodnocených letech v ČR lze charakterizovat jako kolísavý až zpomalující se. Další vývoj tohoto oboru je podmíněn do značné míry výší podpor s celospolečenských zdrojů a sponzorských darů.

Od výše uvedené skupiny činností se výrazně odlišují obory: Divadla, koncerty, tvůrčí umělecká činnost a Knihovny, archivy, muzea, zooparky a botanické zahrady. U těchto dvou oborů jsou hodnocené charakteristiky v absolutní výši zpravidla nižší, než je průměr sektoru a jejich dynamika je pomalejší. Jejich odstup od první skupiny oborů se zvyšuje. Je tomu tak zřejmě z toho důvodu, že kvantifikace ekonomického přínosu těchto oborů je velice problematická.

Pokud chceme usuzovat na budoucí rozvojové tendence této druhé skupiny, bude k tomu zapotřebí využívat i ukazatele, které sice plně nevystihují celkový přínos daných oborů, ale bezprostředněji vyjadřují poptávkové faktory. To znamená, že bude nutné analýzu rozšířit o ukazatele objemu tržeb za realizované produkty a služby, vstupné a o ukazatel počtu návštěvníků apod. Důležitým doplňkovým hlediskem je samozřejmě i hodnocení možností budoucího rozvoje z pohledu vývoje nákladovosti jednotlivých činností.

Kromě toho je třeba brát v úvahu, že některé aktivity těchto oborů nejsou určeny pro masového spotřebitele a přílišná komercializace, vedena například snahou o zvyšování vstupného může zájem spotřebitele – návštěvníka omezit. Při úvahách o rozvojovém potenciálu některých oborů kultury a při definování priorit kulturní politiky státu pro jednotlivé obory bude zřejmě vhodné používat také jiná než ekonomická hlediska.

Jako vhodné se jeví například hledisko širokého společenského dosahu aktivit příslušného oboru. Indikátorem, který alespoň částečně charakterizuje společenský dosah činnosti (zejména u knihoven, muzeí galerií apod.), by mohl být ukazatel počtu návštěvníků (u knihoven počet výpůjček).

Výše tržeb by měla sloužit jako doplňkový zdroj k rozpočtu dané kulturní instituce. Přitom by mělo dojít k postupné změně orientace struktury tržeb. Postupně by se měl zvyšovat podíl tržeb za poskytování služeb, za prodej upomínkových předmětů a

reprodukcí uměleckých děl a také za prodej nahrávek DVD a CD nosičů. Ceny vstupného by neměly omezovat poptávku a tedy i návštěvnost.

K těmto otázkám by bylo vhodné se vyslovit až po srovnávací analýze přístupu některých jiných zemí, kde jsou aplikovány různé modely pro řešení míry komerce a zvyšování návštěvnosti muzeí, galerií, knihoven. V řadě vyspělých zemích se komerce muzeí, galerií, knihoven soustřeďuje zejména na prodej upomínkových předmětů, dárkových publikací a reprodukcí uměleckých děl: Naproti tomu se návštěvníkům poskytují různě vysoké slevy na vstupném (pro studenty, učitele, seniory, tělesně postižené apod.), nebo se vstup poskytuje zdarma (viz muzea financovaná z veřejných zdrojů v USA či Británii).

Nadměrná orientace na komerční činnost, na zvyšování výnosů a snižování nákladů přináší těmto oborům značná rizika. Může totiž znamenat nejen snížení návštěvnosti, ale také může vést ke snížení počtu pracovníků, z nichž mnozí mohou mít specifickou odbornost prakticky nevyužitelnou v jiných odvětvích ekonomiky.

Je nutno akceptovat skutečnost, že základním zdrojem financování těchto činností by měly být zdroje společnosti. Činnost těchto dvou oborů je do značné míry závislá na společenském uznání, což se může projevit ve výši dotací, grantů nebo sponzorských darů. Ocenění společenského významu se může také projevit ve výši mezd pracovníků těchto kulturních institucí.

Z hlediska charakteru vykonávané činnosti patří tyto dva obory – podle budoucí klasifikace ekonomických činností (OKEČ), platné od 1.1.2008 - do sekce „**R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti**“, jejíž specifikace je detailně charakterizována v oddílech:

90 Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti, což zahrnuje scénická umění, podpůrné činnosti pro scénická umění, uměleckou tvorbu a provozování kulturních zařízení

91 Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení, což dále zahrnuje také provozování kulturních památek, historických staveb a obdobných turistických zajímavostí a činnosti botanických a zoologických zahrad, přírodních rezervací a národních parků.

Vzhledem k tomu, že výstupy projektu mají kromě hodnocení pozice sektoru kultury obsahovat i ocenění možných trajektorií budoucího vývoje sektoru, bude účelné vycházet **při budoucím hodnocení pozice kultury v ekonomice ČR** vycházet z vymezení sekce kultura (v užším pojetí), které odpovídá nové klasifikaci ekonomických činností tak, jak to bude aplikováno v nové klasifikaci ekonomických činností, zavedené v členských zemích EU od 1.1.2008.

Po zavedení této nové klasifikace ekonomických činností je však nutno počítat s tím, že dojde k radikální změně ukazatelů, charakterizujících pozici sektoru kultura v ekonomice. Sníží se podíl sekce kultura na počtu pracovníků, na objemu produkce a objemu hrubé přidané hodnoty. Zpomalí se dynamika produktivity práce a klesne absolutní výše i tempo růstu průměrných mezd.

Řešitelský tým provedl propočty (na základě dat za rok 2005) pozice sektoru kultura v ekonomice ČR po aplikaci nové klasifikace ekonomických činností (OKEČ) po lednu 2008. Tento propočet potvrzuje výše uvedený předpoklad radikální změny pozice sektoru kultura.

Propočet pozice sekce kultura po zavedení nové OKEČ

(s využitím dat za rok 2005)

Ukazatel	ČR celkem	z toho : Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	v tom	
			Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti	Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kult. zařízení
OKEČ od I.I.08		R	90	91
<u>Produkce</u>				
- v mil Kč	7 531 923	27 746	16 279	11 467
- podíl na ČR v %	100	0,37	0,22	0,15
<u>Hrubá přidaná hodnota</u>				
- v mil Kč	2 686 339	14 170	8 108	6 062
- podíl na ČR v %	100	0,53	0,30	0,23
<u>Mzdy a platy</u>				
- v mil Kč	968 563	6 231	3 168	3 063
- podíl na ČR v %	100	0,64	0,33	0,32
<u>Počet pracovníků</u>				
- přepočt.osoby	4 961 200	35 020	18 676	16 344
- podíl na ČR v %	100	0,71	0,38	0,33
<u>HPH na pracovníka</u>				
- v tis. Kč	541	403	434	371
- podíl na ČR v %	100	74,4	80,2	68,6
<u>Průměrná mzda</u>				
- v Kč	19 945	17 601	19 468	15 733
- podíl na ČR v %	100	82,2	97,6	78,9

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Poznámka: Podíl oboru Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti na sekci je ve všech objemových charakteristikách o několik bodů vyšší než 50%. Podíl oboru Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kult. zařízení, padesáti procentního podílu nedosahuje.

Z uvedených přepočtených údajů je patrné výrazné zhoršení pozice sekce kultura v ekonomice ČR ve všech hlavních charakteristikách. Podíl kultury na ekonomice ČR se snížil, tempo růstu bude pomalejší.

Současnou pozici sektoru kultura v ekonomice ČR totiž významně zlepšují činnosti spojené s vydáváním novin a časopisů, publicistikou v rozhlase a v televizi, stejně tak jako činnosti spojené s výrobou programů určených pro masový konzum v televizi a v rozhlase. Tyto činnosti však bude nutné po 1.1.2008 – vzhledem k jiném charakteru činnosti – oddělit, sledovat a analyzovat v sekci „Informační a komunikační činnosti“.

Zhoršená pozice sekce kultura v ekonomice ČR, ovlivněná tím, že přínos řady jejích aktivit nelze adekvátně ekonomicky charakterizovat, by měla ve svých důsledcích vést k vyšší podpoře této sekce ze společenských zdrojů.

Při budoucím hodnocení sektoru kultura bude vhodné hodnotit kulturu jak v užším, tak v širším pojetí. To může mít svůj význam, jak pro chápání kultury

v širším komplexu souvislostí, tak i z důvodu srovnatelnosti vývoje s obdobím před rokem 2008. Ve svých důsledcích to bude znamenat hodnotit sekci Kulturní, zábavní a rekreační činnosti samostatně a zároveň ji posuzovat spolu se sekci Informační a komunikační činnosti jako jeden celek.

5. Regionální struktura sektoru kultury

Kulturní aktivity jsou spjaté se specifickými a podmínkami regionální poptávky a nabídky a rovněž s možnostmi regionálních institucí sektor v regionu podporovat. Alokace kulturních zařízení má také svůj historický kontext a vazbu na turistickou atraktivitu území.

Proto při analyzování sektoru kultury je nezbytné posoudit také alokaci tohoto sektoru na území českého státu. Přitom je nutné vzít v úvahu, že velká diverzifikace kapacit kulturních zařízení má obvykle své historické kořeny a jen v menší míře je odrazem výraznějších rozdílů v investiční nebo sociální podpoře rozvoje těchto zařízení.

Územní diverzifikace sektoru kultury na území České republiky je charakterizována především rozdíly v rozmístění jednotlivých oborů sektoru. Z toho důvodu je výstižnější zaměření analýzy na jednotlivé obory sektoru, protože právě zde je možné lépe objasnit zvláštnosti regionálních struktur.

Pro účely této analýzy je hodnocena alokace sektoru a jeho oborů do úrovně regionů NUTS 3 – krajů, vzhledem k významné administrativně správní funkci těchto krajů a jejich samosprávných celků.

S přihlédnutím k cílům analýzy je možno v rámci hodnocení regionální struktury rozdělit jednotlivé obory sektoru do dvou specifických skupin.

První skupinu tvoří obory, které budou po 1.1.2008 (zavedení nové OKEČ) zařazeny do sekce „**Informační a komunikační činnosti**“. Aktivita těchto oborů se soustřeďují do hl. města Prahy a několika málo dalších center. Na příklad obor Výroba filmů se soustřeďuje do Prahy a Zlína. Obor Výroba televizních pořadů je koncentrována zejména do Prahy, Brna a Ostravy. Podobně - dle dostupných dat - je centrem oboru Vydavatelství je hlavní město Praha a s odstupem krajská města.

Druhou skupinu tvoří obory, které budou po 1.1.2008 (zavedení nové OKEČ) zařazeny do sekce „**R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti**“. Obory této sekce jsou dislokovány poměrně rovnoměrně po celém území státu, do všech krajů, větších měst i jednotlivých obcí. Přitom však v rozmístění jednotlivých aktivit do krajů a obcí jsou dosti výrazně rozdíly.

Při pohledu na kapacitní rozdíly v nabídce kulturních aktivit je regionální diverzifikace nejvýrazněji zřejmá zejména u divadel. Divadla (stálé scény) a tzv. statutární orchestry jsou rozmístěny po celém území státu, převážně do krajských měst. Dominující postavení má však hl. m. Praha – z celkového počtu 121 divadel v ČR, jich v roce 2005 bylo na území Prahy 70. Z 30 hudebních souborů v ČR jich sídlí v Praze cca polovina (14 souborů).

KULTURA A SPORT

22-11. Kulturní instituce podle krajů¹⁾Institutions of culture: by region¹⁾

Území Territory	Divadla Theatres		Hudební soubory Musical ensembles		Muzea ¹⁾ a galerie Museums ¹⁾ and galleries		Památkové objekty s kulturním využitím Historical monuments used for cultural events		Hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelný Observatories and planetariums		Knihovny Libraries	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Česká republika Czech Republic	119	121	30	30	469	465	257	269	56	51	5 885	5 920
kraj/region:												
Hl. m. Praha	66	70	15	14	44	39	19	22	1	1	39	40
Středočeský	8	7	2	2	72	71	41	41	7	6	959	1 067
Jihočeský	3	4	1	1	34	37	28	29	6	6	596	589
Plzeňský	2	2	1	1	36	35	19	20	2	2	507	506
Karlovarský	2	2	2	2	11	12	8	8	1	1	124	123
Ústecký	5	5	1	1	23	25	23	22	3	2	306	306
Liberecký	3	2	-	-	25	25	16	17	2	2	226	223
Královéhradecký	2	2	1	1	48	46	21	21	8	8	405	389
Pardubický	1	1	1	1	37	35	14	15	3	2	411	410
Vysočina	1	1	-	-	32	33	16	16	2	3	575	579
Jihomoravský	11	11	3	4	41	41	25	29	3	3	642	648
Olomoucký	3	3	1	1	19	19	10	10	5	4	477	472
Zlínský	4	3	1	1	19	19	10	10	6	5	321	302
Moravskoslezský	8	8	1	1	28	28	7	9	7	6	297	266

¹⁾ státní a ostatní¹⁾ vč. samostatných památníků¹⁾ State and others¹⁾ Incl. Independent monuments

Zdroj: Statistická ročenka ČR 2006

Muzea a galerie (465 v ČR) se nacházejí ve většině větších měst, a to jednak v krajských a bývalých okresních městech, ale také ve městech nad 10.000 obyvatel, které vykonávají administrativně správní funkci obcí s rozšířenou působností. Kromě toho muzea regionálního i lokálního charakteru jsou i v dalších městech a obcích. Nejvíce muzeí je ve Středočeském kraji (71). V ostatních krajích se jejich počet pohybuje v intervalu od 19 (Olomoucký a Zlínský kraj) po 41 muzeí v (Jihomoravském kraji).

Památkové objekty s kulturním využitím (v ČR je jich 269) se v počtu 10 – 20 objektů nacházejí v každém kraji. Jedině v kraji Středočeském jich je dvojnásobek – 41 objektů.

Knihovny (5.920 - bez ohledu na velikost a význam) jsou ve většině obcí. V hlavním městě Praze je knihoven sice jen 40, ale většina z nich má celostátní význam (Národní knihovna, univerzitní knihovny a pod).

Z hlediska pokrytí území má nejvíce knihoven – téměř pětinu z celkového počtu - Středočeský kraj. Na opačném pólu z hlediska regionální nabídky je Plzeňský kraj (123). V ostatních krajích se počet knihoven pohybuje v intervalu do 223 (Liberecký kraj) po 648 (Jihomoravský kraj) v závislosti na počtu obyvatel a zejména na počtu obcí. Knihovny – zvláště pak veřejné knihovny v malých obcích – mají nezastupitelnou úlohu v kultivaci dospělých a mládeže a také sehrávají významnou úlohu ve zpřístupnění moderních komunikačních prostředků (fax, internet) obyvatelům a návštěvníkům obce. V roce 2005 mělo přístup na internet 5.250 knihoven tj. cca 95 %.

Rozdíly v územním rozložení jednotlivých oborů sektoru kultury se do určité míry promítají v regionální struktuře zaměstnanosti sektoru a také nacházejí svůj odraz v rozdílné výši podílů jednotlivých krajů na celkovém ekonomickém výkonu sektoru.

Pro účely této analýzy provedl řešitelský tým – na základě dostupných údajů za rok 2005 – propočty, které charakterizují pozici sektoru kultura v ekonomikách jednotlivých krajů. Použité propočty se sice opírají o aproximativní odhady, odvozené z informací za zaměstnanost sektoru a za část složek vytvořené přidané hodnoty, ale přesto zobrazují pozici sektoru kultury v jednotlivých krajích s dostatečnou vypovídací kvalitou.

**Komparace regionální struktury HPH a zaměstnanosti
sektoru kultury v roce 2005 (Aproximativní odhad)**

Region NUTS 3 - kraj	Regionální struktura v %	
	HPH	Celková zaměstnanost
Hl. m. Praha	55,6	45,4
Středočeský	3,3	2,9
Jihočeský	2,4	3,4
Plzeňský	2,5	3,7
Karlovarský	0,7	1,1
Ústecký	3,5	4,5
Liberecký	1,9	1,4
Královehradecký	2,8	3,9
Pardubický	3,1	2,6
Vysočina	0,9	1,2
Jihomoravský	7,7	10,5
Olomoucký	3,7	5,6
Zlínský	4,3	3,7
Moravskoslezský	8,5	10,1
Česká republika	100,0	100,0

Zdroj: aproximativní odhady řešitelského týmu – regionalizace HPH dle harmonizace s Eurostatem

Výsledky porovnání nijak nepřekvapují. Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti a také na tvorbě hrubé přidané hodnoty má hlavní město Praha. Připadá na ně téměř polovina (46%) z celkové zaměstnanosti a více jak polovina (55,8%) vytvořené hrubé přidané hodnoty.

Vzhledem k významnému postavení Brna a Ostravy jako kulturních center rovněž nepřekvapuje, že za Prahou se řadí kraje Jihomoravský a Moravskoslezský (každý z nich cca 10% z celkové zaměstnanosti) a (cca 8% z vytvořené HPH). Je to ovlivněno jednak koncentrací oborů Vydavatelství a Tvorba a vysílání televizních a

rozhlasových programů do Prahy, Brna a Ostravy a také tím, že jedná o centra, kam se soustřeďují i další obory kulturních aktivit.

Při posuzování regionální struktury sektoru vzniká otázka: proč kraje Karlovarský, Liberecký a Vysočina mají tak malé podíly na zaměstnanosti a ekonomickém výkonu sektoru kultury v ČR. Odpovědi je třeba hledat nejen ve velikosti kraje z hlediska počtu obyvatel, ale také ve zvláštích oborové struktury aktivit sektoru kultury na území těchto krajů.

Při hodnocení regionální struktury sektoru kultury v kombinaci se strukturou jednotlivých kulturních oborů je možno konstatovat, že v uvedených krajích tvoří sektor kultury především činnosti spojené s pořádáním koncertů a divadel (téměř polovina hrubé přidané hodnoty vytvořené sektorem na území daného kraje) a činnosti knihoven, muzeí galerií a pod. (zhruba 30 – 40% hrubé přidané hodnoty vytvořené sektorem v kraji). Podíl činnosti ostatních oborů sektoru je na území těchto krajů malý.

Stejně jako na celostátní úrovni i na úrovni krajů ovlivňuje **pozici sektoru na trhu práce** jeho oborová struktura. Skladba oborů a rozsah jejich činnosti na daném území a také územní rozložení zaměstnanosti sektoru jsou významnými faktory, které určují do značné míry pozici sektoru kultury v každém kraji.

Všechny úvahy o úloze sektoru na regionálním trhu práce je zapotřebí začít zjištěním, že více jak 60% pracovníků sektoru kultury se nachází ve třech krajích, a to v hlavním městě Praze, kde pracuje necelá polovina všech pracovníků sektoru a dále v krajích Jihomoravském a Moravskoslezském (s podíly na úrovni 10%).

Regionální struktura zaměstnanosti sektoru kultury v roce 2005 (Aproximativní odhad)

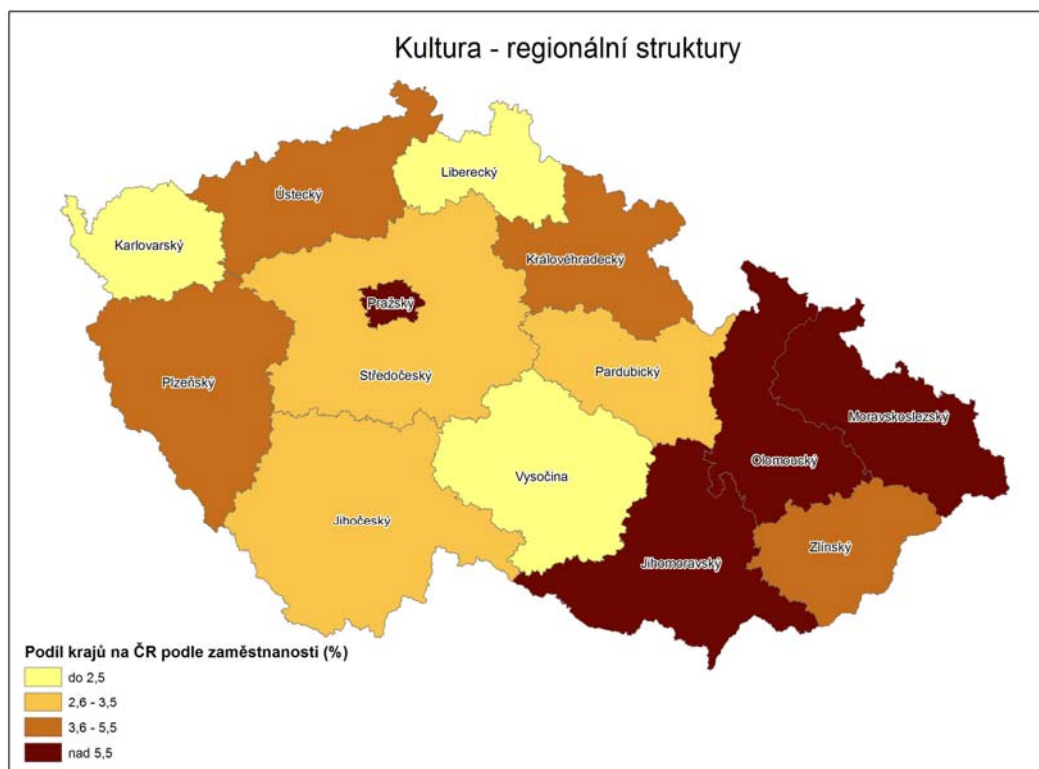
Region NUTS 3 - kraj	Regionální struktura		Podíl na zaměstnan. v kraji v %
	Celková zaměst. v přepočt.os.	Celková zaměst. v %	
Hl. m. Praha	38.805	45,6	6,3
Středočeský	2.479	2,9	0,5
Jihočeský	2.906	3,4	1,0
Píseňský	3.162	3,7	1,2
Karlovarský	940	1,1	0,7
Ústecký	3.84ž	4,5	1,1
Liberecký	1.197	1,4	0,6
Královehradecký	3.333	3,9	1,3
Pardubický	2.222	2,6	1,0
Vysočina	1.026	1,2	0,4

Jihomoravský	8.975	10,5	1,8
Olomoucký	4.786	5,6	1,7
Zlínský	3.162	3,7	1,2
Moravskoslezský	9.628	10,1	1,6
Sektor kultury v ČR	85.472	100,0	1,7

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Rozložení počtu pracovníků sektoru do krajů se promítá do značné míry i do pozice sektoru na trhu práce v daném kraji. Kromě toho má na pozici sektoru vliv také rozměr celkové zaměstnanosti v kraji. Výslednicí těchto faktorů je značná diverzifikace váhy sektoru kultury na trzích práce v jednotlivých krajích.

V největším počtu krajů (v 9 krajích) činí podíl sektoru na zaměstnanosti 1%-2% to znamená, že osciluje kolem podílu sektorové zaměstnanosti. V dalších čtyřech krajích je tento podíl malý – nižší než 1% (od 0,4 do 0,7%). Je samozřejmé, že od všech ostatních krajů se výrazně odchyluje hl. město Praha, ve kterém podíl sektoru kultury na celkové zaměstnanosti v Praze je vyšší než 6%.

Rozdílný vliv sektoru na ekonomický výkon (hrubou přidanou hodnotu) v jednotlivých krajích lze vysvětlit především různou skladbou jednotlivých oborů sektoru kultury v krajích a také rozdílným objemem jejich ekonomického výstupu.

**Regionální struktura HPH sektoru kultury
v roce 2005
(Aproximativní odhad)**

Region NUTS 3 - kraj	Regionální struktura		Podíl na HPH v kraji v %
	HPH v mil. Kč	HPH v %	
Hl. m. Praha	25.188	55,6	3,9
Středočeský	1.495	3,3	0,5
Jihočeský	1.087	2,4	0,7
Plzeňský	1.137	2,5	0,8
Karlovarský	317	0,7	0,5
Ústecký	1.585	3,5	0,9
Liberecký	453	1,0	0,5
Královehradecký	1.268	2,8	1,0
Pardubický	1.404	3,1	1,3
Vysočina	408	0,9	0,4
Jihomoravský	3.488	7,7	1,3
Olomoucký	1.676	3,7	1,3
Zlínský	1.948	4,3	1,6
Moravskoslezský	3.851	8,5	1,4
Sektor kultury v ČR	45.300	100,0	1,7

Zdroj: aproximativní odhady řešitelského týmu – regionalizace HPH dle harmonizace s Eurostatem

Z uvedených dat je zřejmé, že **více jak polovina ekonomického výkonu sektoru kultury na území ČR (cca 55%) připadá na kulturní obory, které jsou umístěny na území hlavního města Prahy.** Stejně tak se v objemu vytvořené přidané hodnoty vydělují kraje Jihomoravský a Moravskoslezský, na které připadá dalších k 16%. Znamená to, že uvedené **tři kraje se podílejí na ekonomickém výkonu sektoru více jak 70%.**

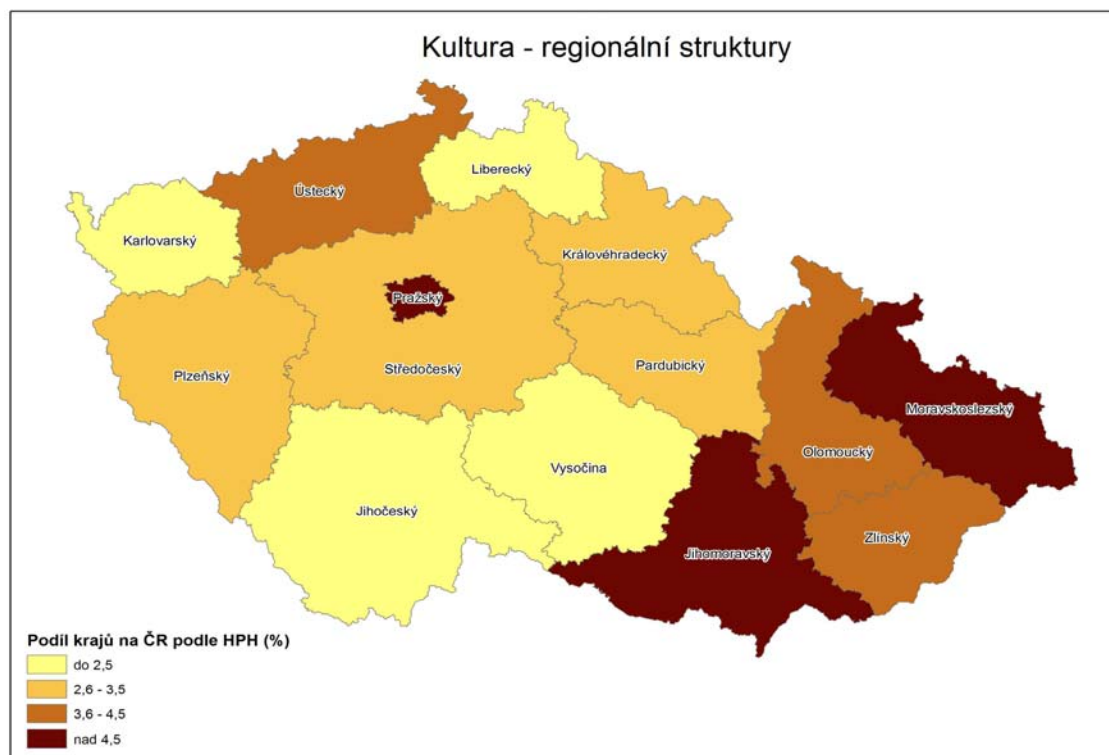
Přínos jednotlivých oborů sektoru kultury k tvorbě hrubé přidané hodnoty v ostatních krajích je menší. Nejmenší podíl na celkovém ekonomickém výkonu sektoru má kultura v kraji Vysočina (0,4%).

Vliv sektoru kultury na celkový ekonomický výstup jednotlivých krajů se od sebe liší, relativně malý je zejména v českých krajích. Podíly moravských krajů na hrubé přidané hodnotě příslušných krajů jsou o něco vyšší, oscilují kolem celostátního průměru sektoru.

Podíl ekonomického výkonu sektoru kultury na celkovém objemu hrubé přidané hodnoty kraje představuje u 7 krajů méně než 1%. U dalších šesti krajů činí 1%-2%. Od všech ostatních krajů se liší pouze **podíl sektoru kultury na hrubé přidané hodnotě Prahy, který dosáhl v roce 2005 výše 3,9%.**

Kromě oborové skladby sektoru kultury v jednotlivých krajích a výše hrubé přidané hodnoty produkované v krajích sektorem má na ekonomickou pozici sektoru významný vliv také rozměr celkového objemu hrubé přidané hodnoty vytvořené v

rámci kraje. Výslednicí všech těchto faktorů je diverzifikace vlivu sektoru kultury na ekonomickém výkonu jednotlivých krajů.

Pozice sektoru kultura v ekonomice jednotlivých krajů České republiky je rozdílná. Tyto difference v pozici sektoru kultura mezi kraji jsou do značné míry ovlivněny:

- velikostí krajů (z hlediska počtu obyvatel),
- rozměrem sociálně ekonomických činitelů v kraji (např. celková zaměstnanost, celkový objem ekonomického výkonu)
- historicky (např. počtem památkových objektů, tradicí)
- různou oborovou skladbou sektoru v jednotlivých krajích
- kapacitou kulturních zařízení
- rozsahem činností sektoru v daném kraji
- rozsahem podpory ze společenských zdrojů

Významnou úlohu v územní diferenciaci sektoru sehrává výše podpory, kterou sektor kultura v kraji dostává jak ze státního rozpočtu, tak z regionálních zdrojů (kraje, města apod.)

Tato podpora hraje zvláště významnou úlohu u kulturních aktivit, které se bez podpory ze společenských zdrojů těžko objedou. Patří k nim zejména obor 92.3 – Koncerty, divadla, tvůrčí umělecká činnost a obor 92.2, který zahrnuje činnost knihoven, archivů, muzeí a dalších kulturních zařízení.

Pro změření intenzity takové podpory nejsou bohužel k dispozici dostatečně validní informace. Objektivní zhodnocení podpory z veřejných zdrojů by vyžadovalo sledovat výši podpory (z centrálních i regionálních zdrojů) odděleně pro jednotlivé

obory sektoru, nejlépe v přepočtu na jednoho trvale bydlícího obyvatele. Takový přístup by umožnil sledovat rozdělování podpor (dotací a grantů, případně sponzoringu) pro jednotlivé obory sektoru, bral by přitom v úvahu různé složení kulturních zařízení v kraji. Z toho by pak bylo možno vycházet při komparacích mezi kraji a při sledování efektivnosti podpor (dotací, grantů, případně sponzoringu), určených pro realizaci aktivit jednotlivých oborů sektoru.

Souhrnný vliv sektoru kultury na trh práce a na ekonomický výstup **v jednotlivých krajích** odpovídá celkové pozici sektoru v ekonomice ČR. Je samozřejmé, že se jednotlivé kraje mezi sebou liší výší vlivu sektoru na ekonomiku daného kraje. Příčinou regionální diferenciací vlivu kultury jsou v první řadě rozdíly v oborové skladbě sektoru, což je do značné míry odrazem historicky vzniklých podmínek. Vliv sektoru kultury na ekonomiku v jednotlivých krajích bude možno změnit jen dynamickým rozvojem kulturních aktivit a širší kooperací sektoru s dalšími odvětvími ekonomiky, například s užší spoluprací s odvětvím cestovního ruchu.

B. Analýza

1. Stát a sektor kultury

Kultura v České republice patří podobně jako v jiných evropských státech k sektorům, které stát přímo a zásadně ovlivňuje kulturní politikou, u nás zejména legislativním rámcem, postavením klíčových institucí, které jsou financovány ze státního, případně z veřejných rozpočtů, a dále pak celkovou dotační politikou vůči nestátnímu sektoru. Dotační politika je klíčová nejen pro uchovávání kulturního dědictví ale zejména pro jeho rozvoj. Vyspělé země podporují umělecké a kulturní neziskové aktivity a subjekty především pro jejich flexibilitu, inovační a výzkumné kvality, jako inkubátory nových praxí, které později přejímá a dále zhodnocuje podnikatelský i veřejný sektor.

V současné době ministerstvo kultury připravuje novou kulturní politiku, jejímž cílem je zohlednit potenciál a aktuální potřeby tohoto sektoru, a formulovat roli kultury v sociálním a ekonomickém rozvoji ČR v návaznosti na politiky EU a strategické dokumenty UNESCO. Právě účinná kulturní politika byla v minulých letech jednou ze slabin tohoto sektoru. To se projevovalo na střídme mezirezortní spolupráci a malém podílu nestátního sektoru na implementaci dílčích úkolů kulturní politiky. To vše ale provází dlouhodobý nedostatek státních a veřejných finančních prostředků, který realizaci účinné kulturní politiky zásadně limitoval. Postupné zapojování sektoru kultura do čerpání evropských fondů v programovém období 2007-2013 přináší zcela nové možnosti koordinace intervencí v tomto sektoru a stimuluje potřebnou mezisektorovou spolupráci.

V 90. letech minulého století prošla oblast kultury dramatickým vývojem transformace, což provázelo odstátňování, privatizace, transformace, rušení kulturních organizací a současně poměrně spontánní utváření nové infrastruktury prostřednictvím občanských iniciativ a podnikatelských záměrů v rámci nových právních předpisů. V té době došlo i k zásadní proměně právního rámce se vztahem k sektoru kultura.

Velkou zátěží kulturního sektoru byl, a dodnes je, neutěšený stav kulturního dědictví, zejména památkového fondu, jehož zachování se již v 90. letech stalo prioritou kulturně politické praxe. Řada oblastí sektoru v souladu s celkovou politikou státu byla liberalizována, např. kinematografie, trh se současným výtvarným uměním, umělecká řemesla a tvorba vůbec. Současně je třeba připomenout, že největším zásahem do sektoru kultura byl Zákon č. 165/1992 Sb.³, který zrušil celou řadu zákonů a podzákoných předpisů, např. tzv. osvětový zákon, zákon o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných (na jehož základě byly financovány fondy pro umění), zákon o hudební a jiné koncertní činnosti, zákon o estrádách, artistických produkcích a lidové zábavě, zákon o divadelní činnosti

³ Zákon č. 165/1992 Sb., kterým se zrušují některé předpisy z odvětví kultury, byl zrušen zákon č. 52/1959 Sb., o osvětové činnosti (osvětový zákon), změněny a posléze zákonem č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů, zrušeny zákon č. 81/1957 Sb., o hudební a jiné koncertní činnosti, zákon č. 82/1957 Sb., o estrádách, artistických produkcích a lidové zábavě, zákon č. 33/1978 Sb., o divadelní činnosti (divadelní zákon), v oblasti kinematografie byl zrušen § 1, § 3 odst. 2 a § 4 dekrety presidenta republiky č. 50/1945 Sb., o opatřeních v oblasti kinematografie, zákon č. 56/1957 Sb., o umělecké řemeslné práci a lidové umělecké výrobě, a řada podzákoných předpisů.

(divadelní zákon), část opatření v oblasti kinematografie, zákon o umělecké řemeslné práci a lidové umělecké výrobě aj.. Pro tvůrčí oblast však dodnes nebyla vytvořena nejen oborová legislativa, která by např. stanovila rámec k rozvoji umělecké tvorby, řešila otázky spojené se sociálním postavením umělců, pomohla lépe rozlišovat specifika činnosti komerčních a neziskových kulturních subjektů aj.

Současně s tím, jak se hlavní prioritou kulturní politiky stala památková péče, byla odsouvána stranou zodpovědnost státu uplatňovat svůj vliv v dalších oblastech kultury. Z hlediska výkonu státní správy byl v minulých letech podceňován fakt, že kompetence ministerstva kultury spadají i na výrobu a obchod v oblasti kultury⁴. Je však třeba připomenout, i po dobu transformace, přetrvávající skepsi vůči obecné účinnosti kulturní politiky, jež byla v minulosti zatížena dědictvím komunistické doby s nevhodně ideologizovaným uměním, médií, kulturně výchovnými činnostmi a kulturní ideologií obecně. Rovněž znalost a porozumění zahraniční praxe, metod a úspěchů kulturních politik jsou v ČR velmi málo známé, natož zohledňované.

Palčivým problémem je rovněž skutečnost, že některá legislativní opatření zastarala a to zejména v oblasti památkové péče⁵, kinematografie⁶, digitálního vysílání⁷, nevyřešený je stále vztah státu k církvím⁸. Potřeba ošetřit tyto oblasti je velmi aktuální a je i součástí úkolů Programového prohlášení současné vlády, které je vedle dílčích oborových strategií v současnosti nejzávažnějším obecným dokumentem pro oblast kulturní politiky.

Jak bylo připomenuto, jedním z faktorů implementace účinné kulturní politiky je dlouhodobý nedostatek finančních prostředků v tomto sektoru. To je důsledek neplnění jednoho z úkolů Kulturní politiky z roku 1999, podle kterého by kapitola 334 ministerstva kultury měla získávat 1 % výdajů ze státního rozpočtu. Během posledních deseti let docházelo dokonce k postupnému snižování podílu státních výdajů na kulturu a tento trend byl zvrácen teprve po roce 2005, kdy kultura získala pouhých 0,49 % ze státního rozpočtu. Potřeba postupného zvyšování výdajů státu na kulturu je rovněž obsažena i v Programovém prohlášení současné vlády⁹. Aby se však tento trend stal trvalým, bude třeba upravit střednědobé rámce výdajů kapitoly 334 MK státního rozpočtu, které klesající trend po roce 2008 stále předpokládají.

⁴ Viz § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁵ Vláda bude věnovat zvýšenou pozornost památkové péči a péči o kulturní dědictví. Zahájí přípravu nového památkového zákona, který zajistí účinný a transparentní výkon státní památkové péče a její zefektivnění zejména rozsáhlým využitím komunikačních a informačních technologií.

⁶ Vláda si uvědomuje nutnost uchovávat hodnoty české filmové kultury a přispívat k rozvoji filmového průmyslu. Připraví funkční a průhledný systém podpory české filmové tvorby a fiskálních stimulů, s důrazem na podporu mladých a začínajících filmových profesionálů, dokumentárních, národnostních a umělecky náročných projektů, aniž by docházelo k byrokratizaci celého systému.

⁷ Vláda považuje za významný přechod na digitální vysílání a hodlá předložit návrh změn příslušných právních předpisů nezbytných k realizaci tohoto záměru. Od tohoto procesu očekává rozvoj mediálního trhu, který ve svém důsledku povede ke zvýšení programové rozmanitosti, vzdělanosti a informovanosti občanů.

⁸ Vláda podpoří církev a náboženské společnosti při plnění jejich nezastupitelné úlohy v posilování morálních a duchovních hodnot v životě české společnosti. Vláda bude usilovat o dořešení vztahů mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi, včetně mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a Svatým stolcem. Zahájí přípravu novely zákona o církvích a náboženských společnostech, které považuje za nezastupitelnou a obohacující součást společnosti.

⁹ Vláda prosadí zvýšení podílu výdajů státního rozpočtu na podporu kultury postupně až na 1 % státního rozpočtu. Vláda dále prohloubí průhlednost v nakládání s veřejnými rozpočty v oblasti kultury, podpoří víceleté a vícezdrojové financování i vnímání nákladů na kulturu jako investice do společenského a hospodářského vývoje.

PLNĚNÍ KULTURNÍ POLITIKY (v tis. Kč)

	celkové výdaje státního rozpočtu	výdaje kapitoly 334 - MK	výdaje na církvě a náboženské společnosti (CNS)	Výdaje kap. 334 – MK bez CNS	Podíl výdajů kap. 334 - MK na kulturu v % (tj. bez výdajů na CNS)	Podíl kap 334 - MK ve státním rozpočtu
1998	566 747 126	4 397 466	707 367	3 690 099	0,65 %	0,77 %
1999	596 909 065	5 244 078	672 807	4 571 271	0,77 %	0,88 %
2000	632 268 248	5 371 730	789 567	4 582 163	0,72 %	0,85 %
2001	693 920 279	4 760 291	947 921	3 812 370	0,55 %	0,68 %
2002	750 682 697	4 809 334	1 010 909	3 798 425	0,51 %	0,64 %
2003	795 362 391	6 159 905	1 130 844	5 029 061	0,63 %	0,77 %
2004	869 050 652	6 045 710	1 163 144	4 882 566	0,56 %	0,69 %
2005	908 415 643	5 718 445	1 188 036	4 530 409	0,49 %	0,63 %
2006	958 791 799	6 357 161	1 511 314	4 845 847	0,50 %	0,66 %
2007	1 040 777 420	7 909 779	1 303 034	6 606 745	0,64 %	0,76 %

(Tabulka obsahuje data ze Sborníku statí o kultuře 1998 – 2003, MK ČR a doplněná o data ze zákonů o státním rozpočtu)

Účinnost kulturní politiky v celonárodním měřítku je podmíněna spoluprací státu, jednotlivých krajů, měst a obcí. Kraje sice mají ve svých Programech rozvoje krajů oblast kultury zahrnutou, avšak poměrně široce. Samotné pojetí kultury v jednotlivých krajích a městech klade různé důrazy bez celonárodní koordinace, což limituje účinnost. Regionální operační programy řeší oblast kultury v souladu s evropskou strukturální politikou, důrazy jsou kladeny na obnovu kulturního dědictví, posilování kulturní infrastruktury, zkvalitňování služeb a rozvoj kultury ve spojení s cestovním ruchem. Význam zapojení sektoru kultura do čerpání strukturálních fondů tkví právě v možnosti lepší koordinace kulturní politiky na celonárodní úrovni a tedy její vyšší účinnosti.

Podíly celkových veřejných výdajů na kulturu v ČR dělené podle typu administrativy:

Česká republika	Rok	MK 334	Kraje	Okresy	Obce a města vč. Prahy	Z toho Praha
	2000	37 %	x	10%	53 %	
	2001	31 %	2,5%	11%	55 %	9,4 %
	2002	30 %	5,4%	9,2%	55 %	9,6 %
	2003	35%	10%	x	54 %	8,9 %
	2004	34%	10%	x	55 %	8,4 %
	2005	30 %	12,2	x	57,6 %	9,3 %
	2006	32 %	13,1 %	x	64,6 %	10,9 %

Zdroj: data NIPOS, tabulka a přepočty Otevřená společnost o.p.s./ProCulture

Z hlediska státního a veřejných rozpočtů to jsou tedy především obce a města, odkud plyne největší poměr výdajů na kulturu, přičemž je třeba vzít v úvahu roli hlavního města Prahy (viz tabulka) s tím, že v Praze také sídlí značná část celonárodně působících institucí, které jsou navíc podporovány i ze státního rozpočtu. Je však třeba vzít i v úvahu, že samotný poměr výdajů centrální administrativy, tedy státu vůči krajům a obcím je nižší než ve většině evropských zemí, kde podíl státu, vzhledem k zodpovědnosti a účinnosti výkonu správy v sektoru kultura je vyšší než v ČR (viz příloha č. 2).

2. Analýza legislativních dokumentů

Sektoru kultura se týká řada zákonů obecnější povahy, zákony zaměřené na jednotlivé oblasti sektoru kultura a dále jsou zde zákony, které upravují postavení a funkce konkrétních kulturních institucí.

Zákony obecnější povahy se vztahem ke kultuře

Na základě ustanovení § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „**kompetenční zákon**“) je výkon státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak,^{1a)} dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury svěřen Ministerstvu kultury (dále jen „ministerstvo“).

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (**krajské zřízení**), ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech. Mezi „všestranný rozvoj“ lze nepochybně zahrnout i úsek kultury.

Obdobně zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (**obecní zřízení**), ve znění pozdějších předpisů, se záležitostmi kultury dotýká. Stanoví, že povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, stanovením závazných podmínek v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Podobně i zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje specifické postavení hlavního města Prahy.

Úseku kultury se dotýká také zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (**zákon o podpoře výzkumu a vývoje**), kde se stanoví, že výzkum je systematická tvůrčí práce rozšiřující poznání, včetně poznání člověka, kultury nebo společnosti, metodami umožňujícími potvrzení, doplnění či vyvrácení získaných poznatků.

Zákon č. 227/1997 Sb., **o nadacích a nadačních fondech** a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech), ve znění zákona č. 210/2002 Sb., stanoví jako obecně prospěšný cíl mimo jiné rozvoj duchovních hodnot a ochranu kulturních památek.

Zákon č. 248/1995 Sb., **o obecně prospěšných společnostech** a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, sice přímo pojmů kultura neužívá ale v sektoru kultura je aplikován pro kulturní organizace.

Do neziskového sektoru patří také církve a náboženské společnosti, jimž nejen zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (**zákon o církvích a náboženských společnostech**), ve znění nálezu Ústavního soudu č. 4/2003 Sb., ale jako soukromoprávním subjektům také občanský zákoník a další právní předpisy umožňují zakládat a provozovat vlastní kulturní instituce a zařízení.

Zvláštní oblast představují daňové předpisy: Zákon č. 586/1992 Sb., **o daních z příjmů**, ve znění pozdějších předpisů, stanoví mimo jiné, že od základu daně lze odečíst hodnotu darů poskytnutých obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území České republiky, jakož i právnickým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek podle zvláštního zákona, a to na financování vědy a vzdělání, výzkumných a vývojových účelů, kultury, školství..., na podporu a ochranu mládeže,... na účely náboženské pro registrované církve a náboženské společnosti... V úhrnu lze u právnických osob odečíst nejvýše 5% ze základu daně a pokud hodnota daru činí alespoň 2000 Kč, u fyzických osob lze odečíst nejvýše 10% ze základu daně, hodnota darů musí přesáhnout 2% ze základu daně anebo činit alespoň 1000 Kč.

Zákon č. 338/1992 Sb., **o dani z nemovitostí**, ve znění pozdějších předpisů, osvobozuje od daně z pozemků mimo jiné pozemky tvořící jeden funkční celek se stavbou sloužící školám a školským zařízením, muzeím a galeriím, budou-li tato muzea a galerie vymezeny zvláštním předpisem, knihovnám, státním archivům, ..., nadacím a se stavbou památkových objektů stanovených vyhláškou Ministerstva financí ČR v dohodě s Ministerstvem kultury ČR. Od daně ze staveb pak osvobozuje stavby sloužící školám a školským zařízením, muzeím a galeriím, budou-li tato muzea a galerie vymezeny zvláštním předpisem, státním archivům, knihovnám, ..., nadacím, ...a dále stavby památkových veřejně přístupných objektů stanovených vyhláškou Ministerstva financí ČR v dohodě s Ministerstvem kultury ČR, stavby kulturních památek na dobu osmi let, počínaje rokem následujícím po vydání stavebního povolení na stavební úpravy prováděné vlastníkem.

Zákon č. 357/1992 Sb., **o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí**, ve znění pozdějších předpisů, osvobozuje od daně dědické a daně

darovací bezúplatná nabytí majetku určená na financování zařízení a humanitárních akcí v oblasti kultury, školství, vědy a vzdělání, ..., pokud je majetek nabyt právnickými osobami, které byly zřízeny k zabezpečování těchto činností a které mají sídlo na území ČR, jakož i dotace, příspěvky a podpory ze státního rozpočtu, z rozpočtu územních samosprávných celků, státních fondů nebo jiných peněžních fondů státu nebo územních samosprávných celků, jakož i z veřejných rozpočtů a jiných peněžních fondů cizího státu. Od daně darovací jsou osvobozena nabytí vlastnického práva k nemovitostem, které jsou kulturními památkami, pokud k nim dochází mezi příbuznými v řadě přímé a manželi.

Zákony s přímým vztahem k sektoru kultura

Legislativě je kulturní sektor opatřen celou řadou zákonů, které upravují fungování jednotlivých oblastí. Mezi tyto patří následující:

- Zákon o státní památkové péči
- Zákon o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl - definuje i postavení Národního filmového archivu,
- Zákon o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnot
- Zákon o neperiodických publikacích
- Zákon o hromadné správě autorských práv
- Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy
- Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)
- Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)
- Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- Zákon o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků
- Zákon o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství
- Zákon o některých druzích podpory kultury

Vedle toho existuje zvláštní legislativa upravující činnosti některých kulturních institucí, mezi tyto patří:

- Dekret o státním orchestru Česká filharmonie
- Zákon o Národní galerii v Praze
- Zákon o České televizi
- Zákon o Českém rozhlasu
- Zákon o České tiskové kanceláři
- Zákon o Státním fondu kultury ČR
- Zákon o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie

Poslední, v roce 2006 přijatý **Zákon o některých druzích podpory kultury definuje veřejné kulturní služby:**

Veřejnými kulturními službami jsou služby spočívající ve zpřístupňování umělecké tvorby a kulturního dědictví veřejnosti a v získávání, zpracování, ochraně, uchování a zpřístupňování informací, které slouží k uspokojování kulturních, kulturně výchovných nebo kulturně vzdělávacích potřeb veřejnosti.

Tento zákon nově stanovil, že ministerstvo kultury může zřizovat, rozdělovat, slučovat či rušit státní příspěvkové organizace. D tomuto zákonu ministerstvo kultury v současnosti vyhodnocuje možnost redukce příspěvkových organizací za účelem snížení výdajů a větší efektivity výkonu. Zákon nově umožňuje poskytovat státní záruky na pojištění uměleckých děl a dalších kulturních statků a udělovat stipendia jednotlivcům, což do té doby nebylo možné.

Původní záměr zákona, se však nepodařilo naplnit a to zejména pokud jde o bližší zaměření na oblast umění či povinnost zpracovávat a projednávat kulturní politiku na úrovni krajů, což by přispělo k větší koordinaci provádění kulturní politiky. V zákoně se rovněž nepodařilo ukotvit úpravu struktury řízení příspěvkových organizací tak, aby se mohl uplatnit vliv plátců a uživatelů, tedy začlenit kolektivní orgány typu správních či dozorčích rad. Rovněž nedošlo k určení nákladů na zhotovení uměleckých děl současného umění v případě výstavby a přestavby veřejně přístupných budov a budov ve veřejném vlastnictví, což je implementováno v řadě zemí jako součást podpory a zpřístupňování současného umění.

3. Analýza strategických dokumentů

První rezortní koncepční dokument na úrovni vlády vznikl v roce 1999 – Strategie účinnější podpory kultury (Kulturní politika). Bohužel dodnes se ministerstvo kultury potýká s řešením přetrvávajících úkolů této koncepce, zejména při hledání politického i odborného konsenzu k dořešení některých zásadních problematických oblastí jako je vztah státu a církví, státní památková péče, možnosti podpory kinematografie ze strany státu, postavení a efektivní správa příspěvkových organizací ministerstva kultury, respektive jejich možná transformace na veřejně prospěšné organizace, která by mohla zásadně posunout celý sektor. Tyto problémové okruhy provází zastaralost legislativy, respektive nedostatečná koncepce pro intervence a stanovení pravidel v oblasti památkové péče, kinematografie, církví a náboženských společností, úprava legislativy v těchto oblastech patří k prioritám současné vlády.

K dispozici jsou oborové koncepce střednědobého charakteru, slabinou ovšem je, že až na výjimky je většina z nich řádně nezohledňuje možnosti a potřeby ekonomického a sociálního rozvoje ale je soustředěna více na odborné problematiky jednotlivých oborů. Jejich přínosem je že zahrnují oborové analýzy a priority vyjadřují základní potřeby jednotlivých oborů. Důraz je sice více kladen na rozvoj infrastruktury, případně služeb, než na rozvoj lidských zdrojů, který je pro kvalitu služeb, úroveň samotné infrastruktury i konkurenceschopnost na trhu práce nutný:

Nejnovějším z těchto dokumentů je **Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013** schválená usnesením vlády v roce 2006. Je právě příkladem koncepce, která vynalézavě pracuje s celou škálou dokumentů kulturně politické povahy a dokumentů zabývajících se sociálním a ekonomickým rozvojem České republiky. Specifikuje nástroje a cíle opatření, které směřují k:

- posílení role umění ve společnosti
- posílení prezentace českého umění v zahraniční a mezinárodní spolupráci
- zachování a rozvoji umělecké různorodosti s důrazem na podporu kreativity a s ohledem na vyvažování vlivů konzumní společnosti
- zajištění dostupnosti umění pro občana
- posilování infrastruktury, včetně investiční podpory kulturních institucí

V oblasti lidských zdrojů trhu práce jsou konkrétní úkoly koncepce směřovány na podporu dalšího vzdělávání umělců, uměleckých manažerů, administrátorů a animátorů, přičemž samostatným úkolem je vytvoření koncepce umění a vzdělávání se zaměřením:

- a) podporu projektů užití současného umění v rámci školního vzdělávání
- b) vzdělávání prostřednictvím umění mimo školní vzdělávání, zejména v rámci divadel, galerií, knihoven, uměleckých center apod.
- c) podporu kulturních dovedností jak praktických (výtvarných, hudebních, dramatických...) tak teoretických (orientace v možnostech uměleckého vyjadřování, kultivace vnímání uměleckých děl, znalos „uměleckých jazyků“, možnosti různých médií...)

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010, schválená usnesením vlády v roce 2004, implementuje priority Evropské unie v oblasti rovného přístupu, uchování, ochrany a zpřístupnění kulturního dědictví a rozvoje lidských zdrojů a knihovnický zákon, přijatý v roce 2001. Vedle posilování specifických služeb je z hlediska posilování trhu práce prostřednictvím vzdělávání lidských zdrojů relevantní realizace následujících konkrétních úkolů:

- **Zvyšovat úlohu knihoven v procesu celoživotního vzdělávání.** Vytvářet v knihovnách multimediální víceúčelová pracoviště, umožňující přístup ke školení a zařízení pro práci s digitálními dokumenty, zajistit dostupnost těchto služeb i pro obyvatele v malých obcích.
- **Využít knihovny pro služby e-governmentu.** Rozvinout nové služby knihoven při poskytování informací ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, podpořit prostřednictvím knihoven elektronický přístup občanů k informačním systémům veřejné správy.
- **Zajistit odbornou přípravu a celoživotní vzdělávání pracovníků knihoven s důrazem na získávání znalostí a dovedností pro využívání informačních a komunikačních technologií a jazykových znalostí.** Pokračovat v rozvoji a rozšiřování odborného záběru vzdělávacích center v knihovnách.
- V souvislosti se zvyšujícími se nároky na knihovnickou a informační činnost zlepšit platové ohodnocení pracovníků knihoven a prosadit odpovídající zařazení pracovníků knihoven podle nového katalogu prací. **Systém celoživotního vzdělávání provázat se systémem odměňování.**

Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu schválená usnesením vlády v roce 2003 navazuje na dokument UNESCO a vymezuje význam tradiční lidové kultury jako součást kulturního dědictví. Upozorňuje na souvislosti s produkční

činností drobných podnikatelů, potřebu celoživotního vzdělávání v umělecko-řemeslných oborech a využití tradiční kultury pro výchovně vzdělávací účely.

Koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v resortu Ministerstva kultury na léta 2004 - 2008 v obecné rovině vychází z tematických priorit pro společenské vědy, její nové znění však bude třeba vypracovat po zhodnocení jejích výsledků. Vedle tematizovaných vědeckých úkolů tento dokument upozorňuje na potřebu získávání nových vědeckých pracovníků, řešení specifických aspektů autorského práva ve vztahu k výzkumu a na důsledné provádění hodnocení výzkumných projektů, výzkumných programů a výzkumných záměrů.

Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví na léta 2003 - 2008 (Koncepce muzejnictví) vzata na vědomí usnesením vlády v roce 2003. Mezi relevantními úkoly je zejména poukazováno na potřebu vytváření metodik v různých specifických oblastech muzejnictví, dále pak na efektivnější využívání movitého kulturního dědictví k celoživotnímu vzdělávání a k rozvoji občanské společnosti; Zlepšení kvality a zvýšení rozsahu služeb muzeí pro veřejnost, se zvláštním zřetelem k různým sociálně a zdravotně znevýhodněným skupinám. Mezi konkrétními úkoly je zřizování školicích a metodických center pro konzervování a preparování sbírek, teoreticko-metodických pracovišť, výuka muzejnictví a muzeologie.

4. Národní strategické dokumenty

Za důležité mezníky k rozvoji potenciálu sektoru kultura lze považovat zahrnutí kultury do klíčových mezisektorových strategií národního rozsahu. To později umožnilo zahrnout kulturu do strategických dokumentů pro programové období 2007-2013. Jedná se především o Strategii udržitelného rozvoje z roku 2004, Strategii hospodářského rozvoje z roku 2005 a konečně o Strategii regionálního rozvoje 2006.

Strategie udržitelného rozvoje

vychází z klasické a široce pojaté definice OSN pro životní prostředí a rozvoj z roku 1987 a kultura je pojímána jako součást sociálního i ekonomického pilíře, zdůrazněna je i její postavení v rámci výzkumu, vývoje a vzdělávání. Mezi cíle této strategie jsou:

- minimalizace střetů zájmů mezi hospodářskými aktivitami a ochranou životního prostředí a kulturního dědictví, hmotného i nehmotného
- rozvíjení etických hodnot v souladu s evropskými kulturními tradicemi
- udržování vhodných forem rozmanitosti kultur... zajistit kulturní rozmanitost a rozmanitost kulturního stylu... zajistit rovnoprávnost komunit, dosažitelnost služeb dle jejich rozdílných životních potřeb a priorit
- zpřístupňovat kulturu všem lidem zejména s ohledem na to, že kultura je základní součástí společností založené na znalostech a rozvojový faktor

tato strategie zároveň předpokládá, že Česká republika:

- bude pokračovat v podpoře kultury
- bude usilovat o vytváření mezinárodního prostředí zaměřeného na rozvoj politické, hospodářské, kulturní a environmentální spolupráce

- podpoří rozvoj a dostupnost veřejných služeb kultury, péči o hmotné i nehmotné kulturní dědictví
- podpoří co nejširší zapojení občanů a občanských iniciativ do kulturních a uměleckých aktivit, do neprofesionálních uměleckých aktivit a péče regionů a tradiční lidovou kulturu
- podpoří různorodost v rámci regionů
- vláda bude průběžně sledovat postup naplňování cílů SUR prostřednictvím indikátorů sestavovaných na základě oficiálních dat a ověřených metodik, přičemž jedním z indikátorů je dostupnost veřejných služeb kultury

Strategie hospodářského růstu

Dalším zásadním mezníkem bylo zahrnutí kultury do Strategie hospodářského růstu v roce 2005. Tato strategie doporučuje zavést opatření směřující k:

- podpoře rozvoje regionů prostřednictvím kulturní infrastruktury
- ke zlepšení podmínek pro investice a poskytování služeb v oblasti kulturního průmyslu
- k zajištění vyšší intenzity podpory uchování kulturního dědictví
- k podpoře rozvoje soudobé umělecké tvorby

SHR také reflektuje přístup EU ve sladění cílů unijní regionální politiky s Lisabonskou strategií v rámci 8 zásad mezi které patří:

- **zlepšení stavu životního prostředí**, obnova krajiny a regionálních tradic jednak ve smyslu požadavků dlouhodobě udržitelného rozvoje, jednak jako významného zdroje hospodářského růstu v rámci globálně dynamických hospodářských segmentů - turismus, **ekonomizace kulturního dědictví**, renesance výrobních tradic apod.

Podle kap. 3.3. Infrastruktura zásadním způsobem spoluvytváří předpoklady hospodářského rozvoje naší země a do značné míry ovlivňuje také další oblasti společnosti a podnikatelského prostředí, z nichž zvláštní význam z hlediska hospodářského růstu představují:

- regionální rozvoj - záruka soudržného růstu
- ochrana přírodního **a kulturního dědictví** - **záruka udržitelného růstu**

Článek 3.3.1. usiluje o zvýšení mobility osob, zboží a informací. Stále významnější společenskou úlohu sehrává virtuální mobilita založená na přenosu dat elektronickou cestou. V současnosti se jedná více méně o **elektronický přenos informací**, ale v průběhu následujících let umožní stále dokonalejší technologie také virtuální přenos osob - formou masového využívání telemostů a telekonferencí, i zboží - **nejprve v sektoru zábavního průmyslu** či vzdělávání, postupně i v dalších odvětvích...

Článek 3.3.3.4 Podpořit rozvoj regionů prostřednictvím kulturní infrastruktury, zlepšit podmínky pro investice a poskytování služeb v oblasti kulturního průmyslu

Kulturní infrastruktura je předpokladem pro rozvoj měst a regionů, růst kulturního turismu, kulturního a kreativního průmyslu. Technicky vybavené subjekty/budovy (projekční, zvuková, světelná technika apod.) jsou předpokladem pro distribuci a

obchod s kulturními produkty (filmová, hudební, divadelní, multimediální představení a akce), ale i pro rozvoj kulturních služeb, na jejichž potřebnost a podceňování upozorňuje Strategie udržitelného rozvoje. Kulturní průmysl má návaznost na rozvoj kreativního průmyslu (design, móda, reklama, multimedia, grafický design apod.) Dobře fungující kulturní infrastruktura je také důležitým činitelem pro příliv dlouhodobých, zejména zahraničních investic, neboť je nedílnou součástí podmínek sociální stability - poskytuje příležitosti pro kvalitní využití volného času, společenské setkávání a působí preventivně vůči negativním sociálním jevům. Pro rozvoj kulturní infrastruktury je vhodná spolupráce soukromého a veřejného sektoru.

Kulturní průmysl je progresivně se rozvíjející oblast sektoru služeb, který má vysokou přidanou hodnotou. Největší potenciál má audiovizuální průmysl a kulturní průmysl v návaznosti na kulturní turismus. ČR má bohatou a především kontinuální filmovou tradici. Film byl na počátku 90.let plně zprivatizován a zažívá velký rozvoj zejména v oblasti poskytování služeb pro zahraniční produkce. Druhou oblastí je stimulace rozvoje kulturního průmyslu. Jde o lepší využívání kulturního dědictví, bohatství a architektury v návaznosti na kulturní turismus. Turistické oblasti díky kulturnímu dědictví a bohatství, které jsou většinovým cílem turistiky, získávají příjmy, které mají ekonomický charakter renty. U kulturního průmyslu je třeba brát v úvahu, že pracuje s kvalifikovanou lidskou silou a nemá trvalé dopady na životní prostředí.

Strategie hospodářského růstu doporučuje:

- Podpořit rozvoj regionů prostřednictvím zvýšení investic do kulturní infrastruktury
- Zlepšit podmínky pro investice a poskytování služeb v oblasti kulturního průmyslu

Článek 3.3.4 Zabezpečit ochranu přírody, životního prostředí a kulturního dědictví

Životní prostředí, příroda a kulturní dědictví v sobě zahrnují základní národní a společenské hodnoty. Jejich ekonomický význam bude v následujících desetiletích prudce narůstat v souvislosti s rozmachem turistiky. Ochrana těchto hodnot vytváří velký potenciál budoucích příjmů.

3.3.4.7 Zachovat a obohacovat kulturní dědictví

Význam architektonických památek a ostatních forem kulturního dědictví pro rozvoj turistiky a posilování kulturního povědomí místního obyvatelstva netřeba zdůrazňovat, podobně jako chronický nedostatek prostředků na jejich údržbu ve státním, obecním i soukromém vlastnictví. Předpokladem pro efektivnější využití potenciálu kulturního dědictví pro ekonomické a sociální zkvalitnění regionů je **podpora meziregionální mobility lidských zdrojů**, vč. respektování tvorby nových podnikatelských aktivit v oblasti kulturního dědictví a **systémová spolupráce kulturních institucí se školami a jejich efektivní zapojení do vzdělávacích programů**. Takto vytvořená přidaná hodnota přispěje k rozvoji znalostní ekonomiky i lidských zdrojů. Využití zdrojů kulturního dědictví bude součástí tvorby nových hodnot, vytvářených i prostřednictvím informačních technologií.

Strategie hospodářského růstu doporučuje:

- Zajistit vyšší intenzitu podpory uchování kulturního dědictví
- Podporovat rozvoj soudobé umělecké tvorby

Díky SUR a SHR se otevřela možnost zahrnout kulturu do dalších strategických dokumentů pro programové období 2007-2013. Začal tím být vytvářen předpoklad pro překonávání jednoho z velkých rizik tohoto sektoru, které spočívá v dlouhodobém podceňování ekonomického a sociálního významu kultury jako rozvojového faktoru, a následného vnímání tohoto sektoru jako zátěžového.

Strategie regionálního rozvoje (SRR)

Význam potenciálu sektoru kultura je v širokém pojetí zohledněn ve SRR, kde **kultura je jednou z 8 prioritních os**. SRR chápe kulturu jako velmi strukturovanou oblast různorodých individuálních, skupinových i společenských zájmů, aktivit a činností, která napomáhá identifikaci a rozvoji jednotlivce a zároveň k integraci občanské společnosti. **SRR zdůrazňuje především sociální a komunikační funkce kultury.**

Podle SRR je výsledkem historického vývoje v prostoru ČR skutečnost, že **kultura není obecně vnímána pouze umělecká činnost nebo její výsledky, ale i jako poznávací, osvětové, zájmové a vzdělávací aktivity, stejně tak i spolková činnost, tradice a zvyky, dokonce i přírodní a urbanizované prostředí individuálního života**. SRR do pojmu kultura zahrnuje (mj.) činnosti knihoven, muzeí, galerií a divadel (včetně tzv. stagion); nabídka kulturních, společenských, vzdělávacích programů různých typů kulturních domů a středisek, činnosti dobrovolných občanských aktivit (zájmových či amatérských sdružení), nevládních neziskových organizací ale i městské slavnosti, festivaly, atd.

Takto vymezená oblast kultury překračuje rámec zákonem stanovených kompetencí a odpovědnosti ministerstev či jiných správních úřadů nebo územní samosprávy. SRR upozorňuje, že veřejné služby místní a regionální kultury, poskytované v obecně uznaném veřejném zájmu, jsou existenčně závislé na finančních prostředcích z veřejných rozpočtů. Definici veřejných služeb kultury zpřesňuje na všechny typy a druhy činností, jejichž cílem a výsledkem je zpřístupnění kulturních hodnot veřejnosti, vytvoření příležitostí pro aktivní spoluúčast občanů na jejich vytváření, pro pasivní diváckou účast na vnímání kulturních hodnot a produktů kulturních činností, zpřístupnění komplexních informací o kultuře a vytváření podmínek pro poznání a sebevzdělávání v oblastech kultury a umění pro všechny zájemce.

Vedle kvalitního zajištění, udržování a rozvoji hmotné základny – tj. veškerého majetku, který je k poskytování veřejných služeb kultury určen nebo je nezbytný, počítaje v to sbírky včetně knihovnických fondů a odbornou péči o ně upozorňuje, že **podmínkou poskytování veřejných služeb kultury občanům je odborný potenciál zaměstnanců příslušných právnických osob, ale také jejich ochota trvalého sebevzdělávání a schopnost tvořivosti i účinné komunikace s uživateli veřejných služeb kultury.**

V kapitole 2.6.2 Kulturní infrastruktura a služby upozorňuje na poměrně rozsáhlou a strukturovanou síť kulturních zařízení s dopadem i do nejnižších článků sídelní soustavy. Jako problém vidí morální i technologickou zastaralost značné části infrastruktury pro kulturu a volný čas i jednostranný model financování kulturní infrastruktury, tj. přílišná vazba na státní rozpočet a nevyjasněný vztah k rozpočtům regionů a obcí. Investice do kulturní infrastruktury oceňuje pro jejich multiplikační efekt, neboť umožňují přímé využití kulturního potenciálu a představují specifický

způsob podpory podnikání. Upozorňuje však, že kultura je stále chápána jako neproduktivní mandatorní výdaj, který v případě chronického nedostatku prostředků zpravidla ustupuje investicím do oblastí, které přinášejí bezprostřední efekt.

SRR rovněž upozorňuje např. na možnost využití veřejných knihoven pro e-government, což předpokládá rozšíření současného programu computerizace veřejných knihoven a jejich připojení na internet a podporu mírného nárůstu počtu pracovních sil a prostředků na modernizaci vybavení, což by přineslo žádoucí úspory pracovních sil a nákladů na veřejnou správu.

Budování a modernizace infrastruktury je zohledňována spíše institucionálně (počty, kapacita a rozmístění jednotlivých zařízení), nikoli z potřeb lidských zdrojů. Představy o potřebách specializovaných kulturních a volnočasových institucí, jakými jsou knihovny, kina, muzea, specializovaná sportoviště a galerie nejsou jasně definované. SRR upozorňuje, že infrastrukturu je třeba budovat diferencovaně v závislosti na specifických potřebách jednotlivých míst, přičemž bude žádoucí **nabídnout obcím jako investorům informační servis, vycházející z poznatků o úspěšně fungujících projektech v ČR i zahraničí a z prognóz předpokládaného vývoje kulturních služeb a aktivit.**

SRR upozorňuje, že snaha o ekonomickou racionalizaci kulturních institucí se projevuje ne jako cesta k racionálnějšímu využití omezených prostředků, ale jako snaha omezit rozsah prostředků vložených do tohoto sektoru. Poukazuje na stagnaci či pokles počtu pracovních sil ve sféře kultury, zejména v menších městech a obcích, s tím, že tento trend nepříznivě ovlivňuje rozsah poskytovaných služeb, který je do značné míry závislý na početnosti a struktuře pracovní síly.

Podle SRR aktivizace kulturních hodnot a jejich zapojování do ekonomického života sídel a regionů patří k doposud opomíjeným, avšak perspektivním oblastem hospodářského růstu. Jde o využití neopakovatelných, místně a regionálně specifických, rozvojových zdrojů v oblasti nejdynamičtějších hospodářských segmentů (cestovní ruch, informatika, zábavní průmysl, umělecká produkce). Možnosti ekonomizace kulturního dědictví jsou regionálně vázané. Podmínkou je nejen rozvoj dopravní dostupnosti, adekvátní stav dopravní, informační, technické infrastruktury ale právě **odpovídající lidské zdroje (vzdělanost, kvalifikace, motivace, schopnost vnímání kulturních hodnot)** a dostatečná úroveň navazující obslužné i ekonomické vybavenosti prostoru (pozitivní externality), ale také jejich animace.

Prioritní osa 7: Kultura

7.1 Organizace a řízení kulturních aktivit

- Podpora tvorby a aktualizace koncepčních dokumentů v oblasti kultury na úrovni regionů (včetně systémů financování regionální kultury).
- Podpora rozvoje marketingového řízení kulturních institucí a akcí
- Rozvoj dalšího profesního vzdělávání pracovníků v oblasti kultury
- Podpora spolupráce mezi subjekty působícími v oblasti kultury na úrovni regionů a obcí.

7.2 Rozvoj kulturní infrastruktury a služeb

- Podpora projektů v oblasti ekonomického využití kulturního potenciálu regionů.

- Podpora kulturních akcí místního, regionálního a nadregionálního významu.
- Podpora kulturních institucí zajišťujících základní kulturní služby.
- Dobudování infrastruktury pro kulturu, zejména v regionech s jejím nedostatkem.

7.3 Zachování a využívání kulturních památek

- Podpora projektů zaměřených na obnovu a rekonstrukci památkového fondu.
- Podpora projektů zvyšujících atraktivitu a využití památkových objektů, koncentrace úsilí na integrované projekty.

Národní rozvojový plán (NRP)

NRP věnuje kultuře kapitulu 1.3.3.7. s upozorněním, že potenciál kultury není dostatečně cíleně využíván ke strukturálnímu rozvoji s výjimkou cestovního ruchu. NRP kulturu identifikuje jako konkrétní činitel při budování sociálního a ekonomického pilíře v rámci trvale udržitelného rozvoje a v souladu s SHR určuje priority:

- podporu regionů prostřednictvím dostupné kulturní infrastruktury
 - zlepšení podmínek pro investice a **poskytování služeb v oblasti kulturního průmyslu**
 - zabezpečení ochrany a revitalizace kulturního dědictví
- a definuje oblasti, na které se rozvoj zaměřuje:
- podporu podnikání, místní zaměstnanosti a rozvoje komunit, s důrazem na **schopnost přitahovat osoby s vysokou kvalifikací, jmenovitě v oblasti kulturních služeb**
 - podporu fyzického prostředí s důrazem na obnovu historického a kulturního dědictví
 - **akce přispívající k sociální soudržnosti**, zaměřené na kulturní integraci a sociální začleňování
 - posilování cestovního ruchu, respektive **kulturní turistiky**

Samostatný důraz je kladen na vzdělávání a aktivity v oblasti kultury a využití informačního potenciálu v oblasti kultury, otevření kulturního sektoru veřejnosti, zajištění volného přístupu k informacím, zpřístupnění sbírek veřejnosti, uchování uměleckých děl na základě audiovizuálních a elektronických archívů, neboť tím vzniká potenciál pro oblasti inovací, investic a integrací informačních technologií do každodenního života společnosti.

Základním dokumentem, který stanovuje možnosti čerpání prostředků z fondů Evropské unie pro Českou republiku, je **Národní strategický referenční rámec**¹⁰. Ten vymezuje dvě hlavní oblasti, v nichž lze čerpat prostředky pro oblast kultury, spojené se dvěma strategickými cíli dokumentu:

- Strategický cíl „**Konkurenceschopná česká ekonomika**“, priorita C „**Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství**“. Cílem je podporovat aktivity, které přinášející přímé růstové ekonomické a sociální efekty (pracovní místa, HDP) a nepřímé efekty (sociální koheze regionu, zatraktivnění regionu pro obyvatele i návštěvníky), a to prostřednictvím obnovy

¹⁰ Zdroj: http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/NOK/NSRR_final_1.pdf

a využitím movitého a nemovitého kulturního dědictví; rozvojem infrastruktury pro kulturní služby a **zlepšením nabídek kulturních služeb**.

- Strategický cíl „**Vyvážený rozvoj území**“, priorita B „**Rozvoj městských oblastí**“ a priorita C „**Rozvoj venkovských oblastí**“. Cílem je podporovat aktivity pro města nad 50 000 obyvatel (zvýšit nabídku a podporu dostupnosti kulturních služeb) a pro venkovské oblasti (rozvíjet sociální infrastrukturu, včetně kulturních aktivit).

Konkrétněji jsou tyto cíle rozpracovány v jednotlivých operačních programech, přičemž z hlediska významu pro podporu rozvoje kultury jsou nejdůležitější následující:

Integrovaný operační program¹¹ je jedním z osmi tématických operačních programů České republiky pro čerpání prostředků z fondů EU v období 2007-2013. Obsahuje šest prioritních os, přičemž pro podporu kultury je klíčová Prioritní osa 5 „**Národní podpora územního rozvoje**“, respektive Oblast intervence 5.1 „**Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví**“, na kterou je alokována částka 250 308 778 EUR, včetně spolufinancování ve výši 15%, hrazeného ze státního rozpočtu pro léta 2007-2013. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj, a ministerstvo kultury bude plnit roli zprostředkujícího subjektu.

V rámci oblasti intervence budou podporovány projekty zaměřené na **využití stávajících objektů k poskytování kulturních služeb** s vyšší přidanou hodnotou, a to:

- specifických služeb vlastníkům památek, investorům a podnikatelům v oblasti památek, kulturních služeb a kulturního průmyslu (zejména v podobě metodické podpory a konzultací),
- služeb pro odbornou veřejnost (expertizní činnost, organizace celostátních a mezinárodních konferencí a workshopů, prezentace poznatků, kurzy a školení atd.),
- služeb pro laickou veřejnost (moderní formy prezentace nemovitého, movitého a nehmotného kulturního dědictví, kulturní služby jako divadelní a taneční představení, koncerty, společenské akce atd., vzdělávací akce pro školy a další cílové skupiny).

V rámci Oblasti intervence 5.1 budou podporovány tři typy aktivit:

- a) Budování a zefektivnění národních metodických center pro vybrané segmenty kulturního dědictví.
- b) Realizace vzorových projektů obnovy a využití nejvýznamnějších součástí nemovitého památkového fondu ČR (Projekty obnovy a využití památkových objektů či souborů zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a Seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek jako národní kulturní památka a Projekty obnovy a využití ucelených tematických souborů kulturních památek ležících na území většiny NUTS II, které je nutné kvůli koordinaci a zajištění synergického efektu realizovat centrálně.
- c) Zdokonalení infrastruktury pro moderní kulturní služby s vyšší přidanou hodnotou (Vybudování či modernizace celostátně působících center,

¹¹ Zdroj: Integrovaný operační program, verze z 15.11. 2007

poskytujících technologické zázemí a konzultační podporu při tvorbě a pomoc při zajišťování distribuce a propagace produktů a služeb v oblastech knihovních fondů a knižní produkce a distribuce, filmu, hudby, soudobého výtvarného umění, soudobých uměleckých řemesel, divadla, tance a multimediální tvorby a Vytváření celostátních sítí moderně vybavených multifunkčních center poskytujících kulturní služby v oblastech současného umění a knihovnictví, zajišťované celostátně působícími neziskovými organizacemi).

V rámci Oblasti podpory 5.1 budou podpořeny investiční projekty v řádech 100 mil Kč. Příjemci dotace mohou být organizační složky státu a jimi zřizované příspěvkové organizace, obce a jimi zřizované organizace, svazky obcí, NNO a zájmová sdružení právnických osob.

Možnost získat prostředky pro financování projektů v oblasti kultury nabízejí i další oblasti intervence IOP. V rámci Prioritních os 1a – Modernizace veřejné správy (Cíl Konvergence) a 1b – Modernizace veřejné správy (Cíl Konkurenceschopnost), Oblasti intervence 1.1 „Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě (1.1a + 1.1b)“ bude podporováno zavádění, rozvoj a propagace poskytování služeb elektronické veřejné správy s důrazem na bezpečný, transparentní, rychlý a jednoduchý přístup ke službám poskytovaných orgány veřejné správy, mimo jiné i elektronizace služeb veřejné správy v oblasti kultury (e-kultura) a digitalizace vybraných datových zdrojů, jejich zpřístupňování (vč. ochrany a zpřístupnění publikovaných digitálních dokumentů), dlouhodobého ukládání včetně podpory vybavení Národní digitální knihovny, Národního datového úložiště a regionálních datových úložišť vzájemně propojených. Příjemci dotace jsou organizační složky státu a jimi zřizované příspěvkové organizace.

Další možnost nabízí Prioritní osy 4a - Národní podpora cestovního ruchu (Cíl Konvergence) a 4b - Národní podpora cestovního ruchu (Cíl Konkurenceschopnost), Aktivita d) prezentace a propagace kulturního a přírodního bohatství, kulturního průmyslu a služeb s využitím pro cestovní ruch na národní úrovni. V rámci ní bude podporována ucelená prezentace a propagace národního kulturně-historického dědictví (např. národní kulturní památky, památky UNESCO, městské památkové rezervace a zóny, památky lidové architektury, hrady a zámky, technické a církevní památky) a přírodního bohatství (např. národní parky, geoparky, chráněné krajinné oblasti) využívaného pro cestovní ruch. Podpořeny budou projekty řešící danou oblast komplexně (např. tematicky ucelené soubory památek) a mající národní, případně nadnárodní charakter. Příjemci podpory jsou organizační složky státu a jimi zřizované příspěvkové organizace; NNO a zájmová sdružení právnických osob s celorepublikovou působností v cestovním ruchu

Program rozvoje venkova¹² řeší podporu kultury v Ose III - Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova, Opatření III.2 Opatření ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech. Podporovány jsou aktivity:

- nová výstavba, stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení) budov a ploch sloužících zajištění občanského vybavení v oblasti kultury

¹² Zdroj: http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/PRV_oficiln_schvlen.pdf

- zpracování studií obnovy a využití památek, programů regenerace památkově významných území, soupisů a map památek na venkově, plánů péče, geodetických prací
- stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení) památkových budov a ploch
- revitalizace historických parků, historických zahrad a alejí
- nákup budov, strojů, zařízení, vybavení, hardware, software, investice na realizaci výstavních expozic, muzeí s nabídkou místních kulturních a historických zajímavostí

Příjemci podpory jsou obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou včetně církví a jejich organizací, zájmová sdružení právnických osob. Minimální celkové způsobilé výdaje jsou 50 000 Kč, maximální výše podpory většinou 90% celkového rozpočtu. Projekty musejí být realizovány v obcích do 500 obyvatel.

Ve vybraných regionech se nabízí možnost čerpat finance prostřednictvím **programů přeshraniční spolupráce**¹³. Těchto programů je pět: ČR – Bavorsko, ČR – Polsko, ČR – Rakousko, ČR – Sasko a ČR – Slovensko. Prioritní osy a možní příjemci dotace se v jednotlivých programech liší. Dotace prostřednictvím nich lze získat na společné projekty spolupráce partnerů z příslušných zemí či regionů a našich krajů, které s nimi sousedí, zaměřené na podporu sociálně ekonomického rozvoje, v případě kultury zejména ve vazbě na cestovní ruch. Příjemci dotací jsou vymezeni různě, obvykle mezi ně patří územní samosprávy a neziskové organizace.

Na regionální úrovni jsou možnosti čerpání prostředků pro oblast kultury vymezeny v **regionálních operačních programech**, pro jednotlivé regiony soudržnosti NUTS2 (mimo hlavní město Prahu). Vymezení podpory kultury se v jednotlivých regionálních operačních programech liší. Podpora kultury jako specifická oblast intervence se vyskytuje jen v Regionálním operačním programu Jihozápad (OI 3.2 Revitalizace památek a využití kulturního dědictví v rozvoji cestovního ruchu) , přesto lze v regionálních operačních programech identifikovat dvě základní zaměření podpory oblasti kultury:

- jako součást podpory rozvoje cestovního ruchu (revitalizace památek pro cestovní ruch, výstavba kulturní infrastruktury pro cestovní ruch, úprava památkově chráněných území a areálů, budování informačních a orientačních systémů vztahujících se ke kulturnímu dědictví, zajištění a propagace významných kulturních akcí)
- jako součást stabilizace a rozvoje rozvojových center, měst a venkovských oblastí (regenerace památek, výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti pro kulturu a volný čas).

Při implementaci bude umožněno financovat z ERDF pouze nezbytné doprovodné činnosti a náklady neinvestičního charakteru, které jsou jinak oprávněnými náklady k financování z ESF, a to až do výše 10 % prostředků na prioritní osu.

¹³ Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/uzemni-spoluprace>

Regionální operační programy

Intervence na úrovni regionů rozpracovávají regionální operační programy. Přehled podpory je podrobněji uveden v přílohové tabulce č. 4. Shrňme-li cíle oblastí intervencí, které se týkají sektoru kultury, jakkoli je jednotlivé programy formulují různým způsobem, podpora bude směřována na následující oblasti:

- regenerace a revitalizace částí měst a obcí
- regenerace revitalizace památek a kulturního dědictví
- rozvoj kulturní infrastruktury a služeb, včetně podnikání
- využití kulturních atraktivit pro rozvoj cestovního ruchu

a to v rámci prioritních os směřujících k rozvoji regionů, měst, venkova a cestovního ruchu, včetně jeho udržitelnosti.

5. Strategické dokumenty EU

Základní vymezení využití finančních prostředků z fondů EU v rámci politiky soudržnosti pro sektor kultury je definováno v dokumentu **Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost**¹⁴.

Obecná zásada 1.1 Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující zahrnuje kulturu jako jeden z činitelů, což je blíže vysvětleno v 1.1.2 Posílení součinnosti mezi ochranou životního prostředí a růstem, s cílem zajistit přitažlivé podmínky pro podniky a jejich vysoce kvalifikované zaměstnance prostřednictvím podpory územního plánování, které snižuje rozrůstání měst, a obnovením fyzického prostředí včetně rozvoje přírodního a kulturního bohatství. A v rámci části 2 Územní rozměr politiky soudržnosti pak je kultura ukotvena v 2.1 Příspěvek měst k růstu a zaměstnanosti. Jednak s cílem získat vysoce kvalifikované pracovníky a zajistit jejich setrvání v zaměstnání pomocí opatření týkajících se přístupnosti a poskytování kulturních služeb a jednak jako opatření na zachování a rozvoj historického a kulturního dědictví s možným pozitivním vlivem na rozvoj cestovního ruchu s cílem vybudovat přitažlivější města, ve kterých budou chtít lidé žít.

Konkrétní zaměření a podmínky získání dotací ze strukturálních fondů EU (Evropský sociální fond a Evropský fond pro regionální rozvoj) pro oblast kultury stanoví zejména obecná¹⁵ a specifická¹⁶ nařízení k těmto fondům.

Nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj zahrnuje v Obecných ustanoveních, článek 4, a to v rámci cíle „**Konvergence**“. Evropský fond pro regionální rozvoj soustředí svoji pomoc na podporu udržitelného integrovaného regionálního a místního hospodářského rozvoje a zaměstnanosti mobilizací a

¹⁴ Rozhodnutí rady ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost (2006/702/ES)

¹⁵ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999

posílením vnitřních kapacit prostřednictvím operačních programů zaměřených na modernizaci a diversifikaci regionálních a místních hospodářských struktur a vytváření a ochranu udržitelných pracovních míst, mimo jiné prostřednictvím priority 7) **investice do kultury, včetně ochrany, propagace a zachování kulturního dědictví, rozvoje kulturní infrastruktury na podporu socioekonomického rozvoje, udržitelného turistického ruchu a zvýšení regionální přitažlivosti a podpory zaměřené na zlepšení nabídky kulturních služeb prostřednictvím nových služeb s vyšší přidanou hodnotou.**

Článek 6 **Evropská územní spolupráce** stanovuje podporu rozvoje přeshraničních hospodářských, sociálních a environmentálních aktivit prostřednictvím společných strategií pro udržitelný územní rozvoj, zejména (mimo jiné) rozvojem spolupráce, kapacity a společného využívání infrastruktury v oblastech jako je kultura.

Článek 8 **Udržitelný rozvoj měst** doporučuje v opatřeních týkajících se udržitelného rozvoje měst podpořit rozvoj účastenských, integrovaných a udržitelných strategií za účelem řešení vysoké koncentrace hospodářských, environmentálních a sociálních problémů. A to včetně aktivit jako ochrana a rozvoj přírodního a kulturního dědictví a poskytování služeb obyvatelstvu.

Článek 10 **Oblasti s geografickým a přírodním znevýhodněním** stanovuje, že v oblastech s geografickým a přírodním znevýhodněním je možno financovat investice, které mají za cíl (mimo jiné) podporovat a rozvíjet ekonomické aktivity související s kulturním a přírodním dědictvím.

V květnu roku 2007 bylo zveřejněno **Sdělení o evropském programu pro kulturu v globalizovaném světě** Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů.

Jedná se o historicky první program, který formuluje roli kultury v EU, přístup EU ke kultuře a to včetně role kultury ve vnitřních evropských politikách a programech, jakož i vnějších vztahů EU.

Část je věnována potřebě vytvářet nová partnerství a metody práce, jako je rozvíjení dialogu s kulturním sektorem, stanovení otevřených metod koordinace, podpora zřetelného provádění kulturní politiky a mainstreaming kultury do všech relevantních politik.

Dokument představuje **tři hlavní cíle evropské agendy**, které dohromady vytváří kulturní strategii pro evropské instituce, členské státy a kulturní a kreativní sektor:

- podpora kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu;
- podpora kultury jako katalyzátoru kreativity v rámci lisabonské strategie;
- a
- podpora kultury jako životně důležitého prvku mezinárodních vztahů Unie.

Z pohledu projektu je stěžejní druhý cíl, který vychází ze zmiňované studie *Ekonomika kultury v EU*.

Základním bodem nové politické strategie je návrh zavést strukturovaný systém spolupráce mezi členskými státy a institucemi EU v oblasti kultury. Tento mechanismus je vytvořen na základě "otevřené metody koordinace" (OMC), která se již úspěšně využívá při strukturování spolupráce členských států a EU v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sociální ochrany.

Podle této metody členské státy a Evropská komise společně navrhnu dílčí rámcové cíle. Jednou za dva roky pak Komise a členské státy vyhodnotí pokrok, jehož bylo při realizaci těchto cílů dosaženo.

Výsledky tohoto projektu by mohly posloužit i jako výchozí podklad pro hodnocení pokroku v rámci zprávy o implementaci zmíněného Sdělení, kterou budou jednotlivé členské státy zpracovávat vždy po dvou letech.

Studie Ekonomika kultury v EU

Studie se snaží odůvodnit nutnost lepší pozice kulturního a tvůrčího odvětví v rámci strategického rozhodování na úrovni EU a zasazení tohoto odvětví do rámce Lisabonské strategie z roku 2000. Vznikla na objednávku Evropské komise, která její závěry a doporučení projednala s členskými státy. Zároveň tato studie byla jedním z podkladů pro vypracování výše uvedeného Sdělení EK. Studie prosazuje navýšení výdajů na výzkum a vývoj a za vlajkovou loď považuje rozvoj informačních a komunikačních technologií., s jehož pomocí by měl být zajištěn růst ekonomiky a zaměstnanosti, dále poukazuje na skutečnost, že bez „obsahu“ není možný ani rozvoj formy – tedy samotných technologií a **přichází s tezí, že „obsah“ (umělecký a kulturní) a forma (technologie) se vzájemně ovlivňují a jsou oboustrannou hnací silou ekonomického růstu a potažmo i zaměstnanosti.**

Jedná se o první pokus zachytit přímý a nepřímý společensko-hospodářský vliv kulturního a kreativního odvětví v Evropě. Studie dokazuje, jak kultura pohání hospodářský a společenský rozvoj a rovněž inovace a soudržnost. Kulturní a tvůrčí odvětví je rostoucím sektorem, který se rozvíjí rychlejším tempem než zbytek ekonomiky. To samé platí pro zaměstnanost. Studie dále rozvíjí tezi o dopadu a vlivu tohoto odvětví na další odvětví evropského hospodářství, především na oblast inovací a informačních a komunikačních technologií.

V neposlední řadě se studie zabývá i klíčovou rolí kultury pro integraci evropských společností, podpoře evropské identity, upevňování pocitu sounáležitosti a šíření demokratických a sociálních hodnot.

Podle definice Ekonomika kultury v EU by kultura v širším pojetí měla v budoucnu zahrnovat:

- Kulturní odvětví
 - **Neprůmyslová odvětví**, která produkují nereprodukovatelné zboží a služby, které jsou „konzumovány“ na místě. Jde o oblasti: výtvarné umění zahrnující malířství, sochařství, řemesla, fotografii; trhy s uměním a starožitnostmi; scénická umění zahrnující operu, orchestry, divadlo, tanec, cirkus; a kulturní dědictví zahrnující muzea, pamětihodnosti, archeologické lokality, knihovny a archívy.

- **Průmyslová odvětví**, která produkují kulturní produkty určené k masové reprodukci, hromadnému šíření a vývozu (například kniha, film, zvuková nahrávka). K tomuto patří i film a video, videohry, vysílání, hudba, vydávání knih a tisku.
- **Tvůrčí odvětví**
 - V tvůrčím odvětví se **kultura stává „tvůrčí“ investicí do produkce „nekulturního“ zboží**. Patří sem takové aktivity jako design (módní návrhářství, design interiérů a produktů), architektura a reklama. Kreativita je pak chápána jako využití kulturních prostředků coby zprostředkujících produktů ve výrobním procesu nekulturních odvětví a tedy jako zdroj inovace.

Návrh definice EU kulturního a tvůrčího odvětví:

OBLAST HLAVNÍCH UMĚLECKÝCH ODVĚTVÍ	Výtvarné umění	řemesla – malířství - sochařství - fotografie	* neprůmyslová činnost
	Scénická umění	divadlo – tanec – cirkus - festivaly.	* výstupem jsou prototypy a „díla potenciálně chráněna copyrightem“ (např. tato díla mají vysokou hustotu tvorby, což by bylo vhodné pro copyright, ale nedochází k tomu systematicky, jako v případě většiny řemeslných výrobků, některých inscenací a výtvarného umění, atd.).
	Kulturní dědictví	muzea – knihovny - archeologická naleziště - archívy	
OKRUH 1: KULTURNÍ PRŮMYSL	Film a video		* průmyslová činnost mající za cíl masivní reprodukcí
	Televize a rozhlas		
	Videohry		* výkon je založen na copyrightu
	Hudba	trh s hudebními nahrávkami - vystoupení s živou hudbou – příjmy společností inkasujících v hudebním odvětví	
	Knihy a tisk	vydávání knih – vydávání časopisů a tisku	
OKRUH 2: TVŮRČÍ PRŮMYSL A AKTIVITY	Design	módní návrhářství, grafický design, design interiérů, design produktů	* aktivity nejsou nezbytně průmyslové a může jít o prototypy
	Architektura		* ačkoli je výkon založen na copyrightu, může jít i o jiné investice spojené duševním vlastnictvím (např. ochranné známky)
	Reklama		* použití kreativity (tvůrčích nástrojů a lidí pochá- zejících z umělecké sféry a sféry kulturního průmyslu) je zásadní pro výkon těchto nekulturních odvětví.
OKRUH 3: PŘÍBUZNÁ PRŮMYSLOVÁ ODVĚTVÍ	výrobci PC, výrobci MP3 přehrávačů, odvětví mobilních telefonů, atd.		* tato kategorie je vágní je nemožné ji vymezit na základě jasných kritérií. Zahrnuje řadu jiných hospodářských odvětví, která jsou závislá na předchozích „okruzích“, například ICT sektor.

„kulturní odvětví“

„tvůrčí odvětví“

Již dnes je však zřejmé, že nejbližší době dojde k podrobnému zkoumání a přehodnocení zúžené definice sektoru kultura a zahrnutí navazujících oblastí, tak aby intervence a provádění kulturních politik na úrovni EU dosáhly účinného efektu. V každém případě po České republice bude žádáno, aby se na tomto procesu podílela, a to na základě výsledků analytických studií a dalších potřebných podkladů a doporučení.

B. 2 Analýza ekonomických a sociálních ukazatelů sektoru

1. Rozvojový potenciál sektoru kultury a jeho perspektivy

Obecná charakteristika

Česká kultura si udržuje po dlouhou dobu v české společnosti významné a respektované místo, a to i přes všechna úskalí uplynulých období. Její výchovná i kultivační úloha je převážnou většinou společnosti uznávána. Potvrzují to i výsledky průzkumů EU ukazující, že občané naší republiky - v souladu se stanovisky občanů všech 27 členských zemí EU – spatřují význam kultury v jejím těsném spojení se vzděláním, výchovou, tradicí a způsobem života.

Vlastní analýza, která měla přinést zhodnocení pozice sektoru kultury, se ukázala jako poměrně složitý problém. Metodické obtíže začaly již při samotném vymezení sektoru a prohlubovaly je i komplikace se zjišťováním relevantních dat za specifické kulturní činnosti. Při analýzách bylo třeba rovněž brát v úvahu, že **přínos některých aktivit kultury není vždy možné věrohodně vyčíslit v rámci standardních ekonomických veličin**. Platí to zejména u těch kulturních aktivit, kde je třeba pracovat s hodnotovými kategoriemi. Problémem také je kvantifikování multiplikačních efektů kultury, zejména vliv kultury na další odvětví ekonomiky.

Přes tyto výhrady k vypovídací ceně hodnotových ukazatelů se ukázalo jako nejschůdnější využít při vyjádření globálních ukazatelů za sektor kultury hodnotových indikátorů, s kterými pracuje systém národních účtů. Tyto údaje sice společenský význam kultury plně necharakterizují a přínosy některých oborů sektoru plně nevystihují, ale jejich předností je to, že pomáhají překlenout informační deficity při tvorbě globálních charakteristik za celý sektor kultury a navíc mohou být použity jako základ pro různé typy mezinárodních srovnávání.

Pozice sektoru kultury

Pozice sektoru kultury v ekonomice České republiky, charakterizovaná jako podíl sektoru na celkové zaměstnanosti a jako podíl sektoru na celkovém ekonomickém výkonu, je důležitá jak pro potřeby mezinárodních komparací, tak pro hodnocení vývojových tendencí. Hodnocení pozice sektoru je rovněž významné pro posuzování vlivu změn v oblasti financování a řízení kultury, zejména dopadu těchto změn na vývojové tendence realizovaných kulturních aktivit.

Při kvantifikaci pozice sektoru bylo třeba vycházet z toho, že celkovou charakteristiku sektoru za ČR bude možno odvodit jen syntézou dat, které jsou k dispozici za jednotlivé obory sektoru (resp. seskupení oborů) a z hodnocení situace v jednotlivých regionech ČR.

Za rozhodující pohledy, z kterých byly utvářeny závěry o ekonomické pozici sektoru kultury, byly výsledky analýzy o úloze sektoru na trhu práce a o podílu sektoru na ekonomickém výkonu české ekonomiky.

Z analýz vyplývá, že **váha sektoru kultury na trhu práce je poměrně významná**. Sektor se na celkové zaměstnanosti – po započtení dopadu zakázek sektoru po službách a výrobcích v jiných odvětvích české ekonomiky – se **podílí na celkové zaměstnanosti více než 3%**. Česká kultura tak poměrně významně přispívá svými aktivitami k celkové tvorbě pracovních míst v České republice, a to jak počty vlastních zaměstnanců a externích spolupracovníků, tak svou poptávkou po výrobcích a službách, kdy uspokojení této poptávky vyžaduje využití pracovních míst v dalších odvětvích ekonomiky. **Vlastní pracovní potenciál sektoru se na celkové zaměstnanosti podílí téměř 2%, vliv sektoru na zaměstnanost v jiných odvětvích lze odhadnout na 1,5%.**

Růst počtu pracovníků sektoru kultury dlouhodobě poněkud předstihuje vývoj pracovního potenciálu celé ekonomiky. Přitom však mezi jednotlivými obory sektoru jsou značné rozdíly. Nejvíce se zvýšily počty pracovníků v oboru Vydavatelství, naproti tomu klesly počty pracovníků ve výrobě a vysílání rozhlasových a televizních programů a při výrobě a distribuci filmů.

Nepřekvapuje, že z regionálního pohledu má největší váhu na trhu práce sektor kultury v hlavním městě Praze, kde se na celkové zaměstnanosti podílí kultura více jak 6%. Platí to i pro další kraje, ve kterých se kultura koncentruje do velkých městských aglomerací, jako jsou Brno a Ostrava. V ostatních krajích republiky je průměrný podíl sektoru na celkové zaměstnanosti výrazně nižší – od 0,5% do 1,8%.

Přínos sektoru kultury pro tvorbu hrubé přidané hodnoty České republiky se v současné době pohybuje pod dvěma procenty (1,7%). Zhruba ve stejné výši se sektor podílel na celkové produkci ČR.

Na objemu produkce sektoru se vlastní output sektoru podílel 38%, zatímco dodávky služeb a hmotných statků do sektoru (tzv. mezispotřeba) se podílely 62%. Ukazuje se, že **vazby sektoru na ostatní odvětví ekonomiky značně převyšují vlastní output sektoru**. Z konfrontace těchto čísel s pracovní hypotézou tvrdící, že sektor kultury sehrává významnou roli i v rozvoji ostatních částí české ekonomiky, vychází česká kultura pozitivně.

Na přírůstku hrubé přidané hodnoty sektoru měly významný vliv především obory Vydavatelství a Tvorba a vysílání televizních rozhlasových programů. Právě dynamika těchto dvou oborů rozhodujícím způsobem pozitivně ovlivňuje růst ekonomického výkonu celého sektoru kultury.

V letech 2003 až 2005 se hrubá přidaná hodnota celého sektoru zvýšila téměř o čtvrtinu, v porovnání s růstem hrubé přidané hodnoty české ekonomiky (+15%) byl růst v kultuře rychlejší o 9 procentních bodů, při čemž

- Výroba a vysílání rozhlasových a televizních programů zaznamenala přírůstek 147 %,
- Vydavatelství 65.

Největší podíl na tvorbě celkové hrubé přidané hodnoty regionu má sektor v hlavním městě Praze (cca 4%). V ostatní krajích je tento podíl výrazně nižší (od 0,5% do 1,7%). Je to do značné míry dáno tím, že Praha má jinou oborovou strukturu kultury. Jsou v ní soustředěny obory vydavatelství a tvorba televizních a rozhlasových programů s vysokou produkcí hrubé přidané hodnoty. V ostatních krajích převládají obory, jejichž přínos je obtížné kvantifikovat a jejichž produkce hrubé přidané hodnoty je absolutně i relativně nižší.

Přes pozitiva těchto trendů a zvyšování podílu sektoru na tvorbě HDP nelze jednoznačně potvrdit tezi uvedenou ve studii „Ekonomika kultury v EU“ zpracovanou pro Evropskou komisi (2006), ve které bylo uvedeno, „že kultura pohání hospodářský a společenský rozvoj a rovněž inovace a soudržnost“. Uvedená studie dále tvrdí, že „Kulturní a tvůrčí odvětví je rostoucím sektorem, který se rozvíjí rychlejším tempem než zbytek ekonomiky“.

Při podrobnější verifikaci teze, uvedené ve výše zmíněné studii, je třeba totiž nutně vzít do úvahy, že vývoj sektoru kultury jako celku je významně ovlivňován hlavně nadprůměrnou dynamikou jen v několika vybraných oborech a ve velkých městech. Z hlediska oborové struktury jde hlavně o kulturní aktivity, které jsou realizovány na bázi obchodní činnosti, opírající se zpravidla o využívání moderních informačních a komunikačních technologií. Jejich sídla jsou soustředěna především v Praze a v několika dalších centrech (Brno, Ostrava).

Po roce 2008 – po zavedení nové odvětvové klasifikace ekonomických činností v členských zemích EU – budou tyto obory od sektoru kultury odděleny a stanou se základem nově zřízené sekce „Informační a komunikační činnosti“.

Průměrnou až podprůměrnou dynamikou outputů se vyznačovaly obory s typicky kulturní činností. Činnost těchto oborů je provozována s různou intenzitou na území všech krajů. Problémem této skupiny oborů je, že dynamika a to jak z pohledu zaměstnanosti, tak z pohledu ekonomického výkonu, je výrazně pomalejší než u první skupiny oborů. Rovněž indikátory intenzity (např. produktivity práce), jsou pod průměrem sektoru a také úroveň průměrných mezd je značně pod úrovní jak sektorového, tak celostátního průměru.

V zájmu objektivit je třeba k tomu dodat, že se jedná převážně o kulturní obory, u kterých ani naturální ani hodnotové údaje plně nevystihují skutečný společenský i ekonomický přínos uvedených oborů pro společnost a kde rozsah aktivit je často bezprostředně spjat s rozsahem podpory ze společenských zdrojů.

Po roce 2008 – po zavedení nové odvětvové klasifikace ekonomických činností v členských zemích EU – budou tyto obory tvořit samostatnou sekci „Kulturní, zábavní a rekreační činnosti“. O této sekci bude možno hovořit jako o kultuře v „užším pojetí“.

Pokud se dosavadní vývoj nezmění, je třeba i v nejbližších letech očekávat, že pro kulturu v „užším pojetí“ zůstane teze, uvedená ve studii „Ekonomika kultury v EU“, pro Českou republiku jen proklamací.

Zároveň je však třeba důrazně upozornit, že právě kultura „v užším pojetí“, která zahrnuje uměleckou a tvůrčí činnost je místem inovací a kreativity. Právě tato část sektoru nejen, že stimuluje oblasti širšího pojetí kultury, ale především vytváří jejich obsah. Teze, že obsah (umělecký a kulturní) a forma (technologie, např. audiovizuální, ale i publikace) se vzájemně ovlivňují a jsou oboustrannou hnací silou ekonomického růstu a potažmo i zaměstnanosti totiž implikuje, že bez rozvoje „Kulturní, zábavní a rekreační činnosti“, která v sobě obsahuje komponent závislý na dotacích a tedy orgánech státní a veřejné správy, nelze očekávat žádoucí dynamický rozvoj ani v oblasti „Informační a komunikační činnosti“.

2. Předpoklady rozvoje jednotlivých oborů sektoru kultury

Úvahy o rozvojovém potenciálu sektoru kultury jako celku jsou obtížné v tom, že dosavadní vývoj sektoru kultury je výslednicí velmi rozdílného vývoje jeho jednotlivých činností, jednotlivých oborů nebo jejich uskupení. Při značné různorodosti aktivit sektoru a rozdílnosti v dynamice hlavních indikátorů, charakterizujících sociálně ekonomické pozici, lze předpokládat, že rovněž budoucí vývoj sektoru bude probíhat na základě diferencovaného vývoje jeho jednotlivých oborů a bude určován i podmínkami, které pro jednotlivé obory bude vytvářet kulturní politika státu.

Možnost zobecnění rozvojových a brzdících elementů, platných pro celý sektor, se tak snižuje. Adekvátní přístup k odhadům budoucího vývoje musí být založen na pečlivém posuzování podmínek rozvoje a na úloze omezujících faktorů v rámci jednotlivých skupin oborů a zčásti také podle jednotlivých odborů.

Pro tyto účely aplikoval řešitelský tým rozdělení oborů kultury do skupin v souladu s nově zaváděnou odvětvovou klasifikací ekonomických činností, platnou od roku 2008. Řešitelský tým dospěl k závěru, že získané poznatky mohou být lépe využity pro úvahy o budoucích vývojových tendencích v kultuře podle třídění, které bude platit v nejbližších letech. Současně se ukazuje, že nové uspořádání oborů do příslušných skupin (sekcí) vykazuje mnoho společných charakteristických znaků a je proto možno dospět alespoň k částečnému zobecnění faktorů jejich dalšího vývoje.

Obory patřící do sekce „Informační a komunikační činnosti“

Předpokladem budoucího vývoje této sekce je spojení s dalším rychlým rozvojem informačních a komunikačních technologií a audiovizuální techniky. Lze proto předpokládat, že tato sekce bude patřit k nejdynamičtějším v rámci celého sektoru a bude nesporným „motorem“ růstu produkce sektoru. Již dnes platí, že jednotlivé obory této sekce mají rychlejší růst než je průměr celé ekonomiky. Průvodním jevem rozvoje těchto oborů bude nepochybně i růst nových pracovních míst, zejména v segmentech, které souvisejí např. s rozšířením televizního vysílacího času.

Je samozřejmé, že ve vývoji jednotlivých oborů této sekce budou rozvojové možnosti determinovány působením některých brzdících elementů.

Obor Vydavatelství

disponuje značným rozvojovým potenciálem. V letech 2000 – 2005 se zvýšil náklad novin a časopisů o třetinu a náklad knih o čtvrtinu. V současné době se poptávka po zvukových a obrazových záznamech na nosičích, filmech na DVD a videohrách zvyšuje se cca o pětinu až čtvrtinu ročně. Přitom v oblasti digitálních technologií dochází ke strukturálním změnám. To dokumentuje pokles prodeje MC a VHS.

Předpoklady rozvoje :

- dosavadní tendence v růstu produkce novin a časopisů i poptávky bude pokračovat.
- poroste zřejmě produkce uměleckých děl na zvukových a obrazových nosičích, zejména filmů a videoher. Na rozvoj poptávky po těchto nosičích lze

usuzovat i ze skutečnosti, že přehrávače a domácí kina vlastní zatím cca polovina domácností.

- Omezující elementy :
- trh s nelegálními tzv. pirátskými nahrávkami vysoce poptávaných titulů se zatím nepodařilo významněji omezit
- případný pokles kupní síly obyvatelstva

Obor Tvorba a vysílání rozhlasových a televizních programů

byl v uplynulých letech nejrychleji se rozvíjícím oborem kultury. Tento výsledek byl při tom dosažen při stagnaci počtu pracovníků a dvojnásobném zvýšení objemu produkce.

Do budoucna je možno očekávat, že postupné zavádění digitalizace televizního signálu vytvoří podmínky pro vznik dalších televizních stanic nebo TV kanálů. Rozšíří se televizní vysílací čas. Všechny tyto faktory zvýší konkurenci mezi TV stanicemi a je možno předpokládat, že se zvýší zaměstnanost v oboru i objem produkce a dynamika hrubé přidané hodnoty.

Předpoklady rozvoje:

- rozšíření nabídky vysílacího času s dopadem na potřebu zvýšení produkce vlastních programů nebo zabezpečení dabovaných zahraničních programů.
- vzniknou nové druhy televizní reklamy – např. samostatné TV kanály pro nabídku určitého druhu zboží nebo služeb

Omezující elementy :

- relativní nasycenost poptávky po prodeji reklamního času. Je otázkou, zda celková poptávka po vysílání reklam vzroste, nebo zda dojde k přerozdělení stávajícího trhu.
- pokles sledovanosti programů z důvodu relativní nasycenosti diváků po některých pořadech

Obor Tvorba a distribuce filmů

v minulých letech spíše stagnoval zejména z důvodu poklesu poskytování služeb při produkci zahraničních filmů. Počet českých filmů, uvedených do distribuce, osciloval kolem 20 filmů ročně, počet zahraničních filmů se pohyboval kolem 170 filmů.

Pokračoval proces snižování počtu míst v kinech, avšak celkový počet návštěvníků se v podstatě udržoval v rozmezí 9 – 10 milionů. V roce 2005 byl v porovnání s rokem 2000 počet návštěvníků vyšší o 8%. V kinech dochází ke značnému přesunu návštěvnosti ve prospěch multikin.

Z hlediska pozice oboru není třeba předpokládat významnější změny, pokud se využijí předpoklady rozvoje a omezí se působení retardačních faktorů.

Předpoklady rozvoje tvorby filmů :

- tradice filmové tvorby v ČR
- rozsah a kvalita nabízených služeb
- zájem české veřejnosti o domácí produkci
- digitalizace TV produkce i filmové produkce
- poptávka TV stanic po domácí filmové produkci

Omezující elementy tvorby filmů :

- slabá podpora ze strany státu
- slabá podpora sponzorů
- opožďování technologické úrovně výroby za rychlým rozvojem audiovizuálních technologií
- trh s nelegálními tzv. pirátskými nahrávkami
- zahraniční konkurence disponující zpravidla lepšími možnostmi při využívání služeb a při pronájmu filmových ateliérů filmařům ze zahraničí

Předpoklady rozvoje distribuce filmů :

- zvýšení nabídky filmů domácí a evropské produkce
- uvádění filmů s využitím moderních obrazových a zvukových technologií
- rozšíření nabídky doplňkových služeb při uvádění filmů
- podpora kin v menších městech
- vyšší využívání reklam v kinech

Omezující elementy distribuce filmů :

- opožďování modernizace kin v menších městech
- přetrvávající nabídka méně atraktivních titulů
- pomalé uvádění filmových premiér do široké distribuční sítě.

Obory patřící do sekce „Kulturní, zábavní a rekreační činnosti“

Předpoklady budoucího rozvoje této sekce jsou spjaty s vývojem životního stylu obyvatelstva a vývojem jeho kupní síly. Předpoklady rozvoje může rovněž významně ovlivnit propojení s aktivitami dalších odvětví například v oblasti vzdělávání nebo cestovního ruchu. Předpoklady rozvoje nelze současně posuzovat bez přihlédnutí k prioritám nastaveným pro jednotlivé obory kulturní politikou státu. Základní orientace této skupiny oborů se teprve formuje a její konečnou podobu určí postoje orgánů státní správy a samosprávy. Přitom nelze vyloučit, že jednotlivé orgány mohou volit různé přístupy při definování priorit.

Bylo by proto žádoucí sjednotit názor na to, co má být měřitelným přínosem aktivit této skupiny oborů. Je nutno hledat odpověď na otázky, zda za rozvoj považovat růst počtu pracovníků nebo zvyšování hrubé přidané hodnoty, či růst počtu návštěvníků nebo zvyšování tržeb a v jakých případech.

Při hodnocení dosažených výsledků činnosti většiny oborů této skupiny nelze vycházet jen z dosavadních trendů ekonomického výkonu, protože ty jsou do určité míry závislé na podpoře společnosti a nevystihují plně společenský přínos daných oborů. Proto se jeví jako výhodnější považovat za hlavní indikátory rozvoje takové ukazatele, které vyjadřují rozsah a vývoj poptávky po službách těchto oborů. Budoucí rozvoj je proto účelné charakterizovat především vývojem počtu návštěvníků, který lze v dané souvislosti chápat jako indikátor rozsahu společenského působení oboru.

Růst tržeb a snižování nákladů mají v takovém případě jen doplňkovou úlohu jako charakteristiky dalších rozpočtových zdrojů, získaných vlastními silami dané instituce.

V sekci „Kulturní, zábavní a rekreační činnosti“ lze předpokládat mírný růst produkce i hrubé přidané hodnoty a také určitý růst počtu pracovníků (vliv externistů)

při poklesu počtu vlastních zaměstnanců. Je však třeba počítat s tím, že i v budoucnu budou do rozvoje mluvit omezené zdroje státního a veřejných rozpočtů a pomalý růst tržeb z doplňkové činnosti.

Na druhé straně využití všech možností rozvoje, zejména výraznější zvýšení počtu návštěvníků, podporované rovněž prostředky veřejných rozpočtů a sponzorů, a rozvinutí doplňkových činností, by se mohlo projevit v růstu produkce i hrubé přidané hodnoty.

Možnosti ve zvyšování návštěvnosti spočívají především:

- v pořádání akcí podporujících návštěvnost (různé tematické výstavy, večerní prohlídky kulturních objektů, předvádění řemesel, pořádání dnů otevřených dveří apod.)
- ve vyšší spolupráci a koordinaci pořádaných akcí se zájezdovou činností cestovních kanceláří
- v stanovení optimální výše vstupného, které nebude omezovat návštěvnost
- v diferenciaci vstupného například podle věkových skupin (studenti), sociálního postavení (důchodci, osoby tělesně postižené), pro individuální návštěvníky a hromadné návštěvy, nebo podle dnů v roce.

Možnosti ve zvyšování celkové výše tržeb spočívají především:

- v orientaci na doplňkovou činnost, to znamená na prodej upomínkových předmětů, dárkových publikací a reprodukcí uměleckých děl, hudebních nebo obrazových nosičů nebo replik vystavených artefaktů, případně v nabídce placených služeb

Za omezující elementy této sekce lze považovat především:

- vývoj kupní síly obyvatelstva. Je zapotřebí počítat s tím, že domácnosti vydávají na sport a kulturu v průměru okolo 10% ze svých příjmů. Přitom cenová i příjmová elasticita poptávky po kulturních aktivitách je velmi vysoká, výše poptávky po kultuře je značně nestabilní a reaguje poměrně bezprostředně na cenový vývoj nabízených kulturních služeb a především na změny cen spotřebního koše. Lze proto předpokládat, že očekávaný růst cen základních životních potřeb (potravin, bydlení a energie) může do jisté míry poptávku po kultuře omezovat.
- růst cen základních vstupů – elektrické energie, tepla, vody, případně nájemného – bude pro kulturní instituce znamenat zvýšení nákladů. Jejich úhrada je možná zpravidla jen snížením ostatních nákladů instituce (včetně mzdových nákladů s následním snížením počtu pracovníků), nebo růstem požadavků na dotace ze státního nebo veřejných rozpočtů, případně zvýšením tržeb například úpravou vstupného směrem nahoru, spojenou s možným poklesem návštěvnosti.
- omezené možnosti státního a veřejných rozpočtů, nižší ochota sponzorů podporovat kulturní akce.

Podrobnější specifikace rozvojových předpokladů i omezujících elementů je uvedena u jednotlivých oborů této sekce.

Obor 92.3 - koncerty a divadla

Z hlediska aktivity v pořádání **koncertů** bylo období 2000 až 2005 úspěšné. Průběhu tohoto období se počet koncertů u 30 sledovaných souborů zvýšil o 40% a počet návštěvníků stoupl o 15%.

Předpoklady rozvoje:

- udržení (minimálně) dosavadní aktivity v pořádání koncertů
- zvýšení průměrného počtu návštěvníků na jeden koncert lepší marketingovou podporou
- zvýšení nabídky koncertů pro střední a starší věkovou vrstvu obyvatelstva (viz zkušenosti ze sousedních států)

Omezující elementy:

- stereotyp v zaměření koncertů pro cílové skupiny
- nedostatečná marketingová podpora

Aktivita **divadel** v letech 2000 – 2005 nezaznamenala žádný větší rozvoj. Ve státních divadlech klesl počet představení (o 3,5%) i počet návštěvníků. Naproti tomu lepší situace byla v kategorii „ostatních divadel“ (včetně soukromých), kde vzrostl jak počet divadel, tak počet představení (o 39%). Problémem však i zde zůstává jen velmi malý růst návštěvnosti.

Předpoklady rozvoje:

- kvalita inscenací a uměleckých souborů
- zvýšení atraktivity představení pro diváky
- diferencovaný přístup k divákům - nabídka představení pro školy a mládež, pro seniory apod.
- možnost zvýšení počtu představení
- rozvoj doplňkové činnosti – prodej hudebních nebo obrazových nosičů, publikací, programů a nabídka dalších služeb

Omezující elementy:

- růst nákladů za energetické a další základní vstupy
- vývoj kupní síly obyvatelstva
- omezené finanční zdroje ze státního a veřejných rozpočtů a pokles objemu sponzoringu.

Obor 92.5 – Památkové objekty s kulturním využitím, muzea, galerie a knihovny

Památkové objekty s kulturním využitím zvýšily v letech 2000 – 2005 návštěvnost zhruba o třetinu, a to především díky pořádání různých kulturních a divácky atraktivních akcí. Počet těchto akcí se v letech 2000-2005 zdvojnásobil a navštívilo je téměř 4 miliony návštěvníků. Je předpoklad pořádání dalších divácky přitažlivých akcí. Možnosti lze spatřovat také v rozvíjení doplňkových služeb. V návaznosti na to je možné předpokládat růst počtu návštěvníků i růst celkové výše tržeb.

Předpoklady rozvoje:

- prezentace vystavených artefaktů za pomoci moderní (například audiovizuální) techniky
- pokračování v pořádání divácky atraktivních výstav a akcí
- koordinace a spolupráce při pořádání divácky atraktivních akcí se sousedními památkovými objekty s cestovními kanceláři
- vytváření podmínek pro organizování tak zvaných hvězdicových zájezdů nebo návštěvy památkových objektů v řadě (ve „šňůře“) za sebou
- rozvoj doplňkové činnosti - prodej upomínkových předmětů, dárkových publikací a reprodukcí uměleckých děl, replik vystavených artefaktů, případně v nabídce placených služeb

Omezující elementy:

- růst nákladů za energetické a další základní vstupy
- vývoj kupní síly obyvatelstva
- omezené finanční zdroje ze státního a veřejných rozpočtů a pokles objemu sponzoringu.

Muzea a galerie se v letech 2000 - 2005 z hlediska počtu pořádaných akcí i z hlediska počtu návštěvníků v podstatě stagnovaly. Nepříznivý vývoj je patrný zejména u návštěvnosti. Zkušenosti z praxe ukazují, že u tohoto typu kulturních institucí existují možnosti ve zvyšování počtu návštěvníků i v růstu tržeb, zejména cestou organizování divácky přitažlivých výstav při vhodné marketingové podpoře. Současně je ovšem třeba brát v úvahu, že to se neobejde bez podpory ze společenských zdrojů a sponzoringu.

Předpoklady rozvoje:

- prezentace vystavených artefaktů za pomoci moderní (například audiovizuální) techniky
- pořádání divácky atraktivních výstav a akcí
- optimalizace výše vstupného a stanovení jeho diferenciace pro různé skupiny obyvatelstva (školní zájezdy, mládež, senioři, osoby se změněnou pracovní schopností apod.)
- rozvoj doplňkové činnosti – např. prodej upomínkových předmětů, dárkových publikací a reprodukcí uměleckých děl nebo replik vystavených artefaktů a nabídka služeb
- marketingové příprava kulturních akcí, nabídka návštěv pro školy

Omezující elementy:

- finanční možnosti státního a veřejných rozpočtů a omezené zdroje sponzorů.
- růst nákladů za energetické a další základní vstupy

Ukazatele charakterizující činnost **knihoven** vykazují v letech 2000 – 2005 stagnaci. Bylo to ovlivněno hlavně situací ve **veřejných knihovnách**, kde se snížil počet knihoven (o 2%) i počet knihovnických jednotek (o 7%) a kde zejména klesl počet výpůjček (o 13%).

V porovnání s touto skutečností byla situace v **krajských vědeckých knihovnách** (také vliv vzniku 14 vyšších samosprávných celků-krajů) a v **knihovnách vysokých škol** zcela odlišná. Tyto knihovny zvýšily jak počet knihovnických jednotek tak počet výpůjček.

Problémy dalšího vývoje se týkají především veřejných knihoven a jsou spjaty v značné míře s jejich financováním. Knihovny jsou financovány z veřejných prostředků, převážně formou dotací od svých zřizovatelů, zejména obcí. Kromě toho mohou knihovny získat finanční prostředky za služby, v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb. Tento zákon stanoví, které služby jsou poskytovány bezplatně a které je možné zpoplatnit, ale pouze do výše vynaložených nákladů.

Je zřejmé, že financování knihoven neodpovídá jak potřebám a zejména pak úlohám, které by knihovny mohly sehrávat ve výchově a vzdělávání mládeže a dospělých a v rozvíjení zájmové činnosti. Přitom je nepochybné, že knihovny disponují pracovníky s odpovídajícím vzděláním. Problémem je rovněž jejich odměňování, které je hluboko pod úrovní (o cca 20%) celostátního průměru.

Předpokladem dalšího rozvoje je dosažení společenského konsensu při definování úlohy knihoven v systému celoživotního vzdělávání a při využívání informačních technologií. Klíčovou podmínkou při realizaci takové úlohy knihoven je dořešení jejich financování.

Předpoklady rozvoje:

- kvalifikovaný sbor pracovníků
- spolupráce se školami při vzdělávání mládeže a při využívání volného času
- zapojení knihoven do celoživotního vzdělávání dospělých
- orientace knihovnických služeb na zdravotně postižené a osoby ohrožené sociálním vyloučením
- vytváření středisek informačních technologií přístupných pro širokou veřejnost
- atraktivní nabídka nových knih
- nabídka výpůjček hudebních a obrazových nosičů
- pořádání čtenářských akcí a výstav spojených s prezentací knihovny.
- digitalizace knihoven, sdílená katalogizace a postupné on line propojení knihoven mezi sebou
- financování odpovídající rozvojových úkolům
- změna zákona č. 257/2001 Sb. s cílem zvýšit možnosti při poskytování služeb za úplatu, jako doplňkového zdroje financování

Omezující elementy:

- finanční možnosti knihoven, respektive výše příspěvků ze zdrojů státní správy a samosprávy
- nerovnoměrné financování knihoven v jednotlivých krajích, nebo jejich případné rušení
- snížení počtu kvalifikovaných pracovníků z důvodu podprůměrných mezd
- pomalé zvyšování technologické úrovně knihoven
- růst nákladů za energetické a další základní vstupy

Shrneme-li základní poznatky s předchozích analýz, můžeme konstatovat, že kultura v České republice disponuje předpoklady pro naplnění teze uvedené ve studii „Ekonomika kultury v EU“ zpracované pro Evropskou komisi (2006), vyslovující

názor, „že kultura pohání hospodářský a společenský rozvoj a rovněž inovace a soudržnost“ a že „Kulturní a tvůrčí odvětví je rostoucím sektorem, který se rozvíjí rychlejším tempem než zbytek ekonomiky“.

Tento závěr nemá stejnou platnost ve všech segmentech sektoru ale je třeba více a přesněji zkoumat provázanosti jednotlivých oblastí.

Analýza prokázala, že u **Sekce „Informační a komunikační činnosti“** lze skutečně očekávat relativně dobré podmínky pro rozvoj v nejbližších letech a pro dynamický růst hlavních ekonomických indikátorů v návaznosti na rozvoj informačních technologií, digitalizace a audiovizuální techniky.

Naproti tomu u **Sekce „Kulturní, zábavní a rekreační činnosti“** nelze s podobnou situací počítat a budoucí rozvoj se bude odvíjet hlavně od priorit nastavených pro jednotlivé obory sekce realizovanou kulturní politikou státu a na možnostech společnosti tyto priority podporovat a realizovat. Hlavním problémem zde bude, jak vhodnými kroky ovlivnit dosavadní vysokou závislost dalšího rozvoje oborů této sekce na podpoře z veřejných zdrojů.

Důležitým poznatkem této studie je zjištění, že výdaje státu a veřejných rozpočtů na kulturu jsou nižší než vytvořená hrubá přidaná hodnota tohoto sektoru. Ačkoliv samotné zjištění nevypovídá o vztahu dotací na utváření HPH, což nebylo úkolem tohoto projektu, je možné začít posilovat věcnou argumentaci **ke změně vnímání sektoru kultura od ekonomicky zátěžového k produkujícímu**.

Srovnání výdajů státního a veřejných rozpočtů, produkce sektoru kultura a hrubé přidané hodnoty v letech 2003-2005

	Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů	Produkce	Hrubá přidaná hodnota
2003	17 414	99 227	36 569
2004	19 289	109 836	40 332
2005	19 739	119 565	45 300

Zdroje: NIPOS a řešitelský tým

Pro zkoumání ekonomických a sociálních efektů sektoru kultura bude v budoucnosti potřeba zohledňovat nejen vztahy tradičně pojatých kulturních odvětví ale i kulturních a kreativních průmyslů, tak jak to navrhuje Studie Ekonomika kultury v Evropě. Sledování kultury v tomto rozšířeném pojetí, kde tradiční kulturní odvětví jako je např. film, hudba, vydavatelská činnost, přesahuje a zahrnuje nejen sdělovací prostředky - tisk, rozhlas, televizi ale také tvůrčí odvětví např. módu, design interiérů a výrobků a kulturní turistiku vytváří lepší předpoklady pro posouzení skutečných efektů sektoru kultura. Bude také žádoucí detailněji analyzovat vliv kulturního sektoru na rozvoj souvisejících průmyslů, např. cestovního ruchu a především ICT průmyslu, přičemž právě v této oblasti je třeba zkoumat vztahy mezi kulturou, kreativitou a inovací. Současně bude třeba v České republice začít urychleně vytvářet podmínky pro implementaci kreativní ekonomiky, která pomocí individuálních talentů a dovedností již v těch nejvyspělejších zemích světa zásadně proměnila výrobu, služby, malé podnikání a právě zábavní průmysl.

3. SWOT analýza sektoru kultura

Silné stránky

- početná infrastruktura kulturních organizací i projektů (10 445 knihoven, z toho 5 662 veřejných, 675 muzeí, 130 divadel, 58 profesionálních orchestrů vážné hudby, 157 titulů v oblasti baletu a tance, 3 760 výstav v roce)
- pracovní potenciál na českém trhu práce (3,3 %) a podíl na pracovním trhu (téměř 2 %)
- dynamika rozvoje - HPH mezi roky 2003-2005 narostla o 24 %; ČR celkem 15% v roce 2005
- množství kulturních památek a dalších objektů architektonické hodnoty využitelných či využívaných pro kulturní účely a navazující služby cestovního ruchu
- vlastní umělecké tradice a vysoká úroveň kvalifikace pracovní síly zejména v některých oborech, např. kinematografie, animovaný film, interpretace vážné hudby, dětská knižní ilustrace, grafická práce, loutkářství, divadelní scénografie, restaurátorské práce

Slabé stránky

- nízká úroveň spolupráce státní a veřejné správy a koordinace provádění kulturní politiky
- nízká úroveň spolupráce sektoru kultura s dalšími sektory, zejména školství, místního rozvoje (cestovní ruch), sociální soudržnost, průmyslu a obchodu, zahraniční spolupráce
- nedostatečné kvantitativní a kvalitativní vyhodnocování vazeb sektoru v návaznosti na provádění kulturní politiky
- chybějící mapování a analyzování sektoru jako celku i jeho oborů a to jak celonárodně, tak regionálně
- nerovnoměrný růst regionálních rozdílů v oblasti zaměstnanosti a ekonomického výkonu sektoru - Praha 55 %, + 2 kraje Brno a Ostrava 16 %
- neexistující systém celoživotního vzdělávání pro pracovníky v oblasti kultury ve všech oborech
- existence jazykových bariér
- trh s nelegálním (pirátským zbožím kulturní povahy)
- nízká úroveň podnikavosti v kulturním sektoru

Rizika

- výkyvy ve financování z veřejných zdrojů a silná závislost některých oborů na veřejných prostředcích
- nevyužití sociálně ekonomického potenciálu sektoru prováděním neúčinné kulturní politiky

- malá ochota k celoživotnímu vzdělávání způsobená rovněž malou možností karierního postupu vývoje finančního ohodnocení za práci v některých oblastech jako např. památková péče, muzejnictví, knihovnictví
- nerozvinutost poradenských a informačních systémů a služeb podporující zaměstnanost v sektoru kultury
- přetrvávání kvalifikační struktury ekonomicky aktivních osob neodpovídající požadavkům trhu práce
- nadměrná orientace na komerční činnost, tlak na zvyšování výnosů a snižování nákladů
- rozšíření vysílacího času televizí s nástupem digitální televize
- opoždění technologické úrovně výroby a modernizace kulturních zařízení např. kina, divadla, muzea výstavní sály, knihovny
- slabá kupní síla obyvatelstva

Příležitosti

- posílit rozvoj a kvalitu kulturních služeb
- využít možnosti doplnit intervence ROPů a IOP zaměřené především na investiční podporu v sektoru kultura podporou směřovanou do lidských zdrojů
- posílit provádění kulturních politik, včetně monitoringu a vyhodnocování rozvoje
- mainstreamovat kulturu do dalších sektorů
- rozvíjet doplňkové služby kulturních organizací jako další zdroj příjmů
- podporovat malé a střední podnikání a osoby sebezaměstnávající se např. prostřednictvím poradenství
- implementovat nové metody managementu, marketingu a komunikace pro výkonnější řízení kulturních organizací a firem poskytující kulturní služby
- využívat kulturní organizace a služby pro účely vzdělávání
- efektivně propojit a stimulovat sektor kultury, zejména velké kulturní organizace, památkové objekty, festivalové akce s cestovním ruchem
- posilování mezinárodní spolupráce v oblasti kultury, zejména přenos dobré praxe a implementace metod a přístupů
- podpora pořádání atraktivních akcí, které posilují návštěvnost
- posílení marketingu kulturních služeb

4. Návrhy využití prostředků Evropského sociálního fondu pro trh práce v sektoru kultura

Na základě získaných poznatků a po provedení analýzy by podpora trhu práce v sektoru kultura měla směřovat zejména k posilování dovedností v oblasti managementu, marketingu, komunikace s veřejností, zavádění moderních metod řízení kulturních organizací a subjektů vytvářející kulturní služby a podnikatelských dovedností. Dále k podpoře dovedností a znalostí potřebných k implementaci doplňkových služeb s využitím kulturních obsahů. Vedle toho je třeba posilovat a

zkvalitňovat specifické kulturní služby prostřednictvím systémů dalšího vzdělávání v jednotlivých oborech umění, provádění autorského práva, vydavatelství a nakladatelství, knihovnictví, muzejnictví, památkové péče, hromadných sdělovacích prostředků, kinematografie, církví a náboženských společností.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat podpoře projektů s cílem posilovat dovednosti a znalosti spojené

- s efektivní správou autorských práv a boje proti pirátství
- vytváření balíčků kulturních služeb, s propojením na cestovní ruch a vzdělávání
- získáváním nového publika a příjemců kulturních služeb
- využívání kulturních služeb pro další vzdělávací účely
- užíváním nových metod a technologií v oblasti zpřístupňování a interpretace kulturních statků
- tvorbě obsahu audiovizuálních pořadů
- posilování managerských a kreativních schopností tvůrčích pracovníků
- posilování dovedností v oblasti IT, nových technologií obecně a cizích jazyků
- vytváření partnerství a sítí na všech úrovních za účelem šíření dobré praxe
- posilování podnikatelských dovedností

Současně je třeba na vysoké úrovni a s pomocí přenosu současné zahraniční dobré praxe zprostředkovat státní a veřejné správě a profesním organizacím v sektoru kultura dovednosti a znalosti nutné k monitorování, analytické práci, k tvorbě politik a vytváření konkrétních opatření v sektoru kultura.

Konkrétní doporučení jsou rozpracována dle prioritních os programů následovně:

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Prioritní osa 1: Adaptabilita

62: Vytváření systémů a strategií celoživotního učení v podnicích; odborná příprava a služby pro zaměstnance ke zvýšení jejich přizpůsobivosti změnám; podpora podnikání a inovací

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora vzniku **systémů dalšího vzdělávání** v rámci jednotlivých oborů sektoru kultura, včetně církví a náboženských společností, např. památkové péče, muzejnictví, knihovnictví, oborů umění, specifických kinematografických profesí aj.

63: Vytváření a šíření inovačních a produktivnějších způsobů organizace práce

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora poradenských a vzdělávacích center zaměřených na **posilování managementu** kulturních organizací, subjektů poskytujících služby v sektoru kultura, církví a náboženských společností
- Podpora vzdělávacích produktů, zaměřených na **implementaci a posilování doplňkových činností** jako zdroj příjmů kulturních organizací, zejména pro vlastníky památkových objektů, muzea, galerie, knihovny a další kulturní organizace, církve a náboženské společnosti
- Podpora **vytváření partnerství a sítí** na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni pro účely šíření dobré praxe a dalšího vzdělávání lidských zdrojů v sektoru kultura
- Podpora vzdělávacích produktů spojených s **utvářením kvalitních kulturních služeb**, jejich prodejem a **obchodováním se zbožím kulturní povahy** pro kulturní organizace a další subjekty včetně církví a náboženských společností
- Podpora vzniku vzdělávacích produktů zaměřených na **efektivní správu autorských práv** nežijících autorů, skupin dědiců i žijících autorů
- Podpora vzdělávání a **posilování povědomí** v oblasti autorských práv, zejména u amatérského umění, profesionálních uměleckých skupin, nakladatelů, vydavatelů a dalších **uživatelů autorských práv**
- podpora vzdělávacích projektů zaměřených na manažerské dovednosti pro řízení a realizaci uměleckých projektů

64 rozvoj specifických služeb pro zaměstnanost, odbornou přípravu a podporu související s restrukturalizací sektorů, podniků a vytváření systémů na předvídání ekonomických změn a budoucích požadavků na pracovní místa a dovednosti

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora poradenských a vzdělávacích center zaměřených na **zavádění moderních systémů řízení** a rozvoje lidských zdrojů **v návaznosti na transformaci** kulturních organizací, zejména příspěvkových, včetně změny právní formy a transformaci postavení církví a náboženských společností

- podpora začínajících OSVČ v kulturních službách
-
- podpora podnikatelských dovedností, vytváření podnikatelských plánů, a mentoringu a leadershipu po dobu 2-3 let od zahájení činnosti
- Podpora vzdělávacích produktů posilujících dovednosti a znalosti potřebné k **vytváření balíčků kulturních služeb** zejména ve spojení s regionálním rozvojem a cestovním ruchem pro muzea, galerie, kulturní památky, festivaly, cestovní kanceláře zaměřené na kulturní cestovní ruch...
- Podpora vzdělávacích produktů zaměřených na **získávání nového publika a příjemců kulturních služeb** poskytovaných v rámci kulturních projektů (např. festivaly), a kulturních organizací (např. muzea, divadla, knihovny...), vlastníci kulturních památek a další subjekty poskytující služby v sektoru kultura
- Podpora posilování dovedností zaměřených na **užívání nových metod a technologií v oblasti zpřístupňování a interpretace kulturních statků**, včetně folklóru a národopisu zejména pro muzea, galerie, knihovny a další kulturní organizace, církve a náboženské společnosti, které uchovávají a zprostředkovávají kulturní statky
- Podpora vzdělávacích produktů zaměřených na posilování dovedností pro **využívání kulturních služeb pro další vzdělávací účely** a rozvoj kulturní a znalostní společnosti
- Podpora vzdělávacích produktů zaměřených na **posilování dovedností z oblasti marketingu, propagace a komunikace s veřejností** kulturních organizací a firem, které poskytují kulturní služby
- **podpora stáží v kulturních organizacích a podnicích**, včetně koordinovaného mentoringu pro absolventy SŠ, VŠ a studenty doktorských studií, s cílem získat praktické dovednosti k uplatnění na trhu práce

73 Opatření na zvýšení celoživotní účasti na vzdělávání a odborné přípravě, mimo jiné prostřednictvím opatření zaměřených na snížení počtu osob s nedokončeným vzděláním, segregace podle pohlaví a zvyšování dostupnosti a kvality základního, odborného a terciálního vzdělávání a odborné přípravy

Doporučení na zaměření projektů:

- Projekty zaměřené na **získávání a posilování dovedností potřebných k tvorbě obsahu audiovizuálních pořadů** využitelných pro digitální televizní vysílání

zejména dokumentárního, vzdělávacího a zpravodajského typu v rámci možností celoživotního vzdělávání

- Projekty zaměřené na **posilování dovedností z oblasti IT, nových technologií obecně a cizích jazyků** pro pracovníky kulturních organizací a firem poskytující služby v sektoru kultura
- vzdělávací produkty zaměřené na **dovednosti potřebné k užívání a zhodnocování autorských práv a předcházení pirátství**
- zavádění vzdělávacích programů zaměřených na **získávání a posilování pedagogických dovedností** tvůrčích osob a umělců
- zavádění vzdělávacích programů na získávání profesionálních **dovedností nutných ke kvalitní distribuci kulturních služeb a zboží**, zaměřené zejména na agentury, asociace a profesní spolky (např. v oblasti literární, nakladatelské, fotografie, zastupování výkonných umělců...)
-

Cílové skupiny

- **zaměstnavatelé** (podnikatelské i nepodnikatelské subjekty mimo institucí veřejné správy)
- **zaměstnanci** (fyzické osoby závislé na příjmu na základě pracovního poměru nebo obdobného vztahu)
- **drobní podnikatelé**

Prioritní osa 2 – Aktivní politiky trhu práce

Prioritní osa 2 je zaměřena na

64 rozvoj specifických služeb pro zaměstnanost, odbornou přípravu a podporu související s restrukturalizací sektorů, podniků a vytváření systémů na předvídání ekonomických změn a budoucích požadavků na pracovní místa a dovednosti

Doporučení na zaměření projektů:

- poradenská činnost zaměřená na **identifikaci možností rekvalifikace** osob pro práci v kulturním sektoru

- **rekvalifikační kurzy pro specifické profese** sektoru kultura např. pomocné i řemeslné práce v oblasti památkové péče, muzejnické, knihovnické, distributory, knihkupce, specifické kinematografické profese aj.

65 Modernizace a posilování institucí trhu práce

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora poradenských a vzdělávacích služeb zaměřených na rozvoj lidských zdrojů institucí trhu práce pro identifikaci možností **rekvalifikace osob vstupujících do kulturního sektoru**
- Podpora **analytické a monitorovací činnosti** institucí trhu práce v sektoru kultura, popřípadě jednotlivých oblastech tohoto sektoru, vyhodnocování potřeb trhu práce sektoru kultura v návaznosti na možnosti vzdělávání a rekvalifikací

66 Provádění aktivních a preventivních opatření na pracovním trhu

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora spolupráce institucí trhu práce a kulturních neziskových organizací a dalších, pro využití jejich kapacit ve prospěch nezaměstnaných osob prostřednictvím **získání praxe v konkrétní kulturní organizaci**
- Podpora spolupráce institucí trhu práce a neziskových organizací při **implementaci dobrovolnické práce** v kulturních organizacích

Prioritní osa 3 – Sociální integrace a rovné příležitosti

Kód 69 Opatření na zlepšení přístupu k zaměstnání a ke zvýšení udržitelné zaměstnanosti žen a udržitelného postupu žen v zaměstnání za účelem snížení segregace podle pohlaví na trhu práce a sladění pracovního a soukromého života

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora **aktivní politiky rovných příležitostí mužů a žen** v kulturních organizacích financovaných z veřejných zdrojů, např. zavádění gender

mainstreamingu, genderových auditů, plánů rovnosti, vzdělávání zaměstnanců/kyň v genderové problematice a jejích aspektech a další.

- Podpora směřující k lepší slučitelnosti **rodinného a profesního života** pro kulturní organizace a firmy poskytující kulturní služby, např. na zavádění flexibilních forem práce do praxe a dalších relevantních nástrojů, (mateřské školky, hlídání dětí, dětské koutky, pečovatelské benefity).

Kód 70 Zvláštní opatření na zvýšení účasti přistěhovalců v oblasti zaměstnanosti, a tím na posílení jejich sociální integrace

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora směřující k projektům **zapojující přistěhovalce prostřednictvím podpory jejich dovedností v tradičních uměleckých řemeslech**, např. tkaní koberců, keramika, pletení košíků, etc., a dalších tvůrčích profesích, včetně jejich podnikatelských, ICT a jazykových dovedností
- Podpora **aktivního mentoringu a kaučování přistěhovalců s vzděláním či praxí** využitelným pro práci v kulturních organizacích, firmách poskytujících kulturní služby, v církvích a náboženských společnostech s cílem zapojit je do trhu práce v ČR a posílit tak jejich integraci v české společnosti

Kód 71 Cesty k integraci a znovuzapojení znevýhodněných osob na trh práce, boj proti diskriminaci v přístupu na trh práce a v profesním postupu a podpora kladného přístupu k rozmanitosti na pracovišti

Doporučení na zaměření projektů:

- Aktivní **mentoring a kaučování pro osoby znevýhodněné na trhu práce** z důvodu změněné pracovní schopnosti, osoby znevýhodněné na základě věku, pohlaví, etnického původu, muže a ženy dlouhodobě pečující o osobu blízkou a jinak znevýhodněné osoby, při obsazování pracovních míst, kde bude docházet k přenosu znalostí a dovedností směrem k osobám vracejícím se na trh práce

Prioritní osa 4 veřejná správa

81 Mechanismy pro zlepšování tvorby politik, monitorování a evaluace na národní, regionální a místní úrovni, budování kapacit pro realizaci opatření a program

Doporučení na zaměření projektů:

- vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, politiků včetně volených zastupitelů územních samosprávných celků **v tvorbě a vyhodnocování účinnosti kulturní politiky**, včetně vytváření dílčích strategií podpory kultury, vyhodnocování programů v oblasti kultury, včetně formulace ukazatelů a utváření podmínek pro zdravé kulturní prostředí
- vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, politiků včetně volených zastupitelů územních samosprávných celků zaměřené na možnosti **vytváření účinných strategií propojující kulturní projekty a programy s dalšími sektory** a oblastmi např. v oblasti vzdělávání, sociální oblasti, cestovní ruch (vytváření balíčků služeb) aj.
- Posilování dovedností zaměřených na formulaci a posuzování strategických plánů a možností **implementace změn v oblasti řízení** kulturních organizací ze strany veřejné správy v postavení zřizovatele či zakladatele kulturních organizací a vyhlášovatele dotačních programů
- vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, politiků včetně volených zastupitelů územních samosprávných celků o možnostech **podpory malého a středního podnikání** v sektoru kultura a způsobech monitoringu podnikatelské části tohoto sektoru
- vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, politiků včetně volených zastupitelů územních samosprávných celků o možnostech a **způsobech zapojování kulturních organizací a subjektů do realizace obecné dotační politiky** např. integrace sociálně vyloučených skupin, rovné příležitosti, zájmová a další volnočasová činnost pro děti a mládež, preventivní výchovné a vzdělávací činnosti, řešení problematiky migrace či národnostních menšin aj.

Prioritní osa 5 Mezinárodní spolupráce

80 Podpora zavádění partnerství, paktů a iniciativ prostřednictvím síťování národních, regionálních a místních aktérů

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora vytváření partnerství a sítí na všech úrovních za účelem přenosu **dobré praxe v jednotlivých oborech sektoru kultura a specifických profesí.**

81 Mechanismy pro zlepšování tvorby politik, monitorování a evaluace na národní, regionální a místní úrovni, budování kapacit pro realizaci opatření a programů

Doporučení na zaměření projektů:

- Vytvoření **satelitního účtu za sektor kultury** v rámci systému národních účtů, **optimalizace oborového statistického šetření** v sektoru kultura s využitím zahraničních zkušeností
- Revize a aktualizace **katalogu prací** sektoru kultura
- Podpora nestátních neziskových organizací a profesních organizací provádějící monitoring, formující kvalitativní hodnocení produktů a služeb, provádějící advokační aktivity, případně poskytující poradenskou činnost, nabízející vzdělávací projekty, apod. v oblasti svého působení na národní, regionální či místní úrovni.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Vyšší odborné vzdělávání

Doporučení na zaměření projektů:

- **Podpora praxí a stáží studentů VOŠ** u kulturních organizací a firem jako budoucích zaměstnavatelů
- **Zapojení odborníků z praxe i ze zahraničí** při vytváření a realizaci inovovaných vzdělávacích programů zaměřených zejména na management umění, management v kultuře, právní minimum pro sektor kultura

Vysokoškolské vzdělávání

Doporučení na zaměření projektů:

- Podpora praxí a stáží studentů VŠ u kulturních organizací a firem jako budoucích zaměstnavatelů, např. v oblasti památkové péče, muzejnictví, kinematografie...
- Zapojení odborníků z praxe i ze zahraničí při vytváření a realizaci inovovaných vzdělávacích programů zaměřených zejména na management umění, management v kultuře, právní minimum pro sektor kultura, pedagogické dovednosti umělců a tvůrčích pracovníků,
- Zavádění a inovace systémů monitoringu potřeb trhu práce pro absolventy VŠ v sektoru kultura jako celku i jednotlivých oborů

- Podpora spolupráce se zahraničními vzdělávacími a vědeckými institucemi v oblasti uměleckého školství a humanitních vzdělávacích oborů

Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji

Doporučení na zaměření projektů:

- Příprava zapojení jedinců i týmů z jednotlivých oborů kulturního sektoru do mezinárodních sítí a projektů v oblasti VaV
- Vzdělávání pracovníků VaV zaměřené na řízení VaV v oblasti umění a kultury se zvláštním zřetelem na sběr dat a provádění kvalitativních a kvantitativních analýz veřejných kulturních služeb a socioekonomických efektů jednotlivých oborů i celého sektoru kultura
- Vzdělávání pracovníků VaV v sektoru kultura zaměřené na popularizaci a komunikaci, respektive na šíření výsledků VaV prostřednictvím spolupráce s kulturními organizacemi a dalšími subjekty např. prostřednictvím výstav, festivalů, filmů, časopisů aj.

Partnerství a sítě

Doporučení na zaměření projektů:

- Příprava lidských zdrojů pro vznik a fungování technologických center (např. konzervátorství, digitalizace, animace, restaurování uměleckých děl, filmového materiálu aj.), tvůrčích klastrů (creative clusters - po vzoru průmyslových klastrů)
- podpora vzdělávacích technologických center a laboratoří za účelem získávání praxe a dovedností pro užívání nových technologií např. v oblasti audiovizu, intermedialní tvorby aj.
- Pracovní a studijní pobyty studentů a pedagogů uměleckých škol a vědeckých pracovníků v kulturních organizacích soukromého i veřejného typu

Operační program Praha – Adaptabilita

Doporučení na zaměření projektů:

PO 1 Podpora rozvoje znalostní ekonomiky

62 Vytváření systémů a strategií celoživotního učení v podnicích

- Podpora vzniku **systémů dalšího vzdělávání** v rámci kulturních institucí a firem jednotlivých oborů sektoru kultura, včetně církví a náboženských společností, např. památkové péče, muzejnictví, knihovnictví, oborů umění, specifických kinematografických profesí aj.
- **podpora stáží v kulturních organizacích a podnicích**, včetně koordinovaného mentoringu pro absolventy SŠ, VŠ a studenty doktorských studií, s cílem získat praktické dovednosti k uplatnění na trhu práce

68 Podpora samostatné výdělečné činnosti a zakládání podniků

- Podpora **informační, poradenské a vzdělávací činnosti** pro začínající podnikatele a osoby sebezaměstnávající se v sektoru kultura

74 Rozvoj lidského potenciálu v oblasti výzkumu a inovací, především prostřednictvím postgraduálního studia a odborné přípravy výzkumných pracovníků

PO 2 Podpora vstupu na trh práce

- Aktivní **mentoring a kaučování pro osoby znevýhodněné na trhu práce** z důvodu změněné pracovní schopnosti, osoby znevýhodněné na základě věku, pohlaví, etnického původu, muže a ženy dlouhodobě pečující o osobu blízkou a jinak znevýhodněné osoby, při obsazování pracovních míst, kde bude docházet k přenosu znalostí a dovedností směrem k osobám vracejícím se na trh práce

PO 3 Modernizace počátečního vzdělávání

72 Navrhování, zavádění a provádění reformy systémů vzdělávání

73 Opatření na zvýšení celoživotní účasti na vzdělávání a odborné přípravě

74 Rozvoj lidského potenciálu v oblasti výzkumu a inovací

5. Závěrečné resumé

Cílem analýzy bylo zhodnocení socioekonomického postavení sektoru kultura v české ekonomice a identifikace faktorů, které ovlivňují rozhodování zaměstnavatelů a zaměstnanců, jakož i celkové možnosti tohoto sektoru. Z analýz vyplývá, že **váha sektoru kultura na trhu práce je poměrně významná**. Česká kultura přispívá svými aktivitami k celkové tvorbě pracovních míst v České republice, a to jak počty vlastních zaměstnanců a externích spolupracovníků, tak svou poptávkou po výrobcích a službách, kdy uspokojení této poptávky vyžaduje využití pracovních míst v dalších odvětvích ekonomiky.

Vyjdeme-li z oficiálních statistických dat o zaměstnanosti v sektoru kultura a dopadu aktivit sektoru na zaměstnanost v ostatních odvětvích české ekonomiky, dostaneme se k číslu 3,3 %, které vyjadřuje pozici sektoru kultura na českém trhu práce. Celková bilance pozice sektoru kultura na českém trhu práce, je tvořena jednak vlastním pracovním potenciálem sektoru, který se podílí na zaměstnanosti v ČR cca 1,7% a jednak zaměstnaností, která byla v jiných odvětvích vyvolána poptávkou sektoru po výrobcích a službách v rozsahu dalších 1,5 %.

Celkový počet zaměstnanců sektoru (76 268 osob v přepočtených stavech v roce 2005) se podílel na počtu zaměstnanců v ČR téměř dvěma procenty (1,88%). Současně sektor využívá i externí spolupracovníky (9 200 osob v přepočtených stavech v roce 2005). Ti se podílejí na počtu tzv. sebezaměstnaných v republice zhruba jedním procentem (1,01 %). Celý tento pracovní potenciál sektoru kultura (cca 85.500 osob v přepočtených stavech) se v roce 2005 podílel na pracovním potenciálu republiky, představujícím celkovou zaměstnanost, 1,72%. Uspokojení poptávky sektoru po výrobcích a službách v ostatních odvětvích představuje dalších cca 73.000 pracovních míst, v řadě případů úzce specializovaných profesí. Z celkového pracovního potenciálu republiky je proto nutno vyčlenit dalších cca 1,5% pro uspokojení poptávky sektoru kultura. Celkem je možno konstatovat, že vlastní pracovní potenciál sektoru se podílí na zaměstnanosti v ekonomice ČR cca 1,7%.

Podle aproximativního odhadu pro kvantifikaci pozitivního vlivu kultura na ostatní odvětví je možno předpokládat, že uspokojení poptávky sektoru kultura po výrobcích a službách vyvolává potřebu zhruba 73 tisíc pracovních míst v bezprostředně dodávajících odvětvích ekonomiky. Pokud bychom přihlédli k řetězení poptávky přímo dodávajícího odvětví u dalších odvětví - u subdodavatelů, je nepochybné, že tento výpočet je možno považovat spíše za dolní hranici skutečného dopadu.

Vývoj průměrné měsíční mzdy v sektoru kultura byl rychlejší než v ekonomice ČR. Proti roku 2003 stoupla v roce 2005 průměrná mzda v sektoru o 13%, v ekonomice ČR o 10%, avšak při pokračující výrazné diferenciaci temp růstu a s dopadem na zvětšování rozdílů v úrovni průměrné mzdy v rámci sektoru.

Objem produkce sektoru kultura v roce 2005 (v běžných cenách 119. 565 mil. Kč) představoval 1,6% celkové produkce České republiky. Na objemu produkce sektoru se nejvíce podílela Vydavatelská činnost (29 %), Činnost společenských organizací vč. církví (19,5%) a Tvorba a vysílání televizních a rozhlasových programů (16,8%).

Objem hrubé přidané hodnoty sektoru kultura za rok 2005 (45.300 mil Kč) představoval 1,7% z celkového objemu hrubé přidané hodnoty ekonomiky ČR. Na objemu hrubé přidané hodnoty sektoru se nejvíce podílely obory Tvorba a vysílání rozhlasových a televizních programů (podíl 22,2 %), Vydavatelská činnost (podíl

21,9%), a Divadla, koncerty a umělecká tvůrčí činnost (17,9%). Tyto tři obory vytvořily více jak 62% hrubé přidané hodnoty sektoru.

Studie současně ukazuje – při srovnání s celkovým objemem produkce – že vazby ostatních odvětví ekonomiky, tj. dodávky služeb a hmotných statků do sektoru kultury, kvantitativně značně převyšují vlastní output sektoru. Hrubá přidaná hodnota se na celkovém objemu produkce podílí 38%, mezispotřeba 62%. Objem mezispotřeby i počet pracovníků vyvolaných poptávkou sektoru svědčí o rozsáhlých vazbách sektoru kultury na další odvětví ekonomiky ČR. **Potvrdila se tím pracovní hypotéza, že sektor kultury sehrává významnou roli i v rozvoji ostatních částí české ekonomiky.**

Hodnocení úrovně **produktivity práce sektoru** (měřené ukazatelem hrubé přidané hodnoty na pracovníka) má však s ohledem na specifiky aktivit realizovaných v sektoru jen doplňkový význam. Dosažená absolutní výše tohoto ukazatele je o 40% vyšší, než byl v roce 2005 průměr ČR. Větší vypovídací význam má okolnost, že růst produktivity práce sektoru výrazně překračoval růst průměrné produktivity práce dosažený v ekonomice ČR. Z pohledu efektivnosti sektoru se jeví situace pro sektor kultura velice příznivě. **V letech 2003 až 2005 se hrubá přidaná hodnota celého sektoru zvýšila téměř o čtvrtinu, v porovnání s růstem hrubé přidané hodnoty české ekonomiky (+15%) byl růst v kultuře rychlejší o 9 procentních bodů.**

Současně však je třeba vzít v úvahu, že **přínos některých aktivit kultury není vždy možné věrohodně vyčíslit v rámci standardních ekonomických veličin.** Tyto údaje totiž společenský význam kultury plně necharakterizují a přínosy některých oborů sektoru plně nevystihují. Platí to zejména u těch kulturních aktivit, kde je třeba pracovat s hodnotovými kategoriemi. Výše uvedené závěry je proto třeba doplnit upozorněním, že nezahrnují **přínosy některých dalších aktivit, které nelze vůbec kvantifikovat.** Jedná se na příklad o:

- vyhledávání, ochrana a péče o kulturní dědictví – měření významu pomocí počtu návštěvníků a objemem tržeb zdaleka nevystihuje přínos této aktivity z hlediska současnosti a budoucnosti
- pěstování vybraných ohrožených druhů fauny a flory má rovněž význam výrazně přesahující jen charakteristiky návštěvnosti a tržebnosti
- informační, výchovnou a vzdělávací činnost kulturních institucí (například knihoven, muzeí, galerií),
- vytváření podmínek pro badatelskou činnost (například v oblasti muzeí, archivů, knihoven, kulturních památek).
- kultivační působení kultury na společnost
- historické, symbolické, estetické a duchovní hodnoty kultury

Při značné různorodosti aktivit sektoru a rozdílnosti v dynamice hlavních indikátorů, charakterizujících sociálně ekonomické pozici, lze předpokládat, že i budoucí vývoj sektoru bude probíhat na základě diferencovaného vývoje jeho jednotlivých oborů a bude určován podmínkami, které pro jednotlivé obory bude vytvářet kulturní politika státu. Pro účely této analýzy a s ohledem na budoucí vývoj **zobecnil řešitelský tým předpoklady rozvoje jednotlivých oborů do skupin** v souladu s nově zaváděnou odvětvovou klasifikací ekonomických činností, platnou od roku 2008.

Obory patřící do sekce „Informační a komunikační činnosti“

Obor **Vydavatelství** disponuje značným rozvojovým potenciálem. V letech 2000 – 2005 se zvýšil náklad novin a časopisů o třetinu a náklad knih o čtvrtinu. Předpokladem dalšího rozvoje je pokračování dosavadní tendence v růstu produkce novin a časopisů i poptávky, růst produkce uměleckých děl na zvukových a obrazových nosičích, zejména filmů a videoher. Na rozvoj poptávky po těchto nosičích lze usuzovat i ze skutečnosti, že přehrávače a domácí kina vlastní zatím cca polovina domácností. Omezujícími elementy jsou trh s nelegálními tzv. pirátskými nahrávkami vysoce poptávaných titulů a případný pokles kupní síly obyvatelstva.

Tvorba a vysílání rozhlasových a televizních programů byl v uplynulých letech nejrychleji se rozvíjejícím oborem kultury. Tento výsledek byl při tom dosažen při stagnaci počtu pracovníků a dvojnásobném zvýšení objemu produkce. Lze očekávat, že postupné zavádění digitalizace televizního signálu vytvoří podmínky pro vznik dalších televizních stanic nebo TV kanálů. Rozšíří se televizní vysílací čas, vzniknou nové druhy televizní reklamy – např. samostatné TV kanály pro nabídku určitého druhů zboží nebo služeb. Všechny tyto faktory zvýší konkurenci mezi TV stanicemi a je možno předpokládat, že se zvýší zaměstnanost v oboru i objem produkce a dynamika hrubé přidané hodnoty. Omezením může být relativní nasycenost poptávky po prodeji reklamního času či pokles sledovanosti programů z důvodu relativní nasycenosti diváků po některých pořadech.

Tvorba a distribuce filmů v minulých letech spíše stagnovala zejména z důvodu poklesu poskytování služeb při produkci zahraničních filmů. Počet českých filmů, uvedených do distribuce, osciloval kolem 20 filmů ročně, počet zahraničních filmů se pohyboval kolem 170 filmů. Pokračoval proces snižování počtu míst v kinech, avšak celkový počet návštěvníků se v podstatě udržoval v rozmezí 9 – 10 milionů. V roce 2005 byl v porovnání s rokem 2000 počet návštěvníků vyšší o 8%. V kinech dochází ke značnému přesunu návštěvnosti ve prospěch multikin. Předpokladem rozvoje tvorby filmů je tradice filmové tvorby v ČR, rozsah a kvalita nabízených služeb, zájem české veřejnosti o domácí produkci, digitalizace TV produkce i filmové produkce, poptávka TV stanic po domácí filmové produkci. Elementy omezující další rozvoj jsou slabá podpora ze strany státu, slabá podpora sponzorů, opoždění technologické úrovně výroby za rychlým rozvojem audiovizuálních technologií, trh s nelegálními tzv. pirátskými nahrávkami, zahraniční konkurence disponující zpravidla lepšími možnostmi při využívání služeb a při pronájmu filmových ateliérů filmařům ze zahraničí. Předpokladem rozvoje filmové distribuce je zvýšení nabídky filmů domácí a evropské produkce, uvádění filmů s využitím moderních obrazových a zvukových technologií, rozšíření nabídky doplňkových služeb při uvádění filmů, podpora kin v menších městech, vyšší využívání reklam v kinech. Omezením dalšího rozvoje je zejména opoždění modernizace kin v menších městech, přetrvávající nabídka méně atraktivních titulů, pomalé uvádění filmových premiér do široké distribuční sítě.

Obory patřící do sekce „Kulturní, zábavní a rekreační činnosti“

Předpoklady budoucího rozvoje této sekce jsou spjaty s vývojem životního stylu obyvatelstva a vývojem jeho kupní síly. Významný vliv může mít propojení s aktivitami dalších odvětví například v oblasti vzdělávání nebo cestovního ruchu. Předpoklady rozvoje nelze současně posuzovat bez přihlédnutí k prioritám nastaveným pro jednotlivé obory kulturní politikou státu. Je žádoucí sjednotit názor na to, co má být měřitelným přínosem aktivit této skupiny oborů. Je třeba hledat odpověď na otázky, zda za rozvoj považovat růst počtu pracovníků nebo zvyšování hrubé přidané hodnoty, či růst počtu návštěvníků nebo zvyšování tržeb a v jakých

případech. Lze předpokládat mírný růst produkce i hrubé přidané hodnoty a také určitý růst počtu pracovníků (vliv externistů) při poklesu počtu vlastních zaměstnanců. Je však rovněž potřeba počítat s tím, že i v budoucnu budou do rozvoje mluvit omezené zdroje státního a veřejných rozpočtů a pomalý růst tržeb z doplňkové činnosti. Na druhé straně využití všech možností rozvoje, zejména výraznější zvýšení počtu návštěvníků, podporované rovněž prostředky veřejných rozpočtů a sponzorů, a rozvinutí doplňkových činností, by se mohlo projevit v růstu produkce i hrubé přidané hodnoty. Možnosti ve zvyšování návštěvnosti spočívají především v pořádání akcí podporujících návštěvnost (různé tematické výstavy, večerní prohlídky kulturních objektů, předvádění řemesel, pořádání dnů otevřených dveří apod.), ve vyšší spolupráci a koordinaci pořádaných akcí se zájezdovou činností cestovních kanceláří, v stanovení optimální výše vstupného, které nebude omezovat návštěvnost, v diferenciaci vstupného například podle věkových skupin (studenti), sociálního postavení (důchodci, osoby tělesně postižené), pro individuální návštěvníky a hromadné návštěvy, nebo podle dnů v roce. Možnosti ve zvyšování celkové výše tržeb spočívají především: v orientaci na doplňkovou činnost, to znamená na prodej upomínkových předmětů, dárkových publikací a reprodukcí uměleckých děl, hudebních nebo obrazových nosičů nebo replik vystavených artefaktů, případně v nabídce placených služeb. Za omezující elementy této sekce lze považovat především vývoj kupní síly obyvatelstva, růst cen základních vstupů – elektrické energie, tepla, vody, případně nájemného, omezené možnosti státního a veřejných rozpočtů, nižší ochota sponzorů podporovat kulturní akce.

Z hlediska aktivity v pořádání **koncertů** bylo období 2000 až 2005 úspěšné. Průběhu tohoto období se počet koncertů u 30 sledovaných souborů zvýšil o 40% a počet návštěvníků stoupl o 15%. Mezi předpoklady rozvoje patří udržení (minimálně) dosavadní aktivity v pořádání koncertů, zvýšení průměrného počtu návštěvníků na jeden koncert lepší marketingovou podporou, zvýšení nabídky koncertů pro střední a starší věkovou vrstvu obyvatelstva (viz zkušenosti ze sousedních států). Omezující elementy jsou stereotyp v zaměření koncertů pro cílové skupiny, nedostatečná marketingová podpora.

Aktivita **divadel** v letech 2000 – 2005 nezaznamenala žádný větší rozvoj. Ve státních divadlech klesl počet představení (o 3,5%) i počet návštěvníků. Naproti tomu lepší situace byla v kategorii „ostatních divadel“ (včetně soukromých), kde vzrostl jak počet divadel, tak počet představení (o 39%). Problémem však i zde zůstává jen velmi malý růst návštěvnosti. Předpokladem dalšího rozvoje je kvalita inscenací a uměleckých souborů, zvýšení atraktivity představení pro diváky, diferencovaný přístup k divákům - nabídka představení pro školy a mládež, pro seniory apod., možnost zvýšení počtu představení, rozvoj doplňkové činnosti – prodej hudebních nebo obrazových nosičů, publikací, programů a nabídka dalších služeb. Omezující elementy jsou růst nákladů za energetické a další základní vstupy, vývoj kupní síly obyvatelstva, omezené finanční zdroje ze státního a veřejných rozpočtů a pokles objemu sponzoringu.

Památkové objekty s kulturním využitím zvýšily v letech 2000 – 2005 návštěvnost zhruba o třetinu, a to především díky pořádání různých kulturních a divácky atraktivních akcí. Počet těchto akcí se v letech 2000-2005 zdvojnásobil a navštívilo je téměř 4 miliony návštěvníků. Je předpoklad pořádání dalších divácky přitažlivých akcí. Možnosti lze spatřovat také v rozvíjení doplňkových služeb. V návaznosti na to je možné předpokládat růst počtu návštěvníků i růst celkové výše tržeb. Předpoklady rozvoje jsou prezentace vystavených artefaktů za pomoci

moderní (například audiovizuální) techniky, pokračování v pořádání divácky atraktivních výstav a akcí, koordinace a spolupráce při pořádání divácky atraktivních akcí se sousedními památkovými objekty s cestovními kanceláři, vytváření podmínek pro organizování tak zvaných hvězdicových zájezdů nebo návštěvy památkových objektů v řadě (ve „šňůře“) za sebou, rozvoj doplňkové činnosti - prodej upomínkových předmětů, dárkových publikací a reprodukcí uměleckých děl, replik vystavených artefaktů, případně v nabídce placených služeb. Omezující elementy jsou růst nákladů za energetické a další základní vstupy, vývoj kupní síly obyvatelstva, omezené finanční zdroje ze státního a veřejných rozpočtů a pokles objemu sponzoringu.

Muzea a galerie se v letech 2000 - 2005 z hlediska počtu pořádaných akcí i z hlediska počtu návštěvníků v podstatě stagnovaly. Nepříznivý vývoj je patrný zejména u návštěvnosti. Zkušenosti z praxe ukazují, že u tohoto typu kulturních institucí existují možnosti ve zvyšování počtu návštěvníků i v růstu tržeb, zejména cestou organizování divácky přitažlivých výstav při vhodné marketingové podpoře. Současně je ovšem třeba brát v úvahu, že to se neobejde bez podpory ze společenských zdrojů a sponzoringu. Předpoklady rozvoje: prezentace vystavených artefaktů za pomoci moderní (například audiovizuální) techniky, pořádání divácky atraktivních výstav a akcí, optimalizace výše vstupného a stanovení jeho diferenciací pro různé skupiny obyvatelstva (školní zájezdy, mládež, senioři, osoby se změněnou pracovní schopností apod.), rozvoj doplňkové činnosti – např. prodej upomínkových předmětů, dárkových publikací a reprodukcí uměleckých děl nebo replik vystavených artefaktů a nabídka služeb, marketingové příprava kulturních akcí, nabídka návštěv pro školy. Omezujícími faktory jsou finanční možnosti státního a veřejných rozpočtů a omezené zdroje sponzorů, růst nákladů za energetické a další základní vstupy.

Ukazatele charakterizující činnost **knihoven** vykazují v letech 2000 – 2005 stagnaci. Bylo to ovlivněno hlavně situací ve veřejných knihovnách, kde se snížil počet knihoven (o 2%) i počet knihovnických jednotek (o 7%) a kde zejména klesl počet výpůjček (o 13%). V porovnání s touto skutečností byla situace v krajských vědeckých knihovnách (také vliv vzniku 14 vyšších samosprávných celků-krajů) a v knihovnách vysokých škol zcela odlišná. Tyto knihovny zvýšily jak počet knihovnických jednotek, tak počet výpůjček. Problémy dalšího vývoje se týkají především veřejných knihoven a jsou spjaté v značné míře s jejich financováním. Knihovny jsou financovány z veřejných prostředků, převážně formou dotací od svých zřizovatelů, zejména obcí. Kromě toho mohou knihovny získat finanční prostředky za služby, v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb. Tento zákon stanoví, které služby jsou poskytovány bezplatně a které je možné zpoplatnit, ale pouze do výše vynaložených nákladů. Je zřejmé, že financování knihoven neodpovídá jak potřebám a zejména pak úlohám, které by knihovny mohly sehrávat ve výchově a vzdělávání mládeže a dospělých a v rozvíjení zájmové činnosti. Přitom je nepochybné, že knihovny disponují pracovníky s odpovídajícím vzděláním. Problémem je rovněž jejich odměňování, které je hluboko pod úrovní (o cca 20%) celostátního průměru. Předpokladem dalšího rozvoje je dosažení společenského konsensu při definování úlohy knihoven v systému celoživotního vzdělávání a při využívání informačních technologií. Klíčovou podmínkou při realizaci takové úlohy knihoven je dořešení jejich financování. Předpoklady rozvoje jsou kvalifikovaný sbor pracovníků, spolupráce se školami při vzdělávání mládeže a při využívání volného času, zapojení knihoven do celoživotního vzdělávání dospělých, orientace knihovnických služeb na zdravotně postižené a osoby ohrožené sociálním vyloučením, vytváření středisek informačních

technologií přístupných pro širokou veřejnost, atraktivní nabídka nových knih, nabídka výpůjček hudebních a obrazových nosičů, pořádání čtenářských akcí a výstav spojených s prezentací knihovny, digitalizace knihoven, sdílená katalogizace a postupné on line propojení knihoven mezi sebou, financování odpovídající rozvojových úkolů, změna zákona č. 257/2001 Sb. s cílem zvýšit možnosti při poskytování služeb za úplatu, jako doplňkového zdroje financování. Omezujícími elementy jsou finanční možnosti knihoven, respektive výše příspěvků ze zdrojů státní správy a samosprávy, nerovnoměrné financování knihoven v jednotlivých krajích, nebo jejich případné rušení, snížení počtu kvalifikovaných pracovníků z důvodu podprůměrných mezd, pomalé zvyšování technologické úrovně knihoven, růst nákladů za energetické a další základní vstupy.

Analýza prokázala, že u **Sekce „Informační a komunikační činnosti“** lze skutečně očekávat relativně dobré podmínky pro rozvoj v nejbližších letech a pro dynamický růst hlavních ekonomických indikátorů v návaznosti na rozvoj informačních technologií, digitalizace a audiovizuální techniky. Naproti tomu u **Sekce „Kulturní, zábavní a rekreační činnosti“** nelze s podobnou situací počítat a budoucí rozvoj se bude odvíjet především od priorit nastavených pro jednotlivé obory sekce realizovanou kulturní politikou státu a na možnostech společnosti tyto priority podporovat a realizovat. Hlavním problémem zde bude, jak vhodnými kroky ovlivnit dosavadní vysokou závislost dalšího rozvoje oborů této sekce na podpoře z veřejných zdrojů.

Při budoucím hodnocení sektoru kultura bude vhodné hodnotit kulturu jak v užším, tak v širším pojetí. To může mít svůj význam, jak pro chápání kultury v širším komplexu souvislostí, tak i z důvodu srovnatelnosti vývoje s obdobím před rokem 2008. Ve svých důsledcích to bude znamenat hodnotit sekci Kulturní, zábavní a rekreační činnosti samostatně a zároveň ji posuzovat spolu se sekci Informační a komunikační činnosti jako jeden celek.

Shrňme-li však základní poznatky této studie můžeme konstatovat, že **kultura v České republice disponuje předpoklady** pro naplnění teze ve studii „*Ekonomika kultury v EU*“ zpracované pro Evropskou komisi (2006), vyslovující názor, „*že kultura pohání hospodářský a společenský rozvoj a rovněž inovace a soudržnost*“ a že „*Kulturní a tvůrčí odvětví je rostoucím sektorem, který se rozvíjí rychlejším tempem než zbytek ekonomiky*“.

Důležitým poznatkem této studie je také zjištění, že výdaje státu a veřejných rozpočtů na kulturu jsou nižší než vytvořená hrubá přidaná hodnota tohoto sektoru. Ačkoliv samotné zjištění nevypovídá o vztahu dotací na utváření HPH, což nebylo úkolem tohoto projektu, je možné začít posilovat věcnou argumentaci **ke změně vnímání sektoru kultura od ekonomicky zátěžového k produkujícímu**.

Při úvahách o rozvojovém potenciálu některých oborů kultury a při definování priorit kulturní politiky státu pro jednotlivé obory bude zřejmě vhodné používat také jiná než ekonomická hlediska. Jako vhodné se jeví například hledisko širokého společenského dosahu aktivit příslušného oboru. Indikátorem, který alespoň částečně charakterizuje společenský dosah činnosti (zejména u knihoven, muzeí galerií apod.), by mohl být ukazatel počtu návštěvníků (u knihoven počet výpůjček). Výše tržeb by měla sloužit jako doplňkový zdroj k rozpočtu dané kulturní instituce. Přitom by mělo dojít k postupné změně orientace struktury tržeb. Postupně by se měl zvyšovat podíl tržeb za poskytování služeb, za prodej upomínkových předmětů a reprodukcí uměleckých děl a také za prodej nahrávek DVD a CD nosičů. Ceny vstupného by neměly omezovat poptávku a tedy i návštěvnost. K těmto otázkám

bude vhodné hledat odpovědi až po srovnávací analýze přístupu některých jiných zemí, kde jsou aplikovány různé modely pro řešení míry komerce a zvyšování návštěvnosti muzeí, galerií, knihoven. Nadměrná orientace na komerční činnost, na zvyšování výnosů a snižování nákladů přináší těmto oborům značná rizika. Může totiž znamenat nejen snížení návštěvnosti, ale také může vést ke snížení počtu pracovníků, z nichž mnozí mohou mít specifickou odbornost prakticky nevyužitelnou v jiných odvětvích ekonomiky.

Vzhledem ke stávajícím strategiím národního i regionálního charakteru, které zahrnují kulturu do ekonomického a sociálního rozvoje České republiky, s ohledem na Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost a nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj a doporučují investice do kultury, včetně ochrany, propagace a zachování kulturního dědictví, rozvoje kulturní infrastruktury na podporu socioekonomického rozvoje, udržitelného turistického ruchu a zvýšení regionální přitažlivosti a podpory zaměřené na zlepšení nabídky kulturních služeb prostřednictvím nových služeb s vyšší přidanou hodnotou, dále se zohledněním pozice sektoru kultura v rámci regionálních operačních programů a Integrovaného operačního programu pro období 2007-2013 a s výhledem implementace první strategie pro kulturu na úrovni Evropské unie, jejímž cílem je k podpora kultury jako katalyzátoru kreativity v rámci lisabonské strategie lze očekávat, že v sektoru kultura v České republice budou vytvořeny základní předpoklady pro regeneraci kulturního dědictví a pro rozvoj kulturní infrastruktury, která bude potřebovat konkurenci schopnou kvalifikovanou pracovní sílu.

Na základě získaných poznatků a po provedení analýzy by podpora trhu práce prostřednictvím Evropského sociálního fondu v letech 2007-2013 měla cíleně směřovat k rozvoji v sektoru kultura a to zejména prostřednictvím opatření zaměřených k posilování dovedností v oblasti managementu, marketingu, komunikace s veřejností, zavádění moderních metod řízení kulturních organizací a subjektů vytvářející kulturní služby a podnikatelských dovedností. Dále k podpoře dovedností a znalostí potřebných k implementaci doplňkových služeb s využitím kulturních obsahů. Vedle toho je třeba posilovat a zkvalitňovat specifické kulturní služby a profese prostřednictvím systémů dalšího vzdělávání v jednotlivých oborech umění, provádění autorského práva, vydavatelství a nakladatelství, knihovnictví, muzejnictví, památkové péče, hromadných sdělovacích prostředků, kinematografie, církví a náboženských společností.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat podpoře projektů s cílem posilovat dovednosti a znalosti spojené

- s efektivní správou autorských práv a boje proti pirátství
- vytváření balíčků kulturních služeb, s propojením na cestovní ruch a vzdělávání
- získáváním nového publika a příjemců kulturních služeb
- využívání kulturních služeb pro další vzdělávací účely
- užíváním nových metod a technologií v oblasti zpřístupňování a interpretace kulturních statků
- posilování podnikatelských dovedností
- tvorbě obsahu audiovizuálních pořadů
- posilování managerských a kreativních schopností tvůrčích pracovníků
- posilování dovedností v oblasti IT, nových technologií obecně a cizích jazyků

- vytváření partnerství a sítí na všech úrovních za účelem šíření dobré praxe

Současně je třeba na vysoké úrovni a s pomocí přenosu současné zahraniční dobré praxe zprostředkovat státní a veřejné správě a profesním organizacím v sektoru kultura dovednosti a znalosti nutné k monitorování, analytické práci, k tvorbě politik a vytváření konkrétních účinných opatření v sektoru kultura.

C. Seznam informačních zdrojů a literatury

Koncepční dokumenty v ČR

Lisabonská strategie – anglická verze

Commission of the European Communities, Brusel, 2. 2. 2005

Národní rozvojový plán 2007 – 2013 návrh, leden 2006

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 - 2013

Ministerstvo pro místní rozvoj, září 2006

Strategie hospodářského růstu

Finální výstup expertního týmu k 1. 6. 2005;

řídící skupina Martin Jahn, Karel Havlíček, Pavel Mertlík, Daniel Munich, Jan Švejcár

Strategie regionálního rozvoje České republiky

Ministerstvo pro místní rozvoj, květen 2006

Charakteristika priorit Strategie regionálního rozvoje ČR, Příloha č. 1 ke Strategii regionálního rozvoje ČR, květen 2006

Strategie udržitelného rozvoje České republiky pod koordinací Rady vlády pro udržitelný rozvoj, prosinec 2004

Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice, usnesení Vlády ČR ze dne 11. června 2003

Kulturní politika

Ministerstvo kultury, únor 2001

Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007–2013 MK ČR schválená usnesením vlády č. 676 dne 31. 5. 2006

Ke Koncepci účinnější péče o památkový fond v České republice do roku 2005

Přehled hlavních úkolů Ministerstva kultury na úseku státní památkové péče do konce roku 2005,

Ministerstvo kultury, 1998. Schválená usnesením vlády č. 278 ze dne 22. 4. 1998

Koncepce jednotné prezentace České republiky 2005

Ministerstvo zahraničních věcí ČR, odbor komunikační strategie 4. 2. 2005

Kultura v EU

Sdělení o evropském programu pro kulturu v globalizovaném světě, Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů, Komise evropských společenství, dne 10.5.2007

The Economy of Culture in Europe

KEA European Affairs for European Commission, 2006
studie zpracovaná pro EK

Making citizenship Work: fostering European culture and diversity through programmes for Youth, Culture, Audiovisual and Civic Participation

European Commission in Brussels, 9.3. 2004

Creative Artists, Market Developments and State Policies

prepared by European Research Institute for Comparative Cultural Policy and the Arts (ERICarts)

Background paper for Conditions for Creative Artists in Europe. EU Presidency Conference in Visby, Sweden 30 March 1 April 2001

Proměny evropských kulturních politik, diskusní kulatý stůl 5. a 6. března 1999

Divadlo Archa, Na Poříčí 26, 110 00 Praha 1

Organizátoři: Divadlo Archa, Praha, Divadelní ústav, Praha, Goethe-Institut, Prague

Vztah státu ke kultuře, kulturní politika evropských zemí (aktualizace vybraných problémů)

Katedra teorie kultury FFUK v Praze, březen 2004 **(pouze pro potřeby MKČR)**

Církve

Úvod do ekonomiky církevních organizací

Projekt Ekonomika církví a náboženských společností
František Svoboda, Tomáš Rosenmayer
Centrum pro výzkum neziskového sektoru, Brno 2004

Ekonomické výsledky církevních subjektů v roce 2004

Projekt Ekonomika církví a náboženských společností
Ing. Tomáš Rosenmayer
Centrum pro výzkum neziskového sektoru, Brno, říjen 2006

Kinematografie a tv

Zpráva o české kinematografii v roce 2002

Ministerstvo kultury České republiky
Odbor hromadných sdělovacích prostředků
květen 2003

Zpráva o české kinematografii v roce 2003

Ministerstvo kultury České republiky
Odbor hromadných sdělovacích prostředků
květen 2004

Zpráva o české kinematografii v roce 2004

Ministerstvo kultury České republiky
Odbor kinematografie a státních fondů
červen 2005

Zpráva o české kinematografii v roce 2004

Ministerstvo kultury České republiky
Odbor médií a audiovize
květen 2006

Studie ekonomického vlivu filmového průmyslu v ČR,

Závěrečná zpráva, 16. března 2006
Olsberg | SPI, London pro Ministerstvo kultury ČR

Television accross Europe

Regulation, Policy and Independent, Monitoring reports 2005
Open Society Institute
Eu Monitoring and Advocacy Program
Network Media Program, 2005

Knihovny

Projekt inventarizace knihoven PIK, 2004

Ing. Martin Boka
Ministerstvo informatiky ČR, 2004

Publishing, printing and reproduction of recorded media – NACE 22

The lexicon of the top500 (The Encyclopedia for Classification Codes)
http://www.top500.de/lexikon/nace_code_22.php

Roční výkaz polygrafického průmyslu za rok 2004

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Schváleno ČSÚ pro MPO ČV 203/04 ze dne 27.10.2003 v rámci Programu statistických zjišťování na rok 2004

Zpráva z průzkumu analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR v roce 2003 a 2004 a srovnání se stavem roku 1998

PhDr. Vít Richter, Mgr. Zlata Houšková, Bc. Marta Hejhálková
Národní knihovna ČR, 2005

Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR, výzkumná zpráva

Zpracovatel: PhDr. Jan Jílek, SOCIOFOND Spolupráce: PhDr. Vít Richter Národní knihovna ČR; Mgr. Zlata Houšková, Národní knihovna ČR

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010
 Usnesení Vlády České republiky ze dne 7. července 2004 č. 679

Legislativa

The Status of Artists in Europe, Study, Provisional Version for the Policy Department Structural and Cohesion Policies of the European Parliament,
 November 2006
 European Institute for Comparative Cultural Research
 (ERICarts), Bonn, Germany
 Suzanne Capiau, Andreas Johannes Wiesand

Rozhodnutí EU

Council Recommendation of 14 November 2005 on priority actions to increase cooperation in the field of archives in Europe, L 312, 29.11.2005

29.11.2005 EN Official Journal of the European Union L 312/55

Council Decision of 18 May 2006 on the conclusion of the Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, L 201, 25. 7. 2006

25. 7. 2006 EN Official Journal of the European Union L 201/15

Doporučení Evropského Parlamentu a Rady ze dne 16. listopadu 2005 o filmovém dědictví a konkurenceschopnosti souvisejících průmyslových činností
 9.12.2005 CS Úřední věstník Evropské unie L 323/57

Council Resolution of 26 May 2003 on the horizontal aspects of culture: increasing synergies with other sectors and Community actions and exchanging good practices in relation to the social and economic dimensions of culture, C 136, 11. 6. 2003

11. 6. 2003 EN Official Journal of the European Union C 136/1

Council Resolution of 19 December 2002 implementing the work plan on European cooperation in the field of culture: European added value and mobility of persons and circulation of works in the cultural sector, C 13, 18. 1. 2003

18. 1. 2003 EN Official Journal of the European Communities C 13/5

Council Resolution of 21 January 2002 on the role of culture in the development of the European Union, C 32, 5. 2. 2002

C 32/2 EN Official Journal of the European Communities 5. 2. 2002

Council Resolution of 21 January 2002 on culture and the knowledge society C 32, 5. 2. 2002

5. 2. 2002 EN Official Journal of the European Communities C 32/1

Council Resolution of 23 July 2001 on exchange of information and experience concerning conditions for professional artists in the context of EU enlargement, C 213, 31. 7. 2001

31. 7. 2001 EN Official Journal of the European Communities C 213/9

Council resolution of 12 February 2001 on the application of national fixed book-price systems, C 73, 6. 3. 2001

6. 3. 2001 EN Official Journal of the European Communities C 73/5

Council resolution of 12 February 2001 national aid to the film and audiovisual industries, C 73, 6. 3. 2001

6. 3. 2001 EN Official Journal of the European Communities C 73/3

Council Resolution of 26 June 2000 on the conservation and enhancement of European cinema heritage, C 193, 11. 7. 2000

11. 7. 2000 EN Official Journal of the European Communities C 193/1

**Rozhodnutí Rady ze dne 18. května 2006
o uzavření Úmluvy UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů**

25. 7. 2006 CS Úřední věstník Evropské unie L 201/15

Muzea a galerie

Koncepce rozvoje muzeí Středočeského kraje na období 2004 – 2008
CMS/LORD Culture Consulting s.r.o., 2003

„Středočeská muzea a galerie – marketingový výzkum a plán“ – výzkumná zpráva

Cultropa s.r.o., prosinec 2004 pro Středočeský kraj

Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003 - 2008 (koncepte rozvoje muzejnictví)

Ministerstvo kultury České republiky, 2003 přijatá Usnesením Vlády ČR ze dne 22. ledna 2003 č. 87

Památky

Návrh obecné koncepce vzdělávání odborných pracovníků ve státní památkové péči

programový projekt výzkumu a vývoje MK ČR PK99P04OPP013 , 1999

Řešitel: Ing. arch. Vít Jesenský, SPUSČ

Ke Koncepci účinnější péče o památkový fond v České republice do roku 2005, přehled hlavních úkolů Ministerstva kultury na úseku státní památkové péče do konce roku 2005

(podle usnesení vlády ze dne 22. 4. 2002 o Koncepci účinnější péče o památkový fond v České republice do roku 2005)

Srovnávací analýza silných a slabých stránek státní památkové péče – bilance, rizika a příležitosti rozvoje systému ve vybraných oblastech

Řešitel: Doc. PhDr. Jiří Kotalík, CSc.

Vypracováno pro potřeby Ministerstva kultury, leden 2004

Kategorie:

Statistiky

Český statistický úřad

<http://www.czso.cz/>

Eurostat

Multitematická databáze

<http://epp.eurostat.cec.eu.int>

Statistika kultury (tzv. "modrý sešit") 1998 - 2006

<http://www.nipos-mk.cz/statistika/default.asp?id=54>

Eurobarometr

Národní zpráva Eurobarometr 67.2

<http://www.edotace.cz/1/2137/50238/clanek/narodni-zprava-eurobarometr-67-2/>

Cultural Statistics in Europe

Part I: Final Report, Spyridon PILOS

EUROSTAT – Health, Education and Culture

European Commission, 2002

Cultural Statistics – the EU level and experience with Leadership Groups (LEG)

J. Geppert 2006

Europeans' participation in cultural activities

A Eurobarometr survey carried out at the request of the European Commission, Eurostat, 2002

New Europeans and Culture

Eurobarometr 2003. 1

Public opinion in the candidate countries

The survey requested by European Commission Directorate General **Education and Culture**, and coordinated by the Directorate General **Press and Communication**

Report by the Task Force on Cultural Employment Statistics

2nd meeting of the working group cultural statistics, September 27 – 28, 2001

European Commission Eurostat,

Directorate E: Social and regional statistics and geographical information system

Unit E-3: Education, health and other social fields

Odvětvová klasifikace ekonomických činností

Český statistický úřad

[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/odvetvova_klasifikace_ekonomickych_cinnosti_\(o_kec\)](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/odvetvova_klasifikace_ekonomickych_cinnosti_(o_kec))

sekce kultura samostatně

http://prace.iumeni.cz/doc_down.php?doc=92

Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností, Slovensko

Výber z Prílohy k Vyhláške ŠÚ SR č. 552/2002 Z.z.

Statistical indicators for the Arts Policy: Discussion Paper

International Federation of Arts Councils and Culture Agencies, July 2004

International Flows of Selected Cultural Goods and Services 1994 – 2003

Defining and capturing the flows of global cultural trade

UNESCO, Institute for Statistics Montreal, 2005

Kulturní a kreativní průmysl

Untersuchung des ekonomischen potenzials der Creative Industrie in Wien

Kulturdokumentation Veronika Ratzenb.ck, Katharina Demel

Mediacult Robert Harauer, G.nther Landsteiner

Wifo Rahel Falk, Hannes Leo, Gerhard Schwarz

Österreichische kulturdokumentation, Internationales archive für kulturanalysen

WIFO, Mediacult, 2004

The „Creative sector“ an Engine for Diveristy, Growth and Jobs in Europe

An overview of research findings and debates prepared for the European Cultural Foundation

By **Andreas Wiesand** in co-operation with **Michael Söndermann**

European Cultural Foundation, 2005

The International Creative Sector: Its Dimensions, Dynamics, and Audience Development

Conference on June 5 – 7, 2003 The University of Texas at Austin

Claire L. Fronville, Senior Advisor Center for Arts and Culture - Summary

Yudhishtir Raj Isar, Professor of Cultural Policy Studies, The American University of Paris

Proceedings

Exploitation and development of the job potential in the cultural sector in the age of digitalisation – final report summary

commissioned by European

Commission DG Employment and Social Affairs 2001

Presented by MKW Wirtschaftsforschung GmbH, Munich in co-operation with Österreichische kulturdokumentation. internationales archiv für kulturanalysen, Vienna

empirica Delasasse, Cologne

INTERARTS, Barcelona

Economix Research & Consulting, Munich

WIMMEX AG, Munich

Ostatní

Výroční zprávy Ministerstva kultury za rok 2002 – 2006

<http://www.mkcr.cz/ministerstvo/vyrocní-zpravy/default.htm>

Co děláme ve svém volném čase?, Výzkum CVVM, Naše společnost 2004

Centrum pro výzkum veřejného mínění

Sociologický ústav AV ČR, 2004

Oborové zastřešující organizace v občanském sektoru ČR 2005, zpráva z výzkumu

Tereza Pospíšilová

Nadace rozvoje občanské společnosti a Fakulta humanitních studií UK

Praha, říjen 2005

Výroční zprávy klíčových veřejných institucí

1. Památky

Národní památkový ústav

<http://www.npu.cz/npu/vyrzpr/>

2. Muzea

Národní muzeum

<http://www.nm.cz/publikace/vyrocní-zprava.php>

Národní technické muzeum

<http://www.ntm.cz/cs/dokumenty/>

Moravské zemské muzeum

<http://www.mzm.cz/>

Uměleckoprůmyslové museum v Praze

<http://www.upm.cz/index.php?language=cz&page=119>

Technické muzeum v Brně

<http://www.technicalmuseum.cz/muzeum/vyrocní.htm>

Slezské zemské muzeum

<http://www.szmo.cz/zprava/zprava.htm>

3. Galerie

Národní galerie v Praze

<http://www.ngprague.cz/84/detail/vyrocní-zprava/>

Moravská galerie v Brně

<http://www.moravska-galerie.cz/cs/moravska-galerie-v-brně/vyrocní-zpravy/>

4. Knihovny

Národní knihovna ČR

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?nazev=Vyrocní_zpravy&submenu3=59

Moravská zemská knihovna v Brně

<http://www.mzk.cz/knihovne/>

5. Divadlo a hudba

Národní divadlo

<http://www.narodni-divadlo.cz/>

Česká filharmonie

<http://www.ceskafilharmonie.cz/>

6. Ostatní

Národní filmový archiv

<http://www.nfa.cz/index.html?faid=10400>

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

<http://www.nipos-mk.cz/onas.asp>

Tabulková příloha č. 1

Obsahuje

- Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultury za rok 2003
- Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultury za rok 2004
- Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultury za rok 2005
- Vývoj socio-ekonomických charakteristik sektoru kultury v letech 2003-2005
- Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultury za rok 2005 podle OKEČ
platné po 1. 1. 2008

Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultura za rok 2003

Ukazatel	m.j.	ČR celkem	z toho kultura	v tom*)						
				Vydavatelská činnost	Společenské organ. včetně církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání programů R + T	Divadla, koncerty, umělecká činnost	Zpravodajské kanc. a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky a rezervace
				221	910	921	922	923	924	925
Produkce	mil.Kč	6 385 402	99 227	28 026	16 709	13 958	15 110	14 148	458	10 818
- podíl na ČR	v%	100	1,55	0,44	0,26	0,22	0,24	0,22	0,01	0,17
- podíl na sektoru	v %	X	100	28,24	16,84	14,07	15,23	14,26	0,46	10,90
Hrubá příd. hodnota	mil.Kč	2 343 055	36 569	6 001	6 747	7 168	4 085	6 982	263	5 323
- podíl na ČR	v%	100	1,56	0,26	0,29	0,31	0,17	0,30	0,01	0,23
- podíl na sektoru	v %	X	100	16,41	18,45	19,60	11,17	19,09	0,72	14,56
Mzdy a platy	mil.Kč	853 345	16 207	3 605	4 292	929	1 676	2 675	154	2 876
- podíl na ČR	v%	100	1,90	0,42	0,50	0,11	0,20	0,31	0,02	0,34
- podíl na sektoru	v %	X	100	22,24	26,48	5,73	10,34	16,51	0,95	17,75
Zaměstnanci	Fyz.os.	4 073 196	79 883	13 613	24 944	4 234	5 116	13 609	398	17 969
- podíl na ČR	v%	100	1,96	0,33	0,61	0,10	0,13	0,33	0,01	0,44
- podíl na sektoru	v %	X	100	17,04	31,23	5,30	6,40	17,04	0,50	22,49
Podnikatelé.-externisti	Fyz.os	1 074 754	11 192	2 454	0	2 124	135	6 157	119	203
- podíl na ČR	v%	100	1,04	0,23	0,00	0,20	0,01	0,57	0,01	0,02
- podíl na sektoru	v %	X	100	21,93	0,00	18,98	1,21	55,01	1,06	1,81
Pracovníci (zaměst. + externist.)	Fyz.os	5 147 950	91 075	16 067	24 944	6 358	5 251	19 766	517	18 172
- podíl na ČR	v%	100	1,77	0,31	0,48	0,12	0,10	0,38	0,01	0,35
- podíl na sektoru	v %	X	100	17,64	27,39	6,98	5,77	21,70	0,57	19,95
Zaměstnanci	Přepoč.os	3 937 126	73 123	13 349	21 752	3 789	5 041	12 548	395	16 249
- podíl na ČR	v%	100	1,86	0,34	0,55	0,10	0,13	0,32	0,01	0,41
- podíl na sektoru	v %	X	100	18,26	29,75	5,18	6,89	17,16	0,54	22,22
Podnikatelé.-externisti	Přepoč.os	962 154	10 041	2 379	0	1 861	120	5 397	105	179
- podíl na ČR	v%	100	1,04	0,25	0,00	0,19	0,01	0,56	0,01	0,02
- podíl na sektoru	v %	X	100	23,69	0,00	18,53	1,20	53,75	1,05	1,78
Pracovníci (zaměst. + externist.)	Přepoč.os	4 899 280	83 164	15 728	21 752	5 650	5 161	17 945	500	16 428
- podíl na ČR	v%	100	1,70	0,32	0,44	0,12	0,11	0,37	0,01	0,34
- podíl na sektoru	v %	x	100	18,91	26,16	6,79	6,21	21,58	0,60	19,75
PH na pracovníka	v tis.Kč	478	570	382	310	1 269	792	389	526	324
- podíl na ČR	v%	100	119,31	79,92	64,85	265,48	165,69	81,38	110,04	67,78
- podíl na sektoru	v %	X	100	66,98	54,36	222,52	138,88	68,21	92,23	56,81
Průměrná mzda (v Kč)	v tis.Kč	18 062	21 727	22 505	16 443	20 432	27 706	17 765	32 489	14 750
- podíl na ČR	v%	100	120,29	124,60	91,04	113,12	153,39	98,36	179,87	81,66
- podíl na sektoru	v %	X	100	103,58	75,68	94,04	127,52	81,76	149,53	67,89

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultura za rok 2004

Ukazatel	m.j.	ČR celkem	z toho kultura	v tom*)						
				Vydavatelská činnost	Společenské organ. včetně církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání programů R + T	Divadla, koncerty, umělecká činnost	Zpravodajské kanc. a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky a rezervace
				221	910	921	922	923	924	925
Produkce	mil.Kč	7 060 500	109 836	28 787	21 923	16 205	15 501	15 094	996	11 330
- podíl na ČR	v%	100	1,56	0,41	0,31	0,23	0,22	0,21	0,01	0,16
- podíl na sektoru	v %	X	100	26,21	19,96	14,75	14,11	13,74	0,91	10,32
Hrubá příd. hodnota	mil.Kč	2 532 278	40 332	8 512	5 607	7 507	5 152	7 382	390	5 782
- podíl na ČR	v%	100	1,6	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,0	0,2
- podíl na sektoru	v %	X	100	21,1	13,9	18,6	12,8	18,3	1,0	14,3
Mzdy a platy	mil.Kč	907 318	17 770	3 889	5 165	955	1 648	2 745	204	3 164
- podíl na ČR	v%	100	1,96	0,43	0,57	0,11	0,18	0,30	0,02	0,35
- podíl na sektoru	v %	X	100	21,89	29,07	5,37	9,27	15,45	1,15	17,81
Zaměstnanci	Fyz.os.	4 097 703	82 693	13 912	28 281	3 768	4 675	13 101	492	18 464
- podíl na ČR	v%	100	2,02	0,34	0,69	0,09	0,11	0,32	0,01	0,45
- podíl na sektoru	v %	X	100	16,82	34,20	4,56	5,65	15,84	0,59	22,33
Podnikatelé.-externisti	Fyz.os.	1 056 567	10 215	2 387	0	1 578	97	5 890	107	156
- podíl na ČR	v%	100	0,97	0,23	0,00	0,15	0,01	0,56	0,01	0,01
- podíl na sektoru	v %	X	100	23,37	0,00	15,45	0,95	57,66	1,05	1,53
Pracovníci (zaměst. + externisti)	Fyz.os.	5 154 270	92 908	16 299	28 281	5 346	4 772	18 991	599	18 620
- podíl na ČR	v%	100	1,80	0,32	0,55	0,10	0,09	0,37	0,01	0,36
- podíl na sektoru	v %	X	100	17,54	30,44	5,75	5,14	20,44	0,64	20,04
Zaměstnanci	Přepoč.os.	3 966 719	76 382	13 658	25 206	3 467	4 604	12 159	486	16 802
- podíl na ČR	v%	100	1,93	0,34	0,64	0,09	0,12	0,31	0,01	0,42
- podíl na sektoru	v %	X	100	17,88	33,00	4,54	6,03	15,92	0,64	22,00
Podnikatelé.-externisti	Přepoč.os.	939 655	9 099	2 301	0	1 391	88	5 090	93	136
- podíl na ČR	v%	100	0,97	0,24	0,00	0,15	0,01	0,54	0,01	0,01
- podíl na sektoru	v %	X	100	25,29	0,00	15,29	0,97	55,94	1,02	1,49
Pracovníci (zaměst. + externisti)	Přepoč.os.	4 906 374	85 481	15 959	25 206	4 858	4 692	17 249	579	16 938
- podíl na ČR	v%	100	1,74	0,33	0,51	0,10	0,10	0,35	0,01	0,35
- podíl na sektoru	v %	X	100	18,67	29,49	5,68	5,49	20,18	0,68	19,81
PH na pracovníka	v tis. Kč	516	692	533	222	1 545	1 098	428	674	341
- podíl na ČR	v%	100	134,03	103,29	43,02	299,42	212,79	82,95	130,62	66,09
- podíl na sektoru	v %	X	100	77,07	32,10	223,40	158,77	61,89	97,46	49,31
Průměrná mzda (v Kč)	v tis. Kč	19 061	23 296	23 728	17 076	22 955	29 829	18 813	34 979	15 693
- podíl na ČR	v%	100	122,22	124,48	89,59	120,43	156,49	98,70	183,51	82,33
- podíl na sektoru	v %	X	100	101,85	73,30	98,54	128,04	80,76	150,15	67,36

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultura za rok 2005

Ukazatel	m.j.	ČR celkem	z toho kultura	v tom*)						
				Vydavatelská činnost	Společenské organ. včetně církví	Výroba a distribuce filmů	Výroba a vysílání programů R + T	Divadla, koncerty, umělecká činnost	Zpravodajské kanc. a agentury	Knihovny, archivy, muzea, zooparky a reservace
				221	910	921	922	923	924	925
Produkce	mil.Kč	7 531 923	119 565	34 664	23 350	12 976	20 037	16 279	792	11 467
- podíl na ČR	v%	100	1,59	0,46	0,31	0,17	0,27	0,22	0,01	0,15
- podíl na sektoru	v %	X	100	28,99	19,53	10,85	16,76	13,62	0,66	9,59
Hrubá příd. hodnota	mil.Kč	2 686 339	45 300	9 907	5 993	4 814	10 078	8 108	338	6 062
- podíl na ČR	v%	100	1,69	0,37	0,22	0,18	0,38	0,30	0,01	0,23
- podíl na sektoru	v %	X	100	21,87	13,23	10,63	22,25	17,90	0,75	13,38
Mzdy a platy	mil.Kč	968 563	18 659	4 490	5 035	915	1 782	3 168	206	3 063
- podíl na ČR	v%	100	1,93	0,46	0,52	0,09	0,18	0,33	0,02	0,32
- podíl na sektoru	v %	X	100	24,06	26,98	4,90	9,55	16,98	1,10	16,42
Zaměstnanci	Fyz.os.	4 183 505	82 316	14 879	26 312	3 202	4 991	14 614	456	17 862
- podíl na ČR	v%	100	1,97	0,36	0,63	0,08	0,12	0,35	0,01	0,43
- podíl na sektoru	v %	X	100	18,08	31,96	3,89	6,06	17,75	0,55	21,70
Podnikatelé.-externisti	Fyz.os.	1 152 804	13 320	3 336	0	1 931	146	7 484	220	203
- podíl na ČR	v%	100	1,2	0,3	0,0	0,2	0,0	0,6	0,0	0,0
- podíl na sektoru	v %	X	100	25,0	0,0	14,5	1,1	56,2	1,7	1,5
Pracovníci (zaměst. + extern.)	Fyz.os.	5 336 309	95 636	18 215	26 312	5 133	5 137	22 098	676	18 065
- podíl na ČR	v%	100	1,79	0,34	0,49	0,10	0,10	0,41	0,01	0,34
- podíl na sektoru	v %	X	100	19,05	27,51	5,37	5,37	23,11	0,71	18,89
Zaměstnanci	Přepoč.os.	4 046 901	76 268	14 635	23 446	3 059	4 895	13 561	448	16 224
- podíl na ČR	v%	100	1,88	0,36	0,58	0,08	0,12	0,34	0,01	0,40
- podíl na sektoru	v %	X	100	19,19	30,74	4,01	6,42	17,78	0,59	21,27
Podnikatelé.-externisti	Přepoč.os.	914 299	9 204	2 310	0	1 442	94	5 115	123	120
- podíl na ČR	v%	100	1,01	0,25	0,00	0,16	0,01	0,56	0,01	0,01
- podíl na sektoru	v %	X	100	25,10	0,00	15,67	1,02	55,57	1,34	1,30
Pracovníci (zaměst. + extern.)	Přepoč.os.	4 961 200	85 472	16 945	23 446	4 501	4 989	18 676	571	16 344
- podíl na ČR	v%	100	1,72	0,34	0,47	0,09	0,10	0,38	0,01	0,33
- podíl na sektoru	v %	X	100	19,83	27,43	5,27	5,84	21,85	0,67	19,12
PH na pracovníka	v tis.Kč	541	761	585	256	1 070	2 020	434	592	371
- podíl na ČR	v%	100	140,69	108,13	47,32	197,78	373,38	80,22	109,43	68,58
- podíl na sektoru	v %	X	100	76,86	33,63	140,58	265,39	57,02	77,78	48,74
Průměrná mzda (v Kč)	v tis.Kč	19 945	24 606	25 567	17 896	24 926	30 337	19 468	38 318	15 733
- podíl na ČR	v%	100	123,37	128,19	89,73	124,97	152,10	97,61	192,12	78,88
- podíl na sektoru	v %	X	100	103,90	72,73	101,30	123,29	79,12	155,72	63,94

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Vývoj socio-ekonomických charakteristik sektoru kultura v letech 2003 – 2005 (rok 2003 = 100)

Ukazatel	ČR celkem			Sektor kultura			v tom *)																								
							Vydavatelská činnost			Společenské organizace včetně církví			Výroba a distribuce filmů			Výroba vysílání programů R + T			Divadla, koncerty umělecká činnost			Zpravodajské kancl.a agentury			Knihovny, archivy muzea, zooparky rezervace						
	221			910			921			922			923			924			925												
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005				
Produkce (v mil. Kč)	1,00	1,11	1,18	1,00	1,11	1,20	1,00	1,03	1,24	1,00	1,31	1,40	1,00	1,16	0,93	1,00	1,03	1,33	1,00	1,07	1,15	1,00	2,17	1,73	1,00	1,05	1,06				
Hrubá příd.hodnota (v mil. Kč)	1,00	1,08	1,15	1,00	1,10	1,24	1,00	1,42	1,65	1,00	0,83	0,89	1,00	1,05	0,67	1,00	1,26	2,47	1,00	1,06	1,16	1,00	1,48	1,29	1,00	1,09	1,14				
Mzdy a platy (v mil. Kč)	1,00	1,06	1,14	1,00	1,10	1,15	1,00	1,08	1,25	1,00	1,20	1,17	1,00	1,03	0,98	1,00	0,98	1,06	1,00	1,03	1,18	1,00	1,32	1,34	1,00	1,10	1,07				
Zaměstnanci (ve fyz. os.)	1,00	1,01	1,03	1,00	1,04	1,03	1,00	1,02	1,09	1,00	1,13	1,05	1,00	0,89	0,76	1,00	0,91	0,98	1,00	0,96	1,07	1,00	1,24	1,15	1,00	1,03	0,99				
Podnikatelé - externisti (ve fyz.os.)	1,00	0,98	1,07	1,00	0,91	1,19	1,00	0,97	1,36	1,00	-	-	1,00	0,74	0,91	1,00	0,72	1,08	1,00	0,96	1,22	1,00	0,90	1,85	1,00	0,77	1,00				
Pracovníci + zaměstnanci + externisti (ve fyz.os.)	1,00	1,00	1,04	1,00	1,02	1,05	1,00	1,01	1,13	1,00	1,13	1,05	1,00	0,84	0,81	1,00	0,91	0,98	1,00	0,96	1,12	1,00	1,16	1,31	1,00	1,02	0,99				
Zaměstnanci (v přepoč.os.)	1,00	1,01	1,03	1,00	1,04	1,04	1,00	1,02	1,10	1,00	1,16	1,08	1,00	0,92	0,81	1,00	0,91	0,97	1,00	0,97	1,08	1,00	1,23	1,13	1,00	1,03	1,00				
Podnikatelé - externisti (v přepoč.os.)	1,00	0,98	0,95	1,00	0,91	0,92	1,00	0,97	0,97	1,00	-	-	1,00	0,75	0,77	1,00	0,73	0,78	1,00	0,94	0,95	1,00	0,89	1,17	1,00	0,76	0,67				
Pracovníci + zaměstnanci + externisti (v přepoč.os.)	1,00	1,00	1,01	1,00	1,03	1,03	1,00	1,01	1,08	1,00	1,16	1,08	1,00	0,86	0,80	1,00	0,91	0,97	1,00	0,96	1,04	1,00	1,16	1,14	1,00	1,03	0,99				
PH na pracovníka (v tis.Kč)	1,00	1,08	1,13	1,00	1,21	1,33	1,00	1,40	1,53	1,00	0,72	0,83	1,00	1,22	0,84	1,00	1,39	2,55	1,00	1,10	1,12	1,00	1,28	1,13	1,00	1,05	1,15				
Průměrná měsíční mzda (v Kč)	1,00	1,06	1,10	1,00	1,07	1,13	1,00	1,05	1,14	1,00	1,04	1,09	1,00	1,12	1,22	1,00	1,08	1,09	1,00	1,06	1,10	1,00	1,08	1,18	1,00	1,06	1,07				

Poznámky

*) názvy skupin jsou zestručněny, podrobné přesné názvy viz OKEČ

**) název podnikatelé je používán v oficiálních statistikách i pro osoby sebezaměstnávající, nebo pracující na základě živnosti

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Socio-ekonomické charakteristiky sektoru kultura za rok 2005 podle OKEČ platné po 1.1. 2008

Ukazatel	m.j.	ČR celkem	z toho kultura	z toho	
				Divadla, koncerty, umělecká činnost	Knihovny, archivy, muzea, zooparky a rezervace
				923	925
Produkce	mil.Kč	7 531 923	27 746	16 279	11 467
- podíl na ČR	v%	100	0,37	0,22	0,15
- podíl na sektoru	v %	X	100	58,67	41,33
Hrubá příd. hodnota	mil.Kč	2 686 339	14 170	8 108	6 062
- podíl na ČR	v%	100	0,53	0,30	0,23
- podíl na sektoru	v %	X	100	57,22	42,78
Mzdy a platy	mil.Kč	968 563	6 231	3 168	3 063
- podíl na ČR	v%	100	0,64	0,33	0,32
- podíl na sektoru	v %	X	100	50,84	49,16
Zaměstnanci	Fyz.os.	4 183 505	32 476	14 614	17 862
- podíl na ČR	v%	100	0,78	0,35	0,43
- podíl na sektoru	v %	X	100	45,00	55,00
Podnikatelé.-externisti	Fyz.os	1 152 804	7 687	7 484	203
- podíl na ČR	v%	100	0,7	0,6	0,0
- podíl na sektoru	v %	X	100	97,4	2,6
Pracovníci (zaměst. + extern.)	Fyz.os	5 336 309	40 163	22 098	18 065
- podíl na ČR	v%	100	0,75	0,41	0,34
- podíl na sektoru	v %	X	100	55,02	44,98
Zaměstnanci	Přepoč.os.	4 046 901	29 785	13 561	16 224
- podíl na ČR	v%	100	0,74	0,34	0,40
- podíl na sektoru	v %	X	100	45,53	54,47
Podnikatelé.-externisti	Přepoč.os.	914 299	5 235	5 115	120
- podíl na ČR	v%	100	0,57	0,56	0,01
- podíl na sektoru	v %	X	100	97,71	2,29
Pracovníci (zaměst. + extern.)	Přepoč.os.	4 961 200	35 020	18 676	16 344
- podíl na ČR	v%	100	0,71	0,38	0,33
- podíl na sektoru	v %	X	100	53,33	46,67
PH na pracovníka	v tis.Kč	541	403	434	371
- podíl na ČR	v%	100	74,40	80,22	68,58
- podíl na sektoru	v %	X	100	107,83	92,17
Průměrná mzda (v Kč)	v tis.Kč	19 945	17 601	19 468	15 733
- podíl na ČR	v%	100	88,25	97,61	78,88
- podíl na sektoru	v %	X	100	110,61	89,39

Zdroj: absolutní údaje ČSÚ, propočty řešitelský tým

Příloha č. 2

Podíly celkových veřejných výdajů na kulturu dělené podle typu administrativy

Země	Rok	Vláda	Kraje/regiony/provincie	Města a Obce
Rakousko	1999	43,5%	21,8%	25,6% města 9% Vídeň
	2000	33,3%	29,5%	28,7% města 8,5% Vídeň
Belgie	1995	44,0%	6,0%	45,0%
	1999	41,8%	5,6%	52,6%
	2002	47,7%	10,8%	41,5%
Vlámské společenství				
Bulharsko	1999	63,7%	N/A	32,0%
	2002	25,0%	N/A	75,0%
	2004	79,47%	N/A	20,53%
Kanada	1990/91	49,0%	30,0%	21,0%
	2000/01	45,4%	31,2%	23,4%
	2001/02	45%	29%	26%
Chorvatsko	1999	38,0%	N/A	62,0%
	2000	43,0%	N/A	57,0%
Estonsko	1997	56,0%	3,0%	41,0%
	2002	58,8%	2,5%	38,7%
	2003	60,0%	2,2%	37,8%
Finsko	1997	49%	N/A	51%
	2000	58,8%	N/A	41,2%
	2001	56,3%	N/A	43,7%
Itálie	1990	54,0%	16,4% regiony 2,1% Provincie	27,5%
	2000	52,2%	14,6% Regiony 3,0% Provincie	30,2%
Lotyšsko	2002	76%	N/A	24%
	2004	63,7%	N/A	36,3%
Litva	1999	57,0%	N/A	43,0%
	2003	56,3%	N/A	43,7%
Moldávie	2000	41,8%	N/A	58,2%
	2001	54,1%	N/A	45,9%
	2003	49,4%	N/A	50,6%
Polsko	2001	22,1%	19,8% Voivodship 24,1% Provincie	34,1%
	2002	18,9%	19,6% Voivodship 25,5% Provincie	36,0%
	2003	20,6%	20,1% Voivodship 27,5% Provincie	31,8%
	2004	21,9%	20,0% Voivodship	30,6%

			27,6% Provincie	
Portugalsko	1995	46,7%	N/A	53,3%
	2003	37,6%	N/A	62,4%
Rusko	2002	53%	47%	N/A
	2003	32%	33%	35%
San Marino	2005	92%	N/A	8%
Srbsko a Černá hora	1994	44%	0,4%	55,6%
	1998	45%	0,94%	54,06%
	2000	45,8%	0,63%	53,57%
Slovinsko	1996	69%	N/A	31%
	1998	67%	N/A	33%
	2000	61%	N/A	39%
	2003	64%	N/A	36%
Švédsko	1994	44,2%	7,5%	48,4%
	1996	48,4%	7,3%	47,5%
	1998	47,4%	8,0%	44,6%
	2000	47,1%	9,9%	43%
	2002	46%	10%	44%
UK Anglie	2003/04	34%	-	66%
Skotsko	2003/04	38%	-	62%
Wales	2003/04	79%	-	21%
Severní Irsko	2003/04	N/A	-	N/A
Ukrajina	2002	39,4%	22,3%	38,3%
	2003	29%	34%	37%
	2004	35,8%	27,6%	36,6%

Zdroj: Rada Evropy/ERICarts, Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 7. vydání, 2006

Příloha č. 3 Přehled legislativy vztahujících se k sektoru kultura

Zákony

- Dekret presidenta republiky č. 129 Sbírky zákonů a nařízení republiky Československé ze dne 22. října 1945, **o státním orchestru Česká filharmonie** č. 129/1945 Sb.
- Zákon **o Národní galerii** v Praze č. 148/1949 Sb.
- Zákon ČNR **o státní památkové péči**, ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb., zákona ČNR č. 242/1992 Sb., zákona č. 361/1999 Sb., zákona č. 122/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 146/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 18/2004 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 1/2005 Sb., zákona č. 3/2005 Sb., a nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 240/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb. a zákona č. 203/2006 Sb. č. 20/1987 Sb.
- Zákon ČNR **o České televizi**, ve znění zákona ČNR č. 36/1993 Sb., zákona č. 253/1994 Sb., zákona č. 301/1995 Sb., zákona č. 39/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 82/2005 Sb. a zákona č. 127/2005 Sb. č. 483/1991 Sb.
- Zákon ČNR **o Českém rozhlasu**, ve znění zákona ČNR č. 36/1993 Sb., zákona č. 253/1994 Sb., zákona č. 301/1995 Sb., zákona č. 135/1997 Sb. a zákona č. 192/2002 Sb. a zákona č. 127/2005 Sb. č. 484/1991 Sb.
- Zákon ČNR **o České tiskové kanceláři** č. 517/1992 Sb.
- Zákon ČNR **o Státním fondu kultury** České republiky, ve znění zákona č. 482/2004 Sb. a zákona č. 342/2006 Sb. č. 239/1992 Sb.
- Zákon ČNR **o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie**, ve znění zákona č. 273/1993 Sb. a zákona č. 482/2004 Sb. a zákona č. 342/2006 Sb. č. 241/1992 Sb.
- Zákon **o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl**, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, ve znění zákona č. 40/1995 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., a zákona č. 132/2000 Sb., a zákona č. 499/2004 Sb. a zákona č. 249/2006 Sb. č. 273/1993 Sb.
- Zákon **o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty**, ve znění zákona č. 122/2000 Sb. a zákona č. 80/2004 Sb. č. 71/1994 Sb.
- Zákon **o neperiodických publikacích**, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. č. 37/1995 Sb.
- Zákon **o rozhlasových a televizních poplatcích** a o změně některých zákonů č. 348/2005 Sb.
- Zákon **o hromadné správě autorských práv** a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 121/2000 Sb. č. 237/1995 Sb.
- Zákon **o ochraně sbírek muzejní povahy** a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 186/2004 Sb., a zákona č. 483/2004 Sb. a zákona č. 203/2006 Sb. č. 122/2000 Sb.

- Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (**tiskový zákon**), ve znění zákona č. 302/2000 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb.č. 46/2000 Sb.
- Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (**autorský zákon**), ve znění zákona č. 81/2005 Sb., zákona č. 61/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb. a zákona č. 216/2006 Sb. č. 121/2000 Sb.
- Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (**knihovní zákon**), ve znění zákona č. 1/2005 Sb. č. 257/2001 Sb.
- Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 341/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 626/2004 Sb., zákona č. 82/2005 Sb., a zákona č. 127/2005 Sb., zákona č. 348/2005 Sb. a zákona č. 235/2006 Sb.č. 231/2001 Sb.
- Zákon o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, ve znění zákona č. 180/2003 Sb.č. 101/2001 Sb.
- Zákon o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství č. 214/2002 Sb.
- Zákon o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů č. 203/2006 Sb.

4. Seznam dalších dokumentů relevantních pro oblast kultury:

Úmluvy

Dohoda o usnadnění mezinárodního oběhu obrazových a zvukových materiálů vzdělávacího, vědeckého a kulturního charakteru

Agreement for Facilitating the International Circulation of Visual and Auditory Materials of an Educational, Scientific and Cultural Character

Beirut, 10.12.1948,

č. 101/1998 Sb.

Všeobecná úmluva o autorském právu

Universal Copyright Convention

Ženeva, 06.09.1952 a Paříž, 24.7.1971

č. 2/1960, 16/1960, 134/1980 Sb.

Dohoda o dovozu vzdělávacích, vědeckých a kulturních materiálů (florentská dohoda) a Protokol k Dohodě o dovozu vzdělávacích, vědeckých a kulturních materiálů

Agreement on the Importation of Educational, Scientific and Cultural Materials with Annexes A to E and Protocol annexed

Florence, 17.6.1950 a Nairobi, 26.11.1976

č. 102/1998 Sb. a 103/1998 Sb.

Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu, Druhý protokol k Haagské úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu
Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict
Haag, 14.05.1954; Second Protocol to the Hague Convention of 1954 for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict
Haag, 26.3.1999
č. 94/1958 Sb., č. 71/2007 Sb.m.s.

Úmluva o mezinárodní výměně publikací
Convention concerning the International Exchange of Publications
Paříž, 03.12.1958
č. 12/1965 Sb.

Úmluva o výměně oficiálních publikací a vládních dokumentů mezi státy
Convention concerning the Exchange of Official Publications and Government Documents between States
Paříž, 03.12.1958
č. 12/1965 Sb.

Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací
International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations
Řím, 26.10.1961
č. 192/1964 Sb.

Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovolenému dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků
Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property
Paříž, 14.11.1970
č. 15/1980 Sb.

Úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů
Convention for the Protection of Producers of Phonograms against Unauthorized Duplication of their Phonograms
Ženeva, 29.10.1971,
č. 32/1985 Sb.

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví
Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage
Paříž, 16.11.1972
č. 159/1991 Sb.

Mnohostranná úmluva o zamezení dvojího zdanění autorských práv
Multilateral Convention for the Avoidance of Double Taxation of Copyright Royalties
Madrid, 13.12.1979

Úmluva o přidělování vysílacích frekvencí pro satelitní přenosy °)

Convention relating to the Distribution of Programme-Carrying Signals Transmitted by Satellite

Brusel, 21.05.1974

Úmluva o ochraně kulturního dědictví pod mořskou hladinou °)

Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage

Paříž, 17.10. 2003

Úmluva o ochraně nehmotného kulturního dědictví °

Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage

Paříž, 17.10.2003

Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů

Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions

Paříž, 20.10. 2005 - Česká republika není dosud stranou této úmluvy.

B. Doporučení

(Pouze ta, která nebyla nahrazena nebo překonána pozdějšími podobně zaměřenými mezivládními dokumenty UNESCO).

Doporučení o podpoře a užívání mnoha jazyků a všeobecném přístupu do kyberprostoru.

Paříž 2003

Doporučení k ochraně tradiční a lidové kultury, Paříž 1989

Revidované doporučení týkající se mezinárodní normalizace statistik vztahujících se na výrobu a distribuci knih, novin a časopisů, Sofie, 1985

Doporučení týkající se postavení umělců. Bělehrad, 1980.

Doporučení týkající se zachování a péče o obrazy v pohybu, Bělehrad. 1980

Doporučení týkající se mezinárodní normalizace statistik vztahujících se na veřejné financování kulturních aktivit. Bělehrad, 1980.

Revidované doporučení týkající se mezinárodních soutěží architektury a urbanismu, Paříž 1978.

Doporučení týkající se ochrany movitých kulturních statků. Paříž, 1978.

Doporučení k právní ochraně překladatelů a překladů a praktických opatření ke zlepšení podmínek překladatelů. Nairobi, 1976.

Doporučení týkající se normalizace statistik vztahujících se na rozhlas a televizi. Nairobi, 1976.

Doporučení o mezinárodní výměně kulturních statků, Nairobi 1976.

Doporučení týkající se ochrany historických nebo tradičních souborů a jejich roli v současném životě, Nairobi, 1976.

Doporučení týkající se ochrany kulturního přírodního dědictví na státní úrovni. Paříž, 1972.

Doporučení týkající se mezinárodní normalizace statistik o knihovnách, Paříž, 1970.

Doporučení týkající se ochrany kulturních statků ohrožených veřejnými nebo soukromými pracemi, Paříž, 1968.

Doporučení týkající se zachování krásy a charakteru krajiny a historických sídel. Paříž, 1962.

Doporučení týkající se nejučinnějších opatření jak všem zpřístupnit musea. Paříž, 1960.

Doporučení definující mezinárodní principy, které mají být aplikovány při archeologických průzkumech. Paříž, 1956.

C. Vybrané deklarace

Uvádějí se pouze deklarace z poslední doby, nebo takové, které mají zvláštní závažnost pro moderní kulturní politiky.

Deklarace UNESCO týkající se úmyslné destrukce kulturního dědictví. Paříž, 2003.

Charta zachování digitálního dědictví. Paříž, 2003.

Všeobecná deklarace UNESCO o kulturní diverzitě, Paříž, 2001.

Kulturní politiky pro rozvoj – Akční plán - Stockholm 1998

Mexická deklarace o kulturních politikách, 1982

Příloha č. 5: Přehled podpory kultury v regionálních operačních programech

Název ROP	Prioritní osa	Oblast intervence	Aktivity	Příjemci podpory	Zdroj
Jihozápad	2: Stabilizace a rozvoj měst a obcí	2.1: Integrované projekty rozvojových center	Výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu a volný čas	Plzeň, České Budějovice, kraj, organizace zakládané krajem, NNO, obchodní společnosti, fyzické osoby, církve, školy a školská zařízení aj.	http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/ROP_JZ/Provedeni_dokumentu_Regionalniho_operacniho_programu_NUTS_II_Jihozapad_na_období_2007_2013.pdf
		2.2: Rozvojové projekty spádových center	Výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu, volný čas, komunitní život a veřejný sektor	obce, organizace zakládané obcemi, dobrovolné svazky obcí	
	3: Rozvoj cestovního ruchu	2.3: Revitalizace částí měst a obcí	Výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu, volný čas, komunitní život a veřejný sektor	obce, organizace zakládané obcemi, dobrovolné svazky obcí	
		3.1: Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu	Výstavba a rekonstrukce kulturní vybavenosti pro cestovní ruch	kraj, obce, dobrovolné svazky obcí, organizace zakládané krajem, NNO, obchodní společnosti, fyzické osoby, zájmová sdružení právnických osob	
		3.2: Revitalizace památek a využití kulturního dědictví v rozvoji cestovního ruchu	Stavební rekonstrukce kulturních, historických a technických památek; komplexní úpravy infrastruktury nebo veřejných prostranství v památkově chráněných územích, v areálech památkově chráněných objektů nebo na přilehlých plochách; budování doprovodných informačních systémů a značení památkově chráněných území a objektů; restaurování movitých kulturních památek; pořízení vybavení na podporu nového využití památkově chráněných objektů	kraj, obce, dobrovolné svazky obcí, organizace zakládané krajem, NNO, obchodní společnosti, fyzické osoby, zájmová sdružení právnických osob	
Severozápad	1: Regenerace a rozvoj měst	1.2: Podpora revitalizace a regenerace středních a malých měst	Výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu, volný čas, komunitní život a veřejný sektor	kraje, organizace založené krajem, obce, organizace založené obcemi, dobrovolné svazky obcí, NNO, školy a vzdělávací zařízení	http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/ROP_SZ/rop_SZ.pdf
	2: Integrovaná podpora místního rozvoje	2.1: Budování kapacity pro místní rozvoj, informovanost a osvěta veřejnosti	Zpracování informačních a komunikačních materiálů a médií určených pro místní občany i vnější svět a vztahující se ke kultuře	kraje, obce, organizace založené obcemi, dobrovolné svazky obcí, NNO, školy a vzdělávací zařízení	
		2.2: Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury	Výstavby, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturní a komunitní život; rekonstrukce a obnovy historických a kulturních památek (bez vazby na cestovní ruch)	kraje, obce, organizace založené obcemi, dobrovolné svazky obcí, NNO, školy a vzdělávací zařízení	
	4: Udržitelný rozvoj cestovního ruchu	4.1: Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	Revitalizace kulturních, technických a průmyslových památek a kulturního dědictví pro jejich využití v cestovním ruchu (např. rozhledny, muzea, expozice, galerie, informační centra)	kraje, obce, organizace zřízené či založené obcí nebo krajem, dobrovolné svazky obcí, NNO, hospodářská komora a její složky, zájmová sdružení právnických osob, podnikatelské subjekty	
Jihovýchod	2: Rozvoj udržitelného CR	2.1: Rozvoj infrastruktury pro CR	Rozvoj infrastruktury pro kulturní turistiku, technické zhodnocení a zpřístupnění kulturních památek regionálního významu pro potřeby CR	obce, svazky obcí, kraje, NNO, organizace zřizované nebo zakládané krajem a obcemi, právnické osoby s účastí samosprávy, malí a střední podnikatelé	http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/ROP_JV/ROP_Jihovýchod_PD_24_5_2007.doc
		2.2: Rozvoj služeb v cestovním ruchu	Kulturní akce s dlouhodobým a významným regionálním dopadem	obce, svazky obcí, kraje, NNO, organizace zřizované nebo zakládané krajem a obcemi, právnické osoby s účastí samosprávy, malí a střední podnikatelé	
	3: Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel	3.2: Rozvoj regionálních středisek	Výstavba a technické zhodnocení objektů pro kulturu	Třebíč, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Vyškov, Blansko a Pelhřimov: obce, organizace jimi zřizované nebo zakládané, NNO, vzdělávací instituce, malí a střední podnikatelé	

		3.3: Rozvoj a stabilizace venkovských sídel	Budování infrastruktury pro kulturní a volnočasové aktivity	obce nad 500 obyvatel, organizace zřizované nebo zakládané obcemi, svazky obcí, NNO, vzdělávací instituce, malí a střední podnikatelé	
Severovýchod	2: Rozvoj městských a venkovských oblastí	2.1: Rozvoj regionálních center	Regenerace a revitalizace zapsaných historických, kulturních a technických památek	kraje, specifikované obce, organizace zřizované nebo zakládané kraji nebo obcemi, NNO, hospodářská komora a její složky	http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/ROP_SV_4_9_2007_verze_01_01_prov.dokum.pdf
		2.2: Rozvoj měst	Regenerace a revitalizace zapsaných historických, kulturních a technických památek	kraje, specifikované obce, organizace zřizované nebo zakládané kraji nebo obcemi, NNO, hospodářská komora a její složky, zájmová sdružení právnických osob	
		2.3: Rozvoj venkova	Regenerace a revitalizace zapsaných historických, kulturních a technických památek	kraje, obce 500 - 5 000 obyv., organizace zřizované nebo zakládané kraji nebo obcemi, NNO, hospodářská komora a její složky, zájmová sdružení právnických osob	
	3: Cestovní ruch	3.1: Rozvoj základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti ČR	Revitalizace kulturně-historických a technických památek, které mají bezprostřední vazbu na rozvoj cestovního ruchu v regionu, a další formy jejich šetrného využití	kraje, obce, organizace zřizované nebo zakládané kraji nebo obcemi, NNO, zájmová sdružení právnických osob, podnikatelské subjekty	
Střední Čechy	2: Cestovní ruch	2.1: Podnikatelská infrastruktura a služby cestovního ruchu	Vybudování, rekonstrukce a obnova objektů pro potřeby poznávacího CR (např. skanzeny, muzea a obdobná zařízení)	podnikatelé	http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/ROP_STC/Provadecci dokument verze 2_1_0.zip
		2.2: Veřejná infrastruktura a služby cestovního ruchu	Rekonstrukce a revitalizace kulturních památek alespoň regionálního významu se záměrem využití pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury (např. muzea, informační centra, ubytování);	kraje, obce, organizace zřizované nebo zakládané kraji nebo obcemi, dobrovolné svazky obcí, NNO, zájmová sdružení právnických osob, hospodářská komora a její složky, veřejné výzkumné instituce	
		2.3: Propagace a řízení turistických destinací Středočeského kraje	Zajištění a propagace pravidelných kulturních akcí minimálně regionálního charakteru s významným dopadem na rozvoj ČR	kraje, obce, organizace zřizované nebo zakládané kraji nebo obcemi, dobrovolné svazky obcí, NNO, zájmová sdružení právnických osob, hospodářská komora a její složky, veřejné výzkumné instituce	
	3: Integrovaný rozvoj území	3.1: Rozvoj regionálních center	Investice do infrastruktury zařízení jako jsou knihovny, víceúčelové kulturní sály, divadla, muzea, kina, výstavní prostory atd.	Kladno, Mladá Boleslav a organizace jimi zřizované, kraj a organizace jím zřizované, NNO, hospodářská komora a její složky, podnikatelé	
		3.2: Rozvoj měst	Investice do infrastruktury zařízení jako jsou knihovny, víceúčelové kulturní sály, divadla, muzea, kina, výstavní prostory atd.	obce s rozšířenou působností, obce nad 5 000 obyv., organizace těmito obcemi zřizované nebo zakládané, kraj a organizace jím zřizované či zakládané, NNO, hospodářská komora a její složky, podnikatelé, fyzické a právnické osoby	
		3.3: Rozvoj venkova	Investice do infrastruktury zařízení jako jsou knihovny, víceúčelové kulturní sály, divadla, muzea, kina, výstavní prostory atd.	obce do 5 000 obyv., organizace těmito obcemi zřizované nebo zakládané, kraj a organizace jím zřizované či zakládané, dobrovolné svazky obcí, NNO, hospodářská komora a její složky, podnikatelé	
Moravskoslezsko	2: Podpora prosperity regionu	2.2: Rozvoj cestovního ruchu	Revitalizace a zpřístupnění kulturních, technických zajímavostí, industriálních památek a kulturního dědictví pro jejich využití jako atraktivit cestovního ruchu; cílená podpora vybraných objektů či míst při formálním postupu žádosti o zařazení do UNESCO; podpora při budování či rekonstrukci vhodné infrastruktury u těchto objektů / atraktivit	kraj a organizace jím zřízené a založené, obce, dobrovolné svazky obcí a organizace zřízené a založené obcemi a dobrovolnými svazky obcí, NNO, podniky	http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/ROP_MS/ROP_Moravskoslezsko_PD_04_2007.pdf

	3: Rozvoj měst	3.1: Rozvojové póly regionu, 3.2: Subregionální centra	Regenerace památkových objektů, zejména v centrech měst i dalších lokalitách; aktivní kulturní politika; zkvalitnění a rozšíření kulturního a volnočasového zázemí a podmínek, podpora soudržnosti obyvatel s územím, ve kterém žijí	obce, organizace zřízené a založené obcemi, NNO, kraj a organizace jím zřízené a založené	
	4: Rozvoj venkova	4.1: Rozvoj venkova	Obnova, rekonstrukce, modernizace a estetické zlepšení venkovského kulturního dědictví, zvyšování atraktivity (zachování památek lidové architektury, tradičních řemesel, apod.), rozšiřování kulturních a volnočasových zařízení a aktivit – bude podporována rekonstrukce nebo výstavba zejména víceúčelových zařízení a ploch využitelných pro kulturní aktivity obyvatel	obce a města s počtem od 500 do 10 000 obyvatel, dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované a založené dobrovolnými svazky obcí a obcemi s počtem od 500 do 10 000 obyvatel, NNO, zájmové sdružení právnických osob	
Střední Morava	2: Integrovaný rozvoj a obnova regionu	2.1: Rozvoj regionálních center	Infrastruktura pro poskytování zájmových a volnočasových aktivit, včetně kulturních a multifunkčních zařízení (modernizace, stavební úpravy, příp. výstavba kulturních a multifunkčních zařízení s cílem aktivního využívání volného času)	Olomouc, Zlín	http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/ROP_STM/f61f8f64_0_046_vrr_07_p01_provade ci dokument rop_sm_1_.doc
		2.2: Rozvoj měst	Infrastruktura pro poskytování zájmových a volnočasových aktivit, včetně kulturních a multifunkčních zařízení (modernizace, stavební úpravy, příp. výstavba kulturních a multifunkčních zařízení s cílem aktivního využívání volného času)	kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované kraji či obcemi, NNO, vlastníci památek	
		2.3: Rozvoj venkova	Infrastruktura pro poskytování zájmových a volnočasových aktivit, včetně kulturních a multifunkčních zařízení (modernizace, stavební úpravy, příp. výstavba kulturních a multifunkčních zařízení s cílem aktivního využívání volného času)	kraje, obce (500 - 5 000 obyv.), dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované kraji či obcemi, NNO, vlastníci památek	
	3: Cestovní ruch	3.1: Integrovaný rozvoj cestovního ruchu	Rozvoj a obnova infrastruktury pro aktivní a kulturně-poznávací formy cestovního ruchu (kulturní zajímavosti či objekty - infrastruktura vázící se k lidovým zvykům, folklóru, řemeslům, infrastruktura a zázemí pro významné kulturně-společenské akce, atd.), stavební úprava kulturní památky, technické památky nebo kulturní zajímavosti se záměrem využití pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury (architektonicky cenné objekty, tradiční kulturní památky, objekty lidové architektury, zámky, hrady, zříceniny, tvrze, technické památky, muzea, skanzeny, atd. Příklad budoucího využití: pro historickou expozici, případně s možností pronájmu části objektu podnikatelskému subjektu, atd.	kraje, dobrovolné svazky, zájmové sdružení právnických osob, Olomouc aj.	

3.2: Veřejná infrastruktura a služby

Rozvoj a obnova infrastruktury pro aktivní a kulturně-poznávací formy cestovního ruchu (kulturní

kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované kraji či obcemi, NNO, zájmová sdružení

Závěrečná zpráva, verze 3. prosince 2007. Vstupní analýza současných vazeb mezi prací se sektorem kultura a definování výchozích předpokladů pro strategické plánování zaměstnanosti v tomto sektoru

Zpracovatel: Institut umění – Divadelní ústav

temel, infrastruktura a zázemí

pro významné kulturně-společenské

akce, atd.), stavební úprava kulturní

památky, technické památky nebo

kulturní zajímavosti se záměrem

využití pro cestovní ruch včetně

			(architektonicky cenné objekty, tradiční kulturní památky, objekty lidové architektury, zámky, hrady, zříceniny, tvrze, technické památky, muzea, skanzeny, atd. Příklad budoucího využití: pro historickou expozici, případně s možností pronájmu části objektu podnikatelskému subjektu, atd.		
		3.3: Podnikatelská infrastruktura a služby	Stavební úprava kulturní památky, technické památky nebo kulturní zajímavosti se záměrem využití pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury (architektonicky cenné objekty, tradiční kulturní památky, objekty lidové architektury, zámky, hrady, zříceniny, tvrze, technické památky, muzea, skanzeny, atd.), služby vázané na kulturní a folklorní tradice. Příklad budoucího využití: pro historickou expozici, případně s možností pronájmu části objektu podnikatelskému subjektu, atd.	podnikatelé	

Převzato z podkladové studie ke kulturní politice MK, pracovní verze listopad 2007

Příloha č. 6: Kulturní zaměstnanost v Evropě

Zdroj: Economics of Culture in Europe, 2006. Údaje za rok 2004.

Tab. 1: Zaměstnání podle klasifikace ISCO (česky KZAM), která jsou zahrnuta do kulturní zaměstnanosti

Isco 3	Isco 4	Inclusion in the cultural field
243 – Archivists, librarians and related information professionals	24.31 – Archivists and curators	Yes
	24.32 – Librarians and related information professionals	Yes
245 – Writers and creative or performing artists	24.51 – Authors, journalists and other writers	Yes
	24.52 – Sculptors, painters and related artists	Yes
	24.53 – Composers, musicians and singers	Yes
	24.54 – Choreographers and dancers	Yes
	24.55 – Film, stage and related actors and directors	Yes
313 – Optical and electronic equipment operators	31.31 – Photographers and image and sound recording operators	Yes
	31.32 – Broadcasting and telecommunications equipment operators	No
	31.33 – Medical equipment operators	No
	31.39 – Optical and electronic equipment operators not elsewhere classified	No
347 – Artistic, entertainment and sports associate professionals	34.71 – Decorators and commercial designers	Yes
	34.72 – Radio, television and other announcers	Yes
	34.73 – Street, night-club and related musicians, singers and dancers	Yes
	34.74 – Clowns, magicians, acrobats and related associate professionals	Yes
	34.75 – Athletes, sports persons and related associate professionals	No
214 – Architects, engineers and related professionals	21.41 – Architects, town and traffic planners	Specific estimation ¹⁶⁵
	21.42 – Civil engineers	No
	...	No
	...	No
	...	No

Tab. 2: Ekonomické aktivity podle klasifikace NACE (česky OKEČ), které jsou do kulturní zaměstnanosti zahrnuty

Nace 2	Nace 3	Inclusion in the cultural field
22 – Publishing, printing and reproduction of recorded media	22.1 – Publishing	Yes
	22.2 – Printing and service activities related to printing	No
	22.3 – Reproduction of recorded media	No
92 – Recreational, cultural and sporting activities	92.1 – Motion picture and video activities	Yes
	92.2 – Radio and television activities	Yes
	92.3 – Other entertainment activities	Yes
	92.4 – News agency activities	Yes
	92.5 – Library, archive, museums and other cultural activities	Yes
	92.6 – Sporting activities	No
	92.7 – Other recreational activities	No
74 – Other business activities	74.1 – Legal, accounting, book-keeping and auditing activities; tax consultancy; market research and public opinion polling; business and management consultancy; holdings	No
	74.2 – Architectural and engineering activities and related technical consultancy	Direct estimation ¹⁶⁶
	74.3 – Technical testing and analysis	No
	74.4 – Advertising	Yes
	74.5 – Labour recruitment and provision of personnel	No
	74.6 – Investigation and security activities	No
	74.7 – Industrial cleaning	No
	74.8 – Miscellaneous business activities not elsewhere classified.	Yes

Tab. 3: Kulturní zaměstnanost v EU25 podle pohlaví pracovníků

Country	Cultural employment		Total employment	
	women	men	women	men
Austria (AT)	42,9	57,1	45,4	54,6
Belgium (BE)	41	59	43,9	56,1
Cyprus (CY)	45,1	54,9	44,6	55,4
Czech Republic (CZ)	47,9	52,1	44,1	55,9
Denmark (DK)	45,5	54,5	47,5	52,5
Estonia (EE)	56,2	43,8	51	49
Finland (FI)	49,7	50,3	49,1	50,9
France (FR)	42,2	57,8	45,6	54,4
Germany (DE)	45,6	54,4	45,9	54,1
Greece (EL)	42,9	57,1	37,9	62,1
Hungary (HU)	51,7	48,3	47,1	52,9
Ireland (IE)	49,2	50,8	44,3	55,7
Italy (IT)	38,6	61,4	39,9	60,1
Latvia (LV)	70,8	29,2	50	50
Lithuania (LT)	76	24	50,7	49,3
Luxembourg (LU)	32,4	67,6	41,1	58,9
Malta (MT)	20,4	79,6	30,5	69,5
Netherlands (NL)	43,8	56,2	44,9	55,1
Poland (PL)	54,9	45,1	46,1	53,9
Portugal (PT)	42,8	57,2	45,3	54,7
Slovakia (SK)	53,2	46,8	46,1	53,9
Slovenia (SI)	54,5	45,5	46,3	53,7
Spain (ES)	43,8	56,2	39,9	60,1
Sweden (SE)	49,4	50,6	48,7	51,3
United Kingdom (UK)	47,1	52,9	46,8	53,2
EU 25	45,6	54,4	44,6	55,4

Tab. 4: Kulturní zaměstnanost v EU25 podle věku pracovníků

Country	Cultural employment			Total employment		
	15-24 years	25-49 years	more than 50 years	15-24 years	25-49 years	more than 50 years
Austria (AT)	8,2	72	19,7	13,2	69,6	17,3
Belgium (BE)	6,3	74,3	19,4	8,6	72	19,4
Cyprus (CY)	9,6	69	21,5	10,2	67,1	22,6
Czech Republic (CZ)	8,5	60,9	30,6	8,3	65,6	26,1
Denmark (DK)	8	62,2	29,8	13,1	59,2	27,8
Estonia (EE)	8,8	56,4	34,9	9,7	62,4	27,9
Finland (FI)	11,3	59,7	29	11,6	60,6	27,8
France (FR)	8,4	71,2	20,3	9,3	68,4	22,4
Germany (DE)	8	65,4	26,7	10,6	64,5	25
Greece (EL)	8	76,9	15	8,4	71,3	20,3
Hungary (HU)	5,8	67,9	26,3	7,9	69,3	22,9
Ireland (IE)	10,1	69,2	20,8	16,4	64,3	19,4
Italy (IT)	7,7	71,5	20,8	7,5	71,2	21,3
Latvia (LV)	11,9	60,6	27,5	10,7	65,1	24,2
Lithuania (LT)	7,1	71,1	21,8	7,5	70,6	22
Luxembourg (LU)	2,8	78,4	18,8	5,9	75	19,1
Malta (MT)	26,2	53,2	20,6	21,1	60,4	18,5
Netherlands (NL)	19,5	58,9	21,7	15,1	63,1	21,8
Poland (PL)	6,4	71,5	22,1	9,3	72,9	17,8
Portugal (PT)	12,7	70,6	16,7	10,4	68	21,6
Slovakia (SK)	8,2	67,5	24,3	11,2	70,5	18,3
Slovenia (SI)	11,7	67,3	21	9,8	72,9	17,4
Spain (ES)	9,4	76,2	14,3	10,4	70,4	19,2
Sweden (SE)	10,4	60,8	28,8	9,9	58,7	31,4
United Kingdom (UK)	13,3	61,6	25	14,1	59,9	26,1
EU 25	10	67	23	10,6	66,7	22,8

Tab. 5: Kulturní zaměstnanost v EU25 podle úrovně dosaženého vzdělání

Country	Cultural employment			Total employment		
	at most lower secondary	upper secondary	tertiary	at most lower secondary	upper secondary	tertiary
Austria (AT)	7,9	58,4	33,7	17,4	64,5	18,1
Belgium (BE)	11,1	30,7	58,3	25,6	37,6	36,8
Cyprus (CY)	5,2	29,4	65,3	28,1	39	32,9
Czech Republic (CZ)	3,6	62,8	33,6	6,1	79,8	14,1
Denmark (DK)	12,1	36,4	51,5	18,5	49,7	31,8
Estonia (EE)	0	47,3	52,7	9,3	57	33,6
Finland (FI)	15,5	42,6	41,9	18,5	46,2	35,3
France (FR)	16,2	33,1	50,7	28,6	44	27,4
Germany (DE)	10	43,4	46,6	14,9	58,5	26,6
Greece (EL)	9,6	45,9	44,5	29	44,5	26,5
Hungary (HU)	3,2	41,6	55,2	13,5	65,4	21,1
Ireland (IE)	12,8	38,8	48,4	26,8	39,9	33,3
Italy (IT)	14,6	46,5	39	40,2	45,2	14,5
Latvia (LV)	2,7	52,8	44,5	10,9	65,2	23,8
Lithuania (LT)	2,2	44,6	53,2	5,9	61,3	32,8
Luxembourg (LU)	4,1	40,1	55,8	18,8	54,8	26,4
Malta (MT)	56,2	19,1	24,7	63,5	20	16,5
Netherlands (NL)	20,1	34,4	45,6	26,8	43	30,3
Poland (PL)	1,7	47,1	51,1	6,4	70,6	23,1
Portugal (PT)	40,7	27,4	31,9	69,7	15,2	15,1
Slovakia (SK)	0,7	66,1	33,2	4,7	79,9	15,3
Slovenia (SI)	3,9	48,7	47,4	13,3	65,7	21
Spain (ES)	17,7	22	60,4	46	22,1	31,9
Sweden (SE)	11,4	48,9	39,7	15,6	56,2	28,2
United Kingdom (UK)	6,4	48,3	45,3	10,6	59,1	30,3
EU 25	11,5	41,7	46,8	23,6	50,7	25,7

Tab. 6: Kulturní zaměstnanost v EU25 podle formy zaměstnání (zaměstnanci / nezávislí)

Country	Cultural employment		Total employment	
	dependent	independent	dependent	independent
Austria (AT)	61,7	38,3	90,9	9,1
Belgium (BE)	67,8	32,2	86,5	13,5
Cyprus (CY)	73,6	26,4	79,1	20,9
Czech Republic (CZ)	66,4	33,6	83,3	16,7
Denmark (DK)	87,4	12,6	83,3	16,7
Estonia (EE)	87,7	12,3	92,2	7,8
Finland (FI)	83,2	16,8	90,3	9,7
France (FR)	81,4	18,6	90,9	9,1
Germany (DE)	67,2	32,8	89,1	10,9
Greece (EL)	64,6	35,4	71	29
Hungary (HU)	79,1	20,9	86,6	13,4
Ireland (IE)	73,6	26,4	86,2	13,8
Italy (IT)	48,5	51,5	72,8	27,2
Latvia (LV)	91,4	8,6	93,3	6,7
Lithuania (LT)	95,4	4,6	94,1	5,9
Luxembourg (LU)	75,3	24,7	93,1	6,9
Malta (MT)	77,4	22,6	87,4	12,6
Netherlands (NL)	69,2	30,8	89,7	10,3
Poland (PL)	79,8	20,2	87,3	12,7
Portugal (PT)	73,8	26,2	81,8	18,2
Slovakia (SK)	81,5	18,5	87,7	12,3
Slovenia (SI)	86,3	13,7	91,5	8,5
Spain (ES)	79,5	20,5	83,6	16,4
Sweden (SE)	76,4	23,6	90,8	9,2
United Kingdom (UK)	71,9	28,1	87,4	12,6
EU 25	71,2	28,8	85,9	14,1

Tab. 7: Kulturní zaměstnanost v EU25 podle stability (dočasnosti) zaměstnání

Country	Cultural employment		Total employment	
	permanent workers	temporary workers	permanent workers	temporary workers
Austria (AT)	89,9	10,2	92,8	7,2
Belgium (BE)	80,4	19,6	91,2	8,8
Cyprus (CY)	91,2	8,8	87,5	12,5
Czech Republic (CZ)	84,7	15,3	90,5	9,5
Denmark (DK)	86,7	13,3	90,3	9,7
Estonia (EE)	96,3	3,7	97,2	2,8
Finland (FI)	83,3	16,7	83,1	16,9
France (FR)	73,6	26,4	87,9	12,1
Germany (DE)	84,9	15,1	88,2	11,8
Greece (EL)	82,4	17,6	87,7	12,3
Hungary (HU)	93,3	6,7	93,2	6,8
Ireland (IE)	95	5	96,6	3,4
Italy (IT)	82,6	17,4	88,8	11,2
Latvia (LV)	87,8	12,2	91,7	8,3
Lithuania (LT)	100	0	94,6	5,4
Luxembourg (LU)	96,1	3,9	95,3	4,7
Malta (MT)	94,7	5,3	96,7	3,3
Netherlands (NL)	80	20	86,2	13,8
Poland (PL)	81,2	18,8	77,6	22,4
Portugal (PT)	70,8	29,2	80,3	19,7
Slovakia (SK)	93,6	6,4	94,8	5,2
Slovenia (SI)	69,3	30,7	82,7	17,3
Spain (ES)	71,5	28,5	68,9	31,1
Sweden (SE)	77	23	84,4	15,6
United Kingdom (UK)	92,7	7,3	94,3	5,7
EU 25	83	17	86,7	13,3

Tab. 8: Kulturní zaměstnanost v EU25 podle velikosti pracovního úvazku

Country	Cultural employment		Total employment	
	full-time workers	part-time workers	full-time workers	part-time workers
Austria (AT)	75,6	24,4	81,1	18,9
Belgium (BE)	79,7	20,3	77,9	22,1
Cyprus (CY)	83,6	16,4	92,4	7,6
Czech Republic (CZ)	86,6	13,4	94,9	5,1
Denmark (DK)	69	31	77,1	22,9
Estonia (EE)	88,7	11,3	92,2	7,8
Finland (FI)	80,6	19,4	86,9	13,1
France (FR)	77	23	83,3	16,7
Germany (DE)	71,9	28,1	77,2	22,8
Greece (EL)	92,5	7,5	95,8	4,2
Hungary (HU)	91,2	8,8	95,4	4,6
Ireland (IE)	78,1	21,9	82,5	17,5
Italy (IT)	80,6	19,4	87,1	12,9
Latvia (LV)	80,7	19,3	91,6	8,4
Lithuania (LT)	89,4	10,6	94,4	5,6
Luxembourg (LU)	82,5	17,5	82,1	17,9
Malta (MT)	83	17	91,5	8,5
Netherlands (NL)	41,4	58,6	54,5	45,5
Poland (PL)	84,8	15,2	92,3	7,7
Portugal (PT)	89,1	10,9	93,4	6,6
Slovakia (SK)	96,7	3,3	97,3	2,7
Slovenia (SI)	81,7	18,3	93,1	6,9
Spain (ES)	86,3	13,7	91	9
Sweden (SE)	72,9	27,1	76,1	23,9
United Kingdom (UK)	70,2	29,8	73,6	26,4
EU 25	75	25	82,4	17,6

Tab. 9: Kulturní zaměstnanost v EU25 podle počtu pracovníků s druhým zaměstnáním